

Alij tamē dicunt q̄ ipsa ymago que
 inter cornua cerui apparuit h̄ verba p̄ti-
 lit. **H**ec audiens placidus nimio timo-
 re correptus. de equo ī terram p̄dit. et
 post vnā horam ad se rediens. de terza
 surrexit et ait **R**euela michi q̄d loq̄ris
 et sic credā in te **E**t ait x̄ps. **E**go placide
 sum crist⁹ qui celū ⁊ terram creauī. qui
 lucem oriri feci ⁊ a tnebris diuisi. q̄ tem-
 pora et dies ⁊ annos cōstitui. q̄ hominē
 de limo terre formauī qui p̄pter salutem
 humani generis ī terris ī carne apparui
 qui crucifix⁹ ⁊ sepultus tercia die resurs-
 rexi. **H**ec audiens placid⁹ iter⁹ in terza
 decedens ait. **C**redo domine q̄ tu es qui
 omnia fecisti et qui errantes ouertis. **E**t
 dixit ad eū domin⁹ **S**i credis vade ad
 ep̄m ciuitatis et te baptizari facias **C**ui
 placid⁹ vis domine vt h̄ vxori mee ⁊ fi-
 lijs nunciam vt et ipsi p̄ter in te credāt
Cui dñs. **R**enuncia illis vt et ipsi p̄ter
 tecum mudent. **T**u q̄ die crastina huc
 venias vt tibi rursus appareā et q̄ futura
 sint plen⁹ tibi pandā **C**um ergo domū
 venisset et huc vxori in lecto renuncia-
 set exclamauit vxor eius dicens. **D**ñe
 mi et ego eū trāfacta nocte uidi dicētē
 michi **C**ras tu ⁊ uir tu⁹ ⁊ filij tui ad me
 uenietis. **E**t nūc agnouit qm̄ ipse est ihs
 crist⁹ **P**errexerunt igitur ad ep̄m rome
 media nocte q̄ eos cū magno gaudio
 baptisauit. ⁊ placidū eustachiu uocauit
Eius vxorem theospitem et filios eius
 agapitum ⁊ theospitum. **M**ane facto
 eustachius sicut prius aduentionem
 p̄cessit et p̄pe locū ueniēs milites suos
 quasi sibi obtentu inuestigande uenaciōis
 dispersit. statimq̄ in loco formā prime
 uisionis aspexit. cadensq̄ ī faciē suā dix̄
 supplico domine vt manifestes q̄ p̄mise-
 ras seruo tuo. **C**ui domin⁹. **H**eat⁹ es eu-
 stachi q̄ accepisti lauacrum gracie mee

q̄ modo dya⁹ supasti. modo eū qui te
 decepat oculcasti. modo apparebit fides
 tua. **D**ya⁹ enī eo q̄ ipsū dereliq̄ris oīa
 te seue armatur oportet igit te mlt̄a su-
 stinere vt accipias coronā uictorie o-
 portet te multa pati. vt de alta sc̄i uani-
 tate humiliaris. ⁊ rursus in spiritualib⁹
 diuicijs exalteris. **T**u ergo ne deficias
 nec ad gloriā p̄stinā respicias q̄ p̄ tēp-
 tacionem oportet te alter⁹ **J**ob demōstrari
Sed cum humiliatus fueris ueniā ad te
 et ī gloriā p̄stinam restituā te **D**ic ḡ
 si modo temptacionē uis acipe aut in
 fine uite. **D**icit ei eustachi⁹. **D**ñe si ita
 fieri oportet. modo nobis accidere tēpta-
 cionem iube **S**⁹ uirtutē pacencie tribue
Cui dommus. **C**onstans esto q̄ gracia
 mea custodiet animas uestras. **S**icq̄
 dommus in celo ascendit et eustachius
 domum rediens h̄ vxori sue nunciauit
Post paucos igit dies mors pestifera
 cum cōs seruos et ancillas suas iuasit
 et uniuersos seruos occidit **D**einde post
 aliq̄d temp⁹ omnes equi et omnia eius
 peccora sbito interierunt. **Q**uidam autē
 scelestes eius dep̄dacionem uidentes ⁊ p̄
 noctem in domum ei⁹ irruentes cūc̄ta
 que repererunt asportarunt et domum
 totam auro et argento et reb⁹ alijs spo-
 liarunt **E**t ipse cum vxore sua et filijs
 gracias agēs nocte aufugit nud⁹ **Q**ui
 ruborem uerētes egiptū p̄gebant. totaq̄
 eius possessio p̄ rapinā maloz ad nichī-
 lum est redacta **R**ex autē tot⁹q̄ senatus
 p̄ magistro militum tam strenuo mul-
 tum dolebāt eo q̄ de eo nullū indicium
 repire poterant. **C**um autem iter agerēt
 appinquerunt mari ⁊ inuientes nauē
 sup eam nauigare cepunt. **V**idens autē
 domin⁹ nauis vxorem eustachij q̄ pul-
 chra esset nimis. ipsam plurimū habere
 desiderauit. **C**ū uero trāsfretassent nauulū

ab eo exiebat. Non habentibus vero illis
Unde soluerent. iussit pro nauulo detines-
ri uxorem volens illam secum habere.
Quod ut eustachius audiuit nullatenus
assentire voluit. Dni vero eo contradicen-
te inuuit dñs nautis suis ut eum in ma-
re precipitarent ut sic uxorem suam ha-
bere possent. Quod cum eustachius dixisset
uxorem eis tristis reliquit et duos in-
fantes accipiens ingemiscens ibat ac
dicens De michi et vobis quia mater ves-
tra alienigene marito tradita est perue-
niensque ad quendam fluuium propter aqua-
rum abundantiam non est ausus cum
duobus filiis fluuium pertransire. Sed
vno circa ripam fluminis relicto alte-
rum transportabat. Qui cum fluuium trans-
uadasset illum infantem quem baiulauerat
super terram posuit et ad accipiendum alium
festinauit. Cum autem circa medium flumi-
nis peruenisset ecce lupus concitatus venit et
infantem quem deposuerat rapiens in sil-
uam aufugit. Qui de eo desperans ad alium
festinauit. Sed cum abiret leo ve-
nit et alium filium rapiens abijt. Unde
eum consequi non valens cum esset in
medio fluminis cepit plangere et capil-
los suos euellere volens se in aqua pis-
cere nisi eum diuina providentia continuis-
set. Pastores autem uidentes leonem pu-
erum vitium portantem eum cum canibus
insecuti sunt. Per diuinam autem dispen-
sationem leo puerum illesum abiciens re-
cessit. Quidam insuper aratores post
lupum in clamantes ipsum de eius faucibus in-
columnem liberarunt. Utque vero. scilicet. pasto-
res et aratores de vno vico fuerunt et pe-
nes se pueros nutrierunt. Hoc vero
eustachius nesciebat sed merens ac
plorans ibat et dicens heu michi quia an-
te ut arbor pollebam sed modo penitus su-
nudatus. Heu me quia multitudinem militum

circumdari solebam. Sed nunc solus
remanens. nec filios sum concessus habe-
re. Memini domine te michi dixisse quia oportet
te temptari sicut Job. Sed ecce plures
aliquid in me fieri uideo. Ille. n. et si possi-
sionibus nudatus fuerit tamen stercus ha-
buit super quo sedere potuit. Michi autem
nil horum remansit. Ille amicos sibi compa-
tentes habuit. ego inimicos feras habui
que meos filios rapuerunt illi uxor est
relicta. a me vero ablata. Da requiem
domine tribulationibus meis et pone cus-
todiam ori meo ne declinet cor meum
in uerba malicie et eiciat a facie tua. Et
hec dicens cum lacrimis ad quendam vi-
cum abiit et data mercede sibi agros il-
lorum hominum per annos. xv. custodi-
uit. Filii autem eius in altero uico edu-
cati sunt. nec se esse fratres sciebant. Do-
minus autem uxorem eustachii seruauit
nec illam ille alienigena cognouit sed
pocaus eam intactam dimittens vitam
finiuit. Imperator autem et populus romanus
plurimum ab hostibus molestabatur. Et
recordatus placidi qui strenue contra
ipsos hostes sepius dimicasset de eius sub-
ita mutatione plurimum tristabatur. Dis-
rexitque multos milites per diuersas mundi
partes permittens omnibus qui eum inuenissent mul-
tas diuitias et honores. Duo autem ex mi-
litibus qui aliquando placido ministrauerant ad
ipsum uicem in quo degebat uenerunt.
Quos placidus de agro uenire considerans
eos ex incessu patrum recognouit. Et ves-
tiens in memoriam dignitatis sue per-
turbari cepit ac dicere Domine sicut istos
qui aliquando mecum fuerunt propter spem ui-
di. sic da ut aliquando coniugem meam uideri
possim. Nam de filiis scio quia a feris comesti
sunt. venit autem ad eum uox dicens. Con-
fide eustachi quia cito honorem tuum res-
cuperabis. et filios et uxorem recipies.

Cum igitur militibus obviasset. ipsi eum minime agnouerunt. Cumque eum salutassent quaesierunt si aliquem peregrinum nomine placidum cum uxore et duobus filiis agnosceret. Ille autem se nescire professus est. Ad preces tamen eius in hospicio diuertunt et eustachius eis seruebat. Et recolens pristinum statum suum lacrimas continere non poterat. Egressus autem foras suam faciem lauit et iterum rediens eis seruebat. Illi vero considerantes ad invicem dicebant. Quam similis est homo hic illi quem quaerimus. Et respondens alter dixit valde quidem similis est. Consideremus igitur signum cicatricis in capite quod sibi in bello accidit ipse est. Et respicientes et signum videntes ipsum esse quem querebant partim agnouerunt. Et insipientes et osculantes eum de uxore et filiis eum sciscitanti fuerunt. Qui dixit eis quod filii mortui essent et uxor detenta. Dicunt autem omnes quasi ad spectaculum concurrebant dum milites uirtutem eius et primam gloriam predicabant. Tunc milites preceptum imperatoris ei exponunt et optimis indumentis induunt. Post iterum xv. dierum ad imperatorem deuenit. Qui eius aduentum audiens partim eadem occurrit et ipsum uidens in oscula eius ruit. Parzauitque omnibus cicatricem quam sibi per ordinem accidissent. Statimque ad magistrum militiae trahitur. et idem per prius officium exercere compellitur. Qui numeratis militibus et paucos contra tot hostes esse agnoscens. iussit thronos colligere per omnes ciuitates et uicos. Contigit autem illam terram in qua filii eius educati sunt describi ut darent duos tyrones. Vniuersi incole illos duos iuuenes tanquam ceteris apertiores magistro militum designarunt. Videns uero iuuenes elegantes et morum honestate compositos cum sibi plurimum placuissent inter primos diuisas

suos ordinauit eosdem. Et sic perfectus ad bellum subiectis hostibus exercitum suum tribus diebus in quodam loco ubi uxor sua pauper hospita manebat requiescere fecit. Illi uero duo adolescentes in tabernaculo matris sue nutu dei hospitati sunt. nescientes quod mater sua esset et sedentes circa meridie et mutuo confabulantes exponebant sibi inuicem de infantia sua. Mater uero eorum decora sedens quam ipsi referebant attentus audiebat. Dicebat enim maior minori. Ego dum infans essem nichil aliud recolo nisi quod pater meus magister militum erat et mater mea speciosa valde. Duosque filios habuerunt. scilicet me et alium minorem me. qui et ipse speciosus valde erat. Accipientesque nos egressi sunt de domo nocte. Ingressique sunt nauem nescio quo eunte. Cum autem de nauem egredieremur. mater nostra nescio quam in mari relicta est. Mater uero nostra portans nos duos fletus pergebat. perueniensque ad quendam fluvium transiit cum fratre meo iunior et me super ripam fluminis dereliquit. Cum autem reuerteretur ut me acciperet. lupo uenit et illum infantem rapuit et antequam ad me appropinquaret leo de silua exiens me rapuit et in siluam deduxit. Pastores uero eruerunt me de ore leonis et nutritus sum in illa possessione in qua et ipse scis et non potui scire. quod factum sit de patre meo neque de infante. Hec audiens minor cepit flere ac dicere per deum ut audire fratrem tuum sum ego quam et qui me educauerant hoc dicebant. quod de lupo erui me et in amplexibus ruentes osculabantur se inuicem et fleuerunt. Audiens uero mater eorum et considerans quod euentum suum ita scitum dixissent diu apud se tractauit si illi filii sui essent. Altera autem die ad magistrum militum adiit et interpellauit eum dicens. Deprecor te domine ut me ad patriam meam perducas. Ego enim de terra

romanozum filium et peregrina hic sum
Et hec dicens uidit in eo signa mariti
fui Et eum cognoscens cum se iam co
tinere non posset proadit ad pedes suos
et ait. Precor te domine ut exponas mi
hi pristinam uitam tua. puto enim quod tu
sis placidus magister militum qui alio
nomine diceris eustachius. Quem pla
cidum saluator conuertit. qui talem et ta
lem temptationem sustinuit et cui uxor
que ego sum in mari ablata fuit. que
tamen ab omni corruptione seruata fuit
Qui et duos filios scilicet agapitum et
theospitum habuit. Hoc audiens eusta
chius et ipsam diligenter considerans uxo
rem suam recognouit et lacrimatus pre
gaudio ipsam osculatus est glorificans
deum qui consolatur afflictos. Tunc di
xit ei uxor sua. Domine ubi sunt filij
tui? Et ait. a feris capti sunt Et exposuit
ei quomodo perdidit illos Et illa Gra
cias agam deo. Puto enim quod quemad
modum deus donauit nobis ut inueni
remus nos inuicem. donabit etiam recog
noscere filios meos. Et ille Dixit tibi
quod a feris capti sunt. Et illa Westerna die
sedens in oratorio. audiuit duos filios iuue
nes sic et sic suam infantiam exponentes
et credo quod filij mei sint Interroga igitur
ab eis et dicent tibi Et conuocans eos
eustachius et audiens ab eis infantiam
suam recognouit quod filij sui essent. Et
amplectentes eos ipse et mater super eorum
collum plurimum fleuerunt et crebrius
eos osculabantur. Omnis igitur exerat
plurimum gaudebat et de inuentione eo
rum. et de uictoria barbarorum Cum igitur
rediret contigit iam traianum obisse et
succesuisse ei petorem in sceleribus adria
num Qui pro uictoria obtenta et inuen
tione uxoris et filiorum magnifice eos
suscepit. et magnum conuiuium parauit.

Altera autem die ad templum ydolorum
processit ut ibi sacrificaret pro ui
ctoria barbarorum Videns uero imper
ator quod eustachius nec pro uictoria
nec pro inuentione suorum sacrificare
uellet hortabatur ut sacrificium immo
laret. Cui eustachius. Ego christum deum
colo et illi soli sacrifico. Tunc imperator
ira repletus ipsum cum uxor et filijs
in arena statuit et leonem ferocem ad
eos dimitti fecit. Accurrens uero leo et
demisso capite quasi eos adorans ab eis
humiliter recessit. Tunc imperator bo
uem eneam incendi fecit et eos ibidem
uiuos mitti mandauit. Orantes igitur
sancti et se domino commendantes. bo
uem intrauerunt et ibidem domino spiri
tum reddiderunt. Tercia autem die de
boue sunt coram imperatore extracti. ita
penitus intacti inuenti sunt. quod nec ca
pillis nec quicquid eorum uapore
incendij aliquatenus contigerunt. cristi
ani uero eorum corpora tulerunt et in
loco celeberrimo recedentes ibidem ora
torium construxerunt. Passi sunt autem
sub adriano qui cepit circa annum do
mini. c. xx. kalendis nouembriis uel se
cundum quosdam duodecimo kalendis
octobris.

De omnibus sanctis

Omnium sanctorum festiui
tas quatuor de causis instituta
fuisse uidetur. Primo propter
cuiusdam templi dedicationem. Secun
do propter obmissorum supplicationem.
Tercio propter negligenciarum expia
tionem. Quarto propter faciliorem ora
tionum nostrarum impetrationem. Pri
mo igitur instituta est propter cunquam
templi dedicationem. Romani enim cum
uniuerso orbi darent quoddam templum maxi
mum construentes in cuius medio suum

ydolum collocantes. omnium puinciarum
 simulacra per arcum statuerunt respicere
 ad rectis uultibus ydolum romanorum. **S**i
 quando autem aliqua puincia rebellaret con-
 tinuo ut aiunt arte dyabolica illius puin-
 cie simlacha ydolo romanorum postero
 ra uoluebat. tanquam inuens quod ab eius domino
 recessisset. **C**onati igitur romani ad illam
 puinciam copiosum exercitum destina-
 bant et ipsam domino suo subiugabant. **V**e-
 rum non suffecit romanis quod omnium
 puinciarum simulacra in urbe sua haberent
 quin potius fere singulis diis templa sin-
 gula construxerunt. tanquam qui eos cunctarum
 puinciarum victores et dominos effecisset.
Sed quod omnia ydola templum ibidem ha-
 bere non poterant ad maiorem sue uelamie
 ostentacionem unum templum ceteris mira-
 bilius et sublimius in honore deorum omnium
 erexerunt et pantheon quod sonat totum dii
 uocauerunt a pan quod est totum et theos deus.
Pontifices enim ydolorum ad maiorem populi
 deceptionem finxerunt quod sibi a ceteris qua
 omnium deorum matrem uocabant fuerit im-
 patum. ut si de omnibus gentibus uellent
 uictoriam obtinere filiis suis templum
 magnificum fabricarent. **F**undamentum
 autem ipsius templi spericulum iacitur ut ex
 ipsa forma deorum eternitas demonstraretur.
Sed quod latitudo testudinis insustentabilis
 uidebatur cum super terram in edificio alii
 quantum processissent totum intrus terra reple-
 bant simul ut dicitur cum terra donatios
 iacentes. et sic quisque predictum templum est
 mirabiliter consummatum. **T**unc data licen-
 tia ut quisque terram asportare uellet tota
 qua in ipsa terra inuenisset pecunia sua
 esset festine turba properat et ipsum templum
 cito euacuat. **D**emum romani per meam ene-
 am et auratam fabricant et in summitate
 collocant. **A**iunt quod quod in hac omnes puin-
 cie mirabiliter sculpte erant. ita ut quisque

romam uenisset uersus quod esset sua puincia
 scire possit. **N**ec autem precedente tempore
 inde cecidit. unde et in predicto templo
 in summitate aptura remansit. **T**empore
 igitur foce imperatoris cum iam dudum
 roma fidei domini recepisset. **L**omifacius papa
 quartus a magno greg. circa annos
 domini de. v. predictum templum a foca
 cesare impetrauit et omnium ydolorum elimi-
 nata spurcicia ipsum templum. **I**us
 maij in honore beate marie et omnium
 martirum consecrauit. ac locum sancte ma-
 rie ad martires appellauit. qui nunc san-
 cta maria rotunda a populo appellatur.
Rodum enim confessorum solemniam ab ec-
 clesia agebantur. **S**ed quod ad hoc festum
 multitudo maxima confluebat. **E**t propter
 defectum uictualium celebracioni vacare
 non poterant. ideo quidam papa greg. h.
 festum in calendis nouembrijs quando
 maior uictualium copia uidetur esse mes-
 sibus et uindemijs celebratis fieri insti-
 tuit. ac per uniuersum mundum hunc diem
 in honore omnium sanctorum celebrari
 sollempniter ordinauit. **E**t sic templum quod
 fabricatum fuerat diis ydolis. nunc dedi-
 catum est omnibus sanctis. et ubi multitudo co-
 lebatur ydolorum. ibi deuote laudat mul-
 titudo sanctorum. **S**ecundo instituta est
 propter obmissorum suppletionem. **N**os enim
 multos sanctos obmissimus de quibus
 nullam festiuitatem siue etiam memoriam
 fecimus. **N**on enim possumus omnium sanctorum
 festa agere. tum propter sanctorum multipli-
 citatem quod multi et quasi infiniti sunt. tum
 propter nostram infirmitatem quod infirmi et
 debiles sumus nec ad hoc sufficere possemus
 tum propter temporis breuitatem quod etiam tem-
 pus non sufficeret. **N**am sicut ait Jero-
 inus quadam epistola que in suo calendario
 proponitur. **N**ullus dies est excepto die cas-
 lendiarum ianuariarum qui non intra. v.

milium martirum reperiri possit ascript⁹
Ideoq; ecclesia rationabiliter ordinauit
vt quia omnium sanctorum singulari-
ter festa facere non possum⁹. saltem omnes
generaliter et insimul honoremus. Qua-
re autem institutum sit vt festiuitates
sanctorum in terzis agamus. magister
will⁹ altissiodorensis in summa de offi-
cio ponit sex rationes. Prima est ppter
honorem diuine maiestatis. Cum enim
sanctis honorem impendimus. deum in
sanctis honoramus. et ipsum in eis mi-
rabilem predicamus. quia qui sanctis
honorem tribuit. illum specialiter ho-
norat qui eos sanctificauit. Secunda
est propter auxilium nostre infirmitas-
tis. quia enim per nos salutem habere non
possumus. ideo sanctorum intercessioni-
bus indigemus a quibus vt adiuuari
mereamur. merito ipsos honorare debe-
mus. Legitur in. iij. **R.** i. qd berlabee qd
interpretatur puteus sacretatis id e eccle-
sia triumphans filio suo. i. ecclesie mili-
tanti regnum suis precibus obtinuit.
Tercia est propter augmentum nostre
securitatis vt scilicet p sanctorum glo-
riam que nobis in eorum festiuitate p-
ponitur nostra spes et securitas augme-
terur. Si enim homines mortales nos-
bis similes. poterunt ita per sua merita
sublimari constat quia nos similiter po-
terimus cum manus domini abbrevia-
ta non sit. Quarta est ppter exemplum
nostre imitationis. Cum enim eorum
festiuitas recenserur ad eorum imitac-
onem prouocamur vt scz eorum exem-
plo terrena contempnamus et celestia
desideremus. Quinta est ppter debitum
mutue uassitudinis. Sancti enim de
nobis in celo festum faciunt. gaudium
enim est angel⁹ dei et animabus sanctis
super vno peccatore penitentiam agente.

Et igitur eis uassitudinem rependam⁹
iustum est vt qz ipsi de nob festu agunt
in celis et nos de ipsis festum agamus in
terzis. Sexta est ppter pcuracione nos-
tri honoris. Cu enim sanctos honoramus
tunc nostram rem agimus et nostram ho-
nozem pcuramus. qz eorum festiuitas est
nostra dignitas. Na cu honoramus frat-
res nostros et honoramus nos ipsos car-
itas naq; facit oia esse comunia. omnia
quide nostra sunt celestia terrestria et eter-
na. Pteret aut has rationes ponit alias
rationes. **J**ob⁹ dama. libro. iij. c. vij.
quare scz sancti et piter eorum corpora. siue
eorum relique debeant honorari. quaz qda
sumuntur quantum ad eorum dignitatem q-
dam quantum ad corporu ipsorum piosita-
tem. Dignitas autem eorum vt ibide dicit
quadruplex est. Quoniam ipsi sunt ar-
mici dei filij dei. heredes dei. et duces nos-
tri. et ponit istas autoritates. de primo
Jo. xij. Jam non dicam vos seruos
sed amicos etc. De secundo. **Jo.** v. Dedit
eis potestate filios dei fieri. De tercio **Ro.**
vij. Si autem filij et heredes etc. De. iij.
sic dicit. Quantum laborares vt ducem inue-
nires. qui mortali te regi adduceret. et
p te ad ipsum sermonem faceret. duces igit⁹
generis totius q ad deum p nob interpella-
ciones faciunt none honorandi sunt. vtiq;
qde honorandi sunt tepla erigentes deo et eo-
rum memoria venerantes. Alie sumunt⁹
quantum ad corporu ipsorum piositate et po-
nit ide dama. iij. et aug⁹. addit quintu.
p que manifestatur piositas corporu
sanctorum siue reliquiarum. Ipsa enim
sanctorum corpora fuerunt pmpuaru
dei templu cristi alabastre spualis un-
guenti. Fontes diuini. et organu spirit⁹
sancti. Primo enim fuerunt pmpuaru
dei. **Vn** dicit. **Vij.** n. pmpuarua dei pur-
ra cernacla facti sunt. Secdo templum cristi

Unde sequit̄ qm̄ p̄ intellectū ī corporeibz
eorum habitauit de⁹. ait ap̄l's. **R**escitis
quomā corpa vestra templū mhabitat̄
in vobis spiritus sancti sūt ē. **D**e⁹ autē
spiritus est. **Q**ualiter igit̄ nō honoran
da aīata templa dei ⁊ animata dei taber
nacula rē. **D**e hoc etiā crisos⁹. **H**omo in
edificacōne pierum delectat̄. **D**e⁹ autē
in diuersacōne sanctoz. **D**n̄ ps. **D**ne
dilexi de. do. t. quē decorē. **R**ō quē diuer
sitas marmorū splendorū fiat. s̄ quē
p̄rāt varietas uiuentū gratiaz. **I**lle de
cor carne delectat. iste uiuificat animā.
Ille p̄ tēpore deiat ⁊ decipit oculos. iste
aut̄ īpetuum edificat intellectū. **T**ercio
alabastrum spūalis vnguenti. **D**n̄ ait
Unguentū boni odoris ex se manās s̄s
ctoz relique tribuentes. et null⁹ hoc de
credat. **S**i enim ex rupe et firma petra
aqua ī heremo emanauit ⁊ ex maxilla
asini samson sidēt. ex martirū reliquijs
vnguentum bene olens emanare incre
dibile nequā est. **S**icentibz demū dei
virtutē et sanctoz q̄ ab ipso est honorē
Quarto fontes diuini. **D**n̄ ait **I**sti iuue
res ī veritate cū libera p̄sēca deo assistūt
Fontes nobis salutare dominator cris
tus sanctoz suorū p̄buit reliq̄as mlt̄
formia beneficia irizigantes. **Q**uinto or
ganum spiritus sancti hanc racionem
assignat aug⁹ in libro de ciuitate dei di
cens. **N**ō sunt cōtēpnenda s̄ plurimum
reuerenda sanctoz corpa quibz dū a
huc viuerent. spiritus sanct⁹. q. q̄busdā
organis ad omnē op⁹ bonū v̄sus est.
Dn̄ ap̄l's **A**n expimentū queritis ei⁹ q̄
in me loq̄tur crist⁹. **E**t de stepho dicitur
q̄ nō poterant resistere sapientie et spūi
qui loq̄batur. **I**tē ambz. ī exam. hoc est
p̄ciosissimum q̄ homo diuine vocis fit
organum et corpora lib⁹ labijs expris
mit celeste oraculū. **T**ercio instituta est

pp̄ter negligētiā expiacōez licet enim
paucoz sanctoz festa agam⁹. adhuc tñ
illa pauca sepe agim⁹ ⁊ multa ibidē per
ignoranciam vel negligēciā omittim⁹
Si qd̄ igitur in alijs solemnitatibz san
ctozum q̄s egim⁹ neglexim⁹. **I**n hac
generali festiuitate supplere possum⁹ ⁊ de
neglencia nos purgare valem⁹. **H**ec
ratio tangi videtur in sermone qui hac
die p̄ ecclesias recitat̄ in q̄ sic dicit̄. **D**e
cretum est vt hac die sanctoz omnium
memoria habeatur. vt quecūq̄ humana
fragilitas p̄ ignoranciam vel p̄ negligē
ciā seu p̄ occupacōem rei secularis in so
lemnitatibz s̄ctoz min⁹ plene p̄gisset
in hac sancta obseruacōe soluat̄. **N**o
tandū autē q̄ quadruplex est differē
ciā sanctoz noui testamenti quos p̄ an
ni circulū colim⁹ et quos hodierna die
insim̄ recolligim⁹ vt ea que negligē
ciam⁹ suppleam⁹. s. ap̄l's martires ⁊ cōfē
sores et virgines et hij secundū rabanū
p. liij. mundi p̄tes significatur. p̄ orientē
ap̄l's. p̄ meridiem martires. p̄ aq̄lonem
cōfēsores. p̄ occidentē virgines. **P**rima
igitur differēcia est apostolorū quoz
dignitas ⁊ excellēcia manifestat̄ ex eo
q̄ om̄s alios sanctos in quatuor exce
dūt. primo ī p̄eminēcia dignitatis. **I**psi
enī sunt sapientes principes ecclēsie mi
litantis. potētes assessores eterni iudicis
dulces pastores dominia gregis. **B**erū.
Tales decebat humani generis pasto
res ⁊ doctozes cōstitui q̄ ⁊ dulces essent
et potētes ēent ⁊ sapientes. dulces vt me
blande ⁊ misericorditer suscipere potē
tes vt fortiter protegerent. **S**apientes
vt ad uitam ⁊ p̄ uiam ducerēt q̄ ducit
ad ciuitatē. **S**ecūdo ī p̄eminēcia potesta
tis de quozum potestatis p̄eminēcia sic
dicit aug⁹. **A**postolis de⁹ dedit potestatē
sup̄ naturam vt eam curarent. **S**uper

demonibus ut eos euerteret. **S**up elemēta ut ea mutarent. **S**up aīas ut ipsas a peccatis soluerent. **S**up mortē ut ipsam contemneret. **S**up angelos ut corpus dominicū cōsecrarēt. **T**ercio in prerogatiua sanctitatis. **U**nde ppter eorū maximam sanctitatē et gratiarū plenitudinem. vita et consecracō cristi in eis tā q̄ in speculo relucebat. et cognoscebat in eis sicut sol in suo splendore sicut rosa in suo odore sicut ignis in suo calore. **D**e hoc dicit crisostomus sup mathe. misit cristus apostolos q̄si sol radios suos. q̄si rosa suauitatis sue odorem. quasi ignis scintillas suas disperdit ut sicut sol in radijs suis apparet. sicut rosa in odoribus suis sentitur. sicut ignis in scintillis suis aspiciatur sic in illorum cristi virtutibus potentia cognoscatur. hoc crisostomus. **Q**uarto in efficacia utilitatis. **D**e quorum efficacia sic dicit augustinus. loquens de apostolis. **E**x abiectissimis et paucissimis nobilitantur illuminantur multiplicantur dulcissima eloquia preclarissima ingenia copiosissima agmina. mirabilesq; pias auroz facidorum atq; doctorū subnugant p̄p̄o. **S**ecūda differentia est m̄m quorum dignitas et excellentia manifestatur ex eo qd passi sūt multipliciter utiliter et cōstanter. **M**ultipliciter quoniam p̄ter martirium sanguinis passi sunt triplex a^o martirium sine sanguine. **D**e q̄ triplid martirio dicit bernardus. **T**riplex est martiriū sine sanguine scz patas ī v̄b̄tate quā habuit dauid. largitas in paupertate. quā exhibuit thobias et vidue castitas in iuuentute qua vsq; est ioseph ī egypto. **S**im autem gre. triplex est martiriū sine sanguine scilicet patientia aduersorū. **U**nde dicit sine terzo martires esse possumus si patientiam in animo veraciter custodim⁹. **C**ompasio afflictorum. **U**nde dicit qui

dolorē exhibet ī aliena necessitate crucē portat ī mēte. **D**ilectio imicorū. **U**nde dicit ferre cōtumelias odientē diligere. martirū est ī occulta cogitacōe. **S**ecūdo vtiliter que utilitas ex pte ipsorū martirū in est oīum peccatorū remissio. meritōz cumulacō et eterne glorie p̄ceptō. **I**sta p̄tatio sui sanguinis sibi emerūt. et ideo eorū sanguis dicitur p̄tiosus id est p̄tiosus plenus. **D**e primo et secūdo dicit augustinus. de ciuitate dei. **Q**uid ē p̄tiosus q̄ mors p̄p̄i quā debita dimittit et merita cumulant. **I**deū sup p. 10. p̄tiosus est sanguis cristi sine peccato. fecit tñ ipse etiā suorū sanguinem p̄tiosū p̄ quibz dedit sanguinē p̄tiosū. **N**ā si suorū sāguinē nō faceret p̄tiosū nō diceret p̄tiosū in cōspectu dñi. **I**tem cyprianus martirium est delictorū finis. periculi terminus. dux salutis. patientie magister. domus vite. **D**e tercio b. eria sunt que mortem sanctorū faciunt p̄tiosam quies a labore. gaudium de nouitate. **S**ecuritas de eremitate. **E**x parte nostri duplex est utilitas. qz dati sunt nobis in exemplar ad certandum. **C**risostomus. **T**u cristiane delicatus es miles si putas te posse sine pugna vincere sine certamine triumphare. **E**xerce vires fortitudine. dimica atrociter in p̄tlio isto. **C**oncerta considera pactū conditionem attende militiam nosce pactum qd spondidisti conditionem quā assumpsisti militiā cui nomē dedisti. hoc enim pacto cuncti pugnauerūt hac cōdicōe vniuersi vicerunt hac militia triumphauerūt. **I**dem crisostomus. **S**ecūdo dati sunt nobis ī p̄tiosos ad auxiliādū. adiuuāt. n. nos et meritis suis et oīoibz suis. **D**e p̄mo augustinus. **O**mnimētia dei pietas m̄m merita nra vult ēē suffragia. **I**llos examinat ut nos erudiat. **I**llos conterit ut nos acquirat illos tum cruciatus nostros vult esse p̄fectus

De secundo Jerom. contra iuglantium. Si apostoli et martires adhuc in corpore pos- sunt orare pro ceteris quam de se adhuc de- berent esse solliciti quanto magis post co- ronas uictorias et triumphos. Unus homo moyses in petra uixit ueniam a deo sex- centis milibus armatorum et septibus ueniam de- precatur et postquam cum christo esse cepunt minus ualebunt quam paulus apostolus. ccc. lxxvi. si- bi dicit in nauem animas donatas. et post- quam resolutus cepit esse cum christo. tunc ora- clausus est. Tercio constantius Augustinus. framea est anima martiris splendida ca- ritate. acuta ueritate. dei pugnantis uir- buzata uirtute que bella fecit. que contra dicentium catenas redarguendo superauit percussit infestos. prostravit aduersos. In- crisos. Torti torquentibus fortiores steterunt. acclamantes ungulas lamina me- bra uicerunt. Tercia differentia est con- fessorum quorum dignitas et excellencia ma- nifestatur ex eo quod domini confessi sunt tribus modis. scilicet corde. ore. et ope. confessio autem cordis non sufficit sine confessione oris si- cut probat esaias. iij. racionibus super mattheum. Quantum ad primam sic dicit. radix confessio- nis fides est cordis. confessio autem fructus est fidei. Sicut ergo quamdiu radix est uiua in terra necesse est ut ramos produ- cat aut folia. Si autem non produxerit sine dubio intelligitur. quia radix eius in terra sic- cata est. Sic quamdiu fides cordis integra est. semper germinat confessionem in ore. Si autem confessio marcida fuerit oris intelligitur sine dubio quia fides cordis eius iam ante- siccata est. Quantum ad secundam sic di- cit. Si tibi potest corde credere et coram ho- minibus non confiteri. ergo et infideli in pro- ceptis confiteri christum potest etiam si corde non credat. Si autem ille nichil proficit sine fide- confessione. nec tu proficis credendo sine confes- sione. Quantum ad tertiam sic dicit. Et si

sufficit christo quia cognoscis cum etiam si confes- sus eum non fueris coram hominibus ergo et tibi sufficiat quia cognoscit te christus etiam si confessus non fueris coram deo. Si autem tibi non sufficit cognitio eius. nec illi sufficiet fides tua. Quantum ad quartam sic dicit. Si non sufficeret fides cordis. cor tantum modo tibi deus creasset. nunc autem et os tibi deus creauit ut corde credas et ore confitearis. Tercio confessi sunt deum ope. Qualiter autem quis deum ope confiteatur aut neget ostendit Jerom. super illud in origine. confitetur se nosse deum dicens. christus sapientia est. iusticia. ueritas. sanctitas. fortitudo. Regatur pro insipientiam sapientia pro iniquitatem iusticia. pro mendaciam ueritas. pro turpitudinem sanctitas. pro imbecillitatem animi fortitudo et quatenusque mentimur uicijis atque peccatis. tacens deum negamus. et econuerso quatenus bene quod agimus deum confitemur. Quarta differentia est uirginum quarum dignitas et excellencia manifes- tatur. Primo quia ipse sunt sponse eterni regis ambrosius. Pulchritudinem quis potest maiorem existimare decorum eius que amatur a rege. probatur a iudice. dedicatur a deo. semper sponsa. semper in nupta. Secundo quia comparantur angelis. Ambrosius. uirginitas odicionem humane nature supergreditur pro quam homines angelis sociantur. maior tamen est uictoria uir- ginum quam angelorum. Angeli enim sine carne uiuunt uirgines uero in carne triumphant. Tercio quia illustriores sunt fidelibus uniuersis. unde cyprianus. uir- ginitas est flos ecclesiastici gemitus. de- cus atque ornamentum gratie spiritualis. lete in dolis laudis et honoris operum in- tegrum atque incorruptum dei ymago. rursum ad sanctitatem dei illustrior portio gregis christi. Quarto quia preferuntur coniuga- tis. hoc autem excellencia quam habet uirginitas

respectu copule conjugalis . Patet ex
multiplici comparatione ad illam . **I**s-
ta enim impregnat ventrem ista mens-
tem . **A**ugustinus . **G**enerosius elegit in
carne vitam iam imitari angelorum
quam in carne numerum augere mort-
talium . **E**st autem vberior feliciozq; fe-
cunditas non ventre grauescere sed me-
te grandescere . **I**lla parturit filios dolor-
is ista filios gaudij et exultationis . **A**u-
gustinus . **I**psa continentia nequaquam ste-
rilis est . **S**ed fecunda mater filiorum
gaudiorum de marito te domine . **I**lla
filijs replet terram . **I**sta celum . **J**eromi-
mus . **R**uptae terram implent virginis-
tas paradysum . **I**lla autem erat multe
solicitudinis . **I**sta quietis . **G**ilbertus .
Virginitas est curarum silencium . pax
carnis redemptio viciorum principas
virtutum . **I**lla est bonum . **I**sta
melius . **J**eromim⁹ ad pammadium **T**an-
tum est inter nuptias et virginitatem
quantum inter non peccare et beatificas-
se . **I**mmo vt leuius dicam quantum
inter bonum et melius . **I**lla comparatur
spinis ista ros . **J**eromimus ad eustos-
chum laudo nuptias . **S**ed quia michi
virgines generant . **L**ego de spinis ros
sam . **D**e terra aurum . **D**e concauo
margarita . **Q**uinto qz multis gaudent
privilegijs . **I**psae namq; virgines coro-
nam aureolam habebunt canticum no-
uum sole cantabunt . **V**estimentis eisdem
cum cristo gaudebunt . post ipsum
agnum semper ambulabunt . **Q**uarto
et ultimo instituta est propter facilior-
em orationum nostrarum impetracionem
vt sicut omnes sanctos vniuersaliter
haec die honoramus . sic et ipsi om-
nes p nobis insimul intercedant ut sic
dei misericordiam facilius impetrem⁹ . **S**i
enim impossibile est multorum preces no

exaudiri . **C**onstat qz impossibile valde
erit omnium sanctorum p nobis ora-
tum preces non exaudiri . **H**ec ratio in
oratione tangitur . cum dicitur . desiderata
nobis tue propiciationis habundanciam
multiplicatis intercessionibus largiaris .
Intercedunt enim pro nobis sancti
merito et affectu . **M**erito dum nobis
eorum merita suffragantur . **A**ffectu du
vota nostra cupit adimpleri qd tamen
non faciunt nisi voluntate dei nouerint
adimplendam . **Q**uod autem in hac die
omnes sancti ad intercedendum uniuersaliter
pro nobis conueniant ostendit
in visione que sequenti anno ab huius
solemnitatis institutione contigisse nar-
ratur . **C**um enim in hac die custos eccle-
sie sancti petri ex deuotione omnia als-
taria circuisset . et omnium sanctorum
suffragia implorasset et demum ad alta-
re sancti petri redisset ibi paululum re-
quiescens extra se rapitur . **E**t ecce vidit
regem regum in sublimi solio consisten-
tem . **E**t omnes angelos in eius circuitu
commorantes . **T**unc virgo virginum
in dyademate prefulgenti aducit quam
innumerabilis multitudo virginum et co-
ninentium et sequebatur . **H**ic rex pro-
tinus assurrexit et posito solio iuxta se
sedere fecit . **P**ost hoc aduenit quidam ve-
stitus de pilis camelorum quem seque-
batur multitudo venerabilium seniorum .
Deinde aduenit et alius pontificali ha-
bitu decoratus quem aliquorum chor-
us in habitu consimili sequebatur . **P**o-
stea vero processit innumerabilis mul-
titudo militiae . **P**ost quos aduenit turba
diuersarum gentium infinita . **O**mnes
igitur ante regis solium aduenerunt
flexis genibus adorarunt . **I**s autem
qui in pontificali habitu erat matutis
nas ceteris prosequentibus inchoauit .

Angelus autē qui p̄dic̄tum custodem
ducebat eisdem uisionem exposuit asserē
virginem in prima acie matrem dei ēē
Vestitum de pilis camelorum Johānē
baptistam cū patriarchis s̄p̄ et p̄phetis
Pontificali ornatu habitu petrum cū
ceteris apostolis milites. martires. tur-
bam reliquā confessores. q̄ ideo omnes
ante regem uenerunt ut p̄ honore sibi
hac die a mortalib; exhibito gratias ag-
gerent et p̄ orbe vniuerso orarent. De
indē ad locum alium ipsum duxit et utri-
usq; sexus homines alios ī stratis aure-
is. alios in mensis gaudentes diuersis
delicijs. alios nudos et inopes auxilium
mendicantes ostendit. Dixit autē hunc
purgatorium locū ēē. abundantes vero
aias illas esse quib; ab amicis p̄ ml̄ta
suffragia copiose sbueniebatur. egentēs
vero ēē quoz cura nullaten; habebatur.
Iussit ergo ut omnia sūmo pontifici in-
timaret ut post festū omniū sanctozū
diem statuerent animarum. ut saltē ge-
neralia suffragia p̄ illis illa die fierent
qui specialia habere nequirent.

Commemoratio om̄iū aiāz
Commemoratio om̄iū fidelium
defūctorum hac die ī ecclesia
fieri instituta est ut generalib; beneficijs
adiuentur qui specialia habere n̄ p̄ua-
lent sicut in p̄dic̄ta reuelatione mōstra-
tum est. dicit q̄ petrus damiani q̄ sanct;
odilo op̄iens qd̄ apud volcanū sicilie
crebro voces et ululatus demonū audi-
ebantur plangentū q̄ anime defūctor;
p̄ elemosinas et oraciones de eoz; ma-
nib; eripiebant in suis monasterijs or-
dinant ut post festum omniū sanctoz;
fieret commemoratio defūctor; qd̄ fuit
post ab omni ecclesia approbatū. De duo-
bus autē b; specialit̄ uideri potest Primo
de ips̄is purgandis. Secūdo p̄ q̄s pur-

gant. Tercio v̄ purgant. Illoz; autē q̄
purgant tria sunt genera. Primi q̄ satis-
factione sibi inuncta nōdū ōpleta de-
cedunt. Verūptamen si tantā haberent
cordis ōtricionē que sufficeret ad delē-
dum peccatū. liberi ad uitam transirent
etiā si satisfactionem minime ōplessent.
q̄ cōtrictio est max̄ima p̄ peccato satis-
factio et max̄ima peccati deletio. Iero;.
Apud deū nō tā ualeat mensura tēporis
quā doloris nec abstinentia tm̄ abozū
quā mortificatio uicior; Sed qui non
adeo ōterunt et ante ōplecionē penitēcie
moriunt. igne purgatorij ḡuissime pu-
munt nisi forte eoz; satisfactio ab aliq̄
bus caris suis p̄ficienda assumat. Ad
hoc tamen q̄ p̄dic̄ta cōmutatio ualeat
quatuor requirunt. Primum ē ex p̄te ōmu-
tantis. s. eius auctoritas. q̄ de sacerdotis
auctoritate debet fieri. Secūdum est ex
p̄te illius p̄ quo fit cōmutatio. s. ei; ne-
cessitas. q̄ in tali statu debet ēē q̄ p̄ se sa-
tisfacere nōn ualeat s; adiuuari indiget
Tercium est ex p̄te illius ī quē fit ōmu-
tatio. s. caritas. q̄ necesse est ipsum esse
in caritate q̄ faciat ipsam satisfactionem
esse meritoriam. Quartū est ex p̄te pene
scilicet debita p̄portionalitas ut uide-
licet minor pena cōmutetur ī maiorem
q̄ plus satisfiat deo pena p̄p̄a q̄ aliena.
Est em̄ triplex pena. s. p̄p̄ia et voluntar-
ia et b; max̄ime satisfiat. Secūda est
p̄p̄ia et non voluntaria que est impur-
gatio. Tercia est uolūtaria s; nō p̄p̄ia.
sicut est in p̄dic̄ta cōmutatione. et hec
minus satisfiat quā prima ex eo q̄ nō
est p̄p̄ia et magis q̄ secūda ex eo q̄ est
uolūtaria. Verūptē si iste p̄ q̄ satisfactio
est assūpta decedit. nicho;. cū in purga-
torio cruciatur. s; tamē p̄ penam quam
ipse sustinet et quā alij p̄ eo soluit. ac;
liberatur. quoniam dominus et penā suā

Et penam illorum in sortem computat
Unde si debuit in purgatorio penam
duorum mensium sustinere talis sic po-
terit iuari q̄ liberabitur vno mense.
Nunquam tamen inde eripitur quousq̄
debitum sit solutum. Quō soluto illud
debitum quod soluitur deinceps est ipsi⁹
qui facit Et in sinum eius conuertitur et
si ipse non indiget conuertitur i sinum
ecclesie. Vel valet alijs qui in purgas-
torio sunt Secundi qui in purgato-
rium descendunt sunt qui satisfactionē
quidem inuinctam compleuerunt. sed
tamen illa pena ignorantia vel negli-
gentia sacerdotis sufficiens non fuit.
Hijs enim nisi magnitudo contritionis
suppleat totum in purgatorio comples-
sunt. quod minus in hac vita fecerūt
Deus enim qui modos ⁊ mensuram pec-
catorum ⁊ penarum nouit addit penam
sufficentem ne aliquod peccatum impu-
nitum remaneat. Unde penitentia iuncta
aut est maior aut equalis aut minor
Si maior tunc illud quod plus fecerit
cedit ei ad augmentū glorie. Si equa-
lis tunc sufficit ad dimissionem totius
culpe Si minor tunc illud quod restat
suppletur ex uirtute diuine iusticie. De
hijs vno qui in fine penitent audī quid
Augustinus sendat Baptizatus ad hos-
ram securus hinc exiit fidelis bene vni⁹
securus hinc exiit Agens penitentiam et
reconciliatus cum sanus est Securus
hinc exiit Agens penitentiam ad vltimū
et reconciliatus si securus hinc exiit. Ego
non sum securus Ergo tene certum ⁊ di-
mtere incertum. Nec autem ideo dicit Au-
gustinus quia tales consueuerunt po-
nitere ex necessitate q̄ ex voluntate po-
cuis timore pene q̄ amore glorie Ter-
cij qui in purgatoriu descendūt. sunt q̄
lignum fenū et stipulam secū ferunt q̄-

circa suas diuidas infra tamen deum car-
nali tenentur affectu Affectōes em̄ car-
nales quibus dediti sūt domib⁹ diuisib⁹
possessioib⁹. ita tñ vt nil deo iponant
illis tribus significāt qui s̄m suos amā-
di modos ul' dmicijs ul' lignis. vt min⁹
vt fenum vt minimū vt stipula crema-
buntur qui ignis sicut dicit augu⁹. ⁊ si
eternus nō sit miro tamē modo est gra-
uis. excellit em̄ oēs penā quā unq̄ pas-
sus est aliq̄s in hac vita. nūq̄ i carne i-
uenta est tanta pena licz mirabilia mar-
tires passi sunt tormēta. Circa s̄m p̄ q̄s
sej purgantur. sciendū q̄ illa purgatio
et punicio fit p̄ malos angelos et uō bo-
nos. Boni em̄ angeli nō v̄pāt bonos s̄
boni malos ⁊ mali bonos ⁊ mali malos
Die tñ credendū est q̄ boni angeli fres ⁊
cōcues suos frequenter visitant et con-
solant et vt patienter sufferant exhortāc̄
Habent etiā aliud cōsolacōis remediū.
ex eo scilicet q̄ certi gloriā futuram
expectant. Habent enim certitudinem de
gloria immozem tamen q̄ illi qui sunt
in patria. sed maiorem q̄ illi qui sunt
in via Certitudo enim illorum qui sunt
in patria est sine expectatione et timo-
re. quia nec illam futuram expectant.
cum presentē habeāt nec illam de cetero
amittere formidant. Certitudo autem
illorum qui sunt in via e contrario est
Sed certitudo illorum qui sunt in pur-
gatorio medio modo est. Est enim cum
expectatione. quia ipsam futuram expe-
ctant Sed est sine timore quia cum ha-
beant liberum arbitrium confirmatum.
de cetero se peccare non posse cognos-
cūt. habent etiā aliam consolationem
Quando pro se suffragia fieri credunt.
Fortē tamen verus est q̄ illa punicio
non fit per malos angelos. sed diuina
iusticia iubente et flatu eius succedente.

Circa terciū ubi. s. purgant. sciendū est
 q̄ purgantur in quodā loco iuxta infer-
 num posito. qui purgatoriu dicitur secun-
 dum positiōnē p̄tium sapiētū licet alijs
 videatur q̄ sit in aere ⁊ in torrida zona
 Sed tamē p̄ diuinam dispensationem
 diuersa loca diuersis animabz aliquādo
 deputatur ⁊ h̄ multiplici de causa scilicet
 aut p̄pter eoz leuem puniōnē aut p̄pter
 eoz celeriorē liberaōnē. aut p̄pter n̄raz
 instructiōnē aut p̄pter culpe in loco p̄-
 petraōnē. aut p̄pter alicui⁹ sancti oraci-
 onem **P**rimo p̄pter eoz leuem puniōnē
 sicut aliquibz secundum greg⁹. reuelatū
 est animas q̄sdam ī vmbra punitas ēē
 Secundo p̄pter eoz celeriorē liberaōnē
 nem vt. s. possint alijs suam indigenā
 reuelare et ab eis suffragia petre et sic
 celerius de pena exire sicut legitur **Q**uidā
 piscatores beati theobaldi in autūpno
 frustz magnū glaciē p̄ pisce p̄zendi de-
 runt de quo magis quā de pisce gauisi
 maxime qz ep̄s dolore pedū laborabat
 et ipsā glaciē eius pedibz supposuerūt et
 magnum ei refrigeriū p̄stabat **Q**uadā
 vero uice de glaciē homis vocē audiuit
 q̄ ab ep̄o adiurat⁹ quis ēēt dixit **S**um
 quedam anima q̄ ī h̄ gelicidio p̄ pecca-
 tis meis affligor et liberari possem si. xxx.
 missas sine interuallo. xxx. diebz otinuis
 diceres **Q**ui cū missaz medietatē dixisset
 et se iam ad missam aliam p̄parasset. dy-
 abolica suggestiōe otigit. q̄ fere omēs
 homines illius ciuitatis inter se bella mo-
 uerent **U**nde vocatus ep̄s ad sedandam
 discordiam. sacras deponens vestes mis-
 sam illa die p̄termisit **I**terz reimapiens.
 et iam duas p̄tes oplens exeratus mag-
 nus vt uidebatur ciuitatem obsedit et
 cōpulsus misse officiū intermisit et dein-
 de reinapiens. cū omnes vltima excep-
 ta dixisset. et vltimam inchoare vllt.

tota uilla ⁊ dom⁹ ep̄i accensa est **C**ui cū
 serui dicerent vt missam intermitteret.
Ille dixit. **S**i tota uilla cremari deberz
 missam nō dimitterem. **Q**ua celebrata
 glaciē p̄tin⁹ resoluta est et ignis quā
 se uidisse credebāt tanq̄ fantasia recessit
 et nullū dampnum intulit. **T**ercio
 p̄pter nostrā instructiōnem vt. s. mag-
 nam penam post hāc uitam infligi pec-
 cantibus agnoscam⁹. sicut p̄sisi⁹ otigisse
 legitur vt ait cantor p̄sicens **A**agisē
 em̄ silo quendā suum scolarem socum
 egrotantē obm̄pe rogauit ut post mor-
 tem ad se rediret et statū suū sibi renun-
 ciaret post aliquot igitur dies sibi appa-
 ruit cū cappa de p̄gamento tota de sophi-
 smatibz descripta ⁊ intus flamma ignis
 tota tecta **Q**ui requisitus a magistro
 quisnam esset. ait ille vtiqz sum qui ad
 te redire p̄misi **Q**ui de statu suo requir-
 situs ait **H**ec cappa pl⁹ sup me ponderat
 et plus me p̄mit q̄ si vnā turrim s̄
 me haberem et est michi data vt eā post
 tem p̄ gloria quā in sophismatibz has-
 buis **P**orro flāma ignis qua coopta est
 pelles sunt delicate et varie quas ferebā
 que flamma me cruciat et exurit **S**ed
 cum magister illam penam facile iudic-
 caret dixit eidem defunct⁹ vt manum
 extenderet ⁊ sic facilitatē sue pene sentire
 posset **C**umqz manū extendisset ille gut-
 tam vnā suū sudoris dimisit q̄ p̄dic⁹
 magistri manum sagitta ac⁹ p̄forauit
 in qua cruciatum mirabilē sensit. et ait
 talis sum totus **I**lle igitur magister ex
 illius pene acerbitate p̄teritus seculum
 deliberauit deserere et religionē intrare.
Un̄ mane solaribz otregatis hos vers-
 sus otposuit. **U**nquo choaz ramis. cras
 corius. vanaqz vamis. **A**d logicā p̄go
 que mortis nō timet ergo **E**t sic seculū
 deserens ad religionem otugit. **Q**uarto

propter culpe in loco peccatione sicut aliqui
sunt aug⁹. Amme pumunt in locis in qui
bus deliquerunt. sicut patet per illud exem
plum quod recitat gre. in quarto dyak. qui
dam n⁹qz pbr⁹ du⁹ balneum frequentaret.
quendam virum incognitum ad suum obsequium
preparatum inuenit qui semper sibi se
dule ministrabat. Qui dum quadam die
per benedictionem et laboris mercede quendam
panem benedictum sibi exhiberet. Ille
merens respondit. michi ista quare das
patet. **I**ste panis sanctus est. ego autem ma
ducare non possum. ego enim aliquando
huius loci dominus fui. sed pro culpis meis hic
post mortem meam deputatus sum. **Q**u
queso ut omnipotenti deo hunc panem
pro peccatis meis offeras. Tunc autem te ex
auditum cognosce. cum huc ad lauandum
ueneris et me minime inuenieris. Presbiter
autem per unam ebdomadam salutarem pro eo
cotidie obtulit et reuersus cum minime
inuenit. **Q**uanto propter alicuius sancti ora
tionem sicut legitur quod sanctus patricius
in quodam loco in terra quibusdam purgatorum
impetrauit cuius hystoria post festum san
cti benedicti reperies. **C**irca sicut quod est de
suffragiis tria videnda sunt. Primo de ip
sis suffragiis que fiunt. Secundo de hijs pro
quibus fiunt. Tercio de hijs pro quos fiunt.
Circa suffragia que fiunt. **N**otandum quod
quatuor sunt genera suffragiorum que
maxime defunctis profunt. scilicet fidelium et
amicorum oratione. elemosinarum largi
tio salutis hostie immolatio et ieiuniorum
observatio. **Q**uod primum genus suffragio
rum. scilicet amicorum oratione eis proficit. patet per
exemplum de pascasio de quo gre. in quarto
libro dyalogorum. narrat quod cum vir mi
re sanctitatis et virtutis extiterit et duo
tunc in summos pontifices electi fuissent
sed tamen postmodum in unum illorum eccle
sia conuenisset. **I**pse tamen pascasio. q.

ex errore alium semper pretulit et in hac sen
tentia usque ad mortem permansit. **Q**ui cum
esset defunctus et dalmaticam feretro super
positam demoniacus tetigisset. statim
sanatus est. **P**ost multum vero temporis cum
germanus capuanus episcopus balneum ob
gratiam sanitatis petisset predictum pascasium
um dyaconum statim et obsequentem inue
nit. **Q**uo viso vehementer extimuit et
quid illi tantus vir faceret inquisiuit.
Quod pro nulla alia causa se in illo loco penali
deputatum asseruit. nisi quod in illa tali causa
plurimum iusto sensit. **E**t addidit dicens. **Q**ueso
te pro me dominum deprecare atque in hoc cognos
ces quod exauditus sis si huc redies me non
inuenieris. **Q**ui cum pro eo orasset et illuc pro
paucos dies redisset predictum pascasium in
loco eodem minime inuenit. **P**etrus quoque climac.
ait quod cum quidam sacerdos cotidie pro mor
tuis celebraret ex hoc apud episcopum accusatus
ab officio est suspensus. **C**um autem episcopus in ma
gna solemnitate per amiterum ad matutinas
pergeret et illi mortui surrexerunt dominus
Iste episcopus n⁹las nobis missas dat. **I**n super
cedente n⁹m n⁹b abstulit. **S**ed certe non enim
dauerit mortuis. quod et sacerdotem absoluit et
liberum pro mortuis celebrauit. quod gratie etiam
sunt defunctis orationes uiuorum patet per hoc
quod quidam ut refert cantor pisensis dum per
amiterum transisset per psalmum de profundis dicebat
pro defunctis. **Q**ui cum ab inimicis per amite
rum fugiens insequeret multitudinem mortui surrexe
runt et unusquisque instrumentum sui officii in ma
nu habebat et sic ipsum viriliter defenderunt et
inimicos terribiles fugauerunt. **Q**uod vero
sicut genus suffragiorum scilicet elemosinarum
elargitio eis proficit manifeste haberi potest
ex eo quod in libro machabeorum legitur
quod vir fortissimus iudas collatione facta
xii. milia dragmas argenti misit ierosoli
mam offerri ea sibi pro peccatis mortuorum ius
te et religiose de resurrectione cogitans

Quantū etiā elemosine defunctis valeant colligi p̄ illd̄ exemplū qđ naziat grego. m. iij. libro dyalogoz. Quidā nāq; miles ex corpore educ̄t̄ examinis iacuit s̄ caq; rediens q̄ cum eo gesta fuerint enarrauit Aiebat namq; qđ pons erat s̄ q̄ miger̄ et caliginosus fluuius et fetidus decurzebat Transacto autē ponte amena erant prata odoriferis herbarum florib; exornata ī quib; albatoz; hoim cōuenticula esse uidebantur q̄s varia et mira floz; suauitas satiabatur. h̄ uero erat in p̄dicto ponte p̄bo ut q̄squis iniustorum uellet trāfire ī tenebroso fetētiq; fluuiuo laboretur iusti uero securo gressu ad loca amena puenirēt ibiq; quēdā petz; noie deorsū positū magno ferri pōdere ligatum se uidisse asseruit qđ dū req̄reretur illuc esset. dictū est ei hoc idcirco patitur qz si quid ei p̄ faciēda ultōe iubeatur ad inferendas plagas pl̄ ex crudelitatis desiderio quā obediā seruiebat. Tbi etiā quēdam pegrinū se uidisse fatebatur. qui cū ad p̄dictum pontē uenēs tanta cum auctoritate transiuit. quanta h̄ sinceritate uixit. Alter uero stephs nomine dū transire uoluisset eius pes lapsus est et ex medio corpore iam extra pontem deiectus est. Tūc a quibusdam terzimis uiris ex flumine surgentib; per copas deorsum. atq; a quibusdā albatis et speciosissimis uiris cepit p̄ brachia t̄bi sursum Cumq; hec lucta fieret ihs qui uidebat ad corp̄ redibat. et quis in illo occultis arbitris examine obtinuerit scire n̄ ualuit. In quo dat̄ intelligi qđ ī illo mala carnis cū elaz; opacoē certabāt qui. n. p̄ copas deorsū. p̄ brachia at̄hebant sursum. p̄z; nimir; qz et elemosinas amauerat et carnis uicij; p̄fecte nō resisterat. Qđ autē terciū gen̄ suffragioz; scilicet sacre hostie ymolatio pl̄imū des

functis p̄sit ex multis exēplis apparet Refert igit; gg. m. iij. libro dyal. qđ cū quidam monach; su; nomine iustus ad extremum uenēs tres se occultos aureos indicasset habere et de h̄ ingimiscēs mortu; fuisset p̄cepit grego. fratrib; ut corpus ei; cū trib; aureis in sterq̄limio sepellirent dicentes. pecunia tua tecum sit in p̄dicatione. Tandem cuiā e fratrib; grego. p̄cepit ut usq; ad. xxx. dies omī die p̄ eo hostiā imolaret. Qui cū iussa cōpleisset Ihs qui defunctus fuerat cuiā fratri apparuit. Quem frater requisuit dicens Quomodo es? Cui ille respōd̄. Nūc usq; male fui s̄ iam modo bene sū qz hodie cōmunionem recepi. h̄ autem hostie imolatio nō solum mortuis sed etiam uiuis plurimum p̄fuisse inuenta est. Quidam namq; cū in quadā rupe argentum fodere. subito rupes cecidit et funditus cūctos extinxit. Un; autē eoz; s̄bitus in quodā sinu ipsius rupis mortē euasit. Inde tñ exire nō ualuit. Pro; autē illius cum defunctū existimans. oī die p̄ ipso missam celebrari faciebat et panem unum et uiceum uini cū cādela cotidie offerebat. Cui dyas; inuidēs per tres dies cōtinuos eidē ī forma humana apparuit et quo tenderet requisuit Cui cum illa sui itineris causam exponeret Ille aiebat Noli frustra uexari qz iam missa celebrata est. et sic illa trib; dieb; missam intermisit. nec ipsam celebrari fecit. Quidam autē post h̄ ī p̄dicta rupe argentum fodiens quādam uocē audiuit s̄bitus dicentem. Plane p̄cuias. qz capiti meo imminet magnus lapis. Cum autē ille tremere et ad hanc uocē audiendam plurimos uocasset. iterum fodit et similiter uocem audiuit. Tunc omnes p̄pius accedentes dixerūt. Quis em̄ es tu? Qui respondens dixit. plane

facatis quia magnus lapis. qui super me ca-
dit. Qui a latere fodientes et ad eum us-
que pervenientes eum sanum et incolumem
extraxerunt. Et sciscitantes quomodo ibi
tam diu vixisset. dixit quod qualibet die
panis unum et viceus vini et candelam ac-
censa nisi tantum tribus diebus sibi obla-
tus fuit. Quod uxor eius audiens et vobe-
menter exultans agnovit quod de oblatione
sua fuerit sustentatus et quod dyabolus eam
deceperit. ne illis tribus diebus missam can-
tari fecerit. Illud ut testatur petrus cluni-
acensis accidit in villa nomine ferzaria
gracianopolitane dyocesis. Breve etiam re-
fert quod dum quidam nauta in mari nau-
fragium passus fuisset et quidam sacer-
dos pro eo hostium immolasset ipse tan-
dem de mari sanus exiit. Cum autem qua-
liter euasisset interrogaretur dixit quod dum
in medio maris existeret et iam pene fati-
gatus deficeret quidam ad eum venit et
panem quemdam sibi obtulit. Quod cum
ille comedisset. statim confortatus vires
recepit. Et in quadam nauis inde transeunte
receptus fuit. Inuentumque est quod illa hora
panem habuit qua pro eo sacerdos hostiam
immolauit. Quod vero quartum suffragiorum
genus scilicet ieiuniorum observatio defun-
ctis prodest testatur Gregorius agens tam de isto quam
de alijs tribus dicens. Animae defunctorum
quatuor modis solvantur. aut ob-
lationibus sacerdotum. aut precibus san-
ctorum. aut carorum elemosinis. aut
ieiunio cognatorum. Valde nichilominus
pro eis penitentia facta ab amicis. unde
revelit quidam sollemnis doctor quod cum
quedam mulier viro mortuo de paup-
tate desperaret. Apparuit ei dyabolus di-
cens quod eam ditaret si suam faceret vo-
luntatem. Cui promittenti primo munxit
ei ut viros ecclesiasticos in suo hospicio
receptos faceret fornicari. Secundo quod pau-

peres in die reciperet et in nocte expelle-
ret. Tercio quod orationes in ecclesia garzie-
do impediret. Quarto quod nulli hoc con-
fiteri deberet de hoc. et tandem cum morti
appropinquasset et a filio ad confessionem
admoneretur. Illa ei factum aperiens
dixit se confiteri non posse. nec sibi ali-
quid confessio valeret. sed cum ille cum
lacrimis instaret et penitentiam se pro ea
facturum promitteret illa puncta pro sa-
cerdote filium destinavit. Sed antequam sacer-
dos veniret demones ad eam irruerunt
quorum horrore ac timore percussa ea mor-
tua est. Filius suus et peccatum matris
confitens et penitentiam septennem faciens
Ipsa completa vidit matrem ei de sua li-
beratione gratias referentem. Valens etiam
am eis indulgentie ecclesie. Unde cum
quidam apostolice sedis legatus quen-
dam strenuum rogaret ut in terra albiem-
iservitum ecclesie militaret. facta indulgentia
a patre suo defuncto per unam ibidem
quadragenam mortuus est. Qua cons-
pleta pater luce clarius ei apparuit et de
sua liberatione gratias ei egit. Circa ter-
cium scilicet illos pro quibus fiunt quatuor
videnda sunt. Primo qui sunt illi
quibus possunt prodesse. Secundo qua-
re debent eis prodesse. Tercio si omni-
bus equaliter prosunt. Quarto quali-
ter suffragia que pro ipsis fiunt scire
possunt. De primo qui scilicet sunt illi
quibus possunt prodesse. Sciendum
est quod sicut dicit Augustinus omnes qui
de hac vita decedunt. aut sunt valde bo-
ni. aut valde mali. aut medio ceteri bo-
ni. Suffragia igitur facta pro valde bo-
nis sunt gratiarum actiones. pro valde malis
sunt vitiorum qualescunque consolaciones. pro me-
dio ceteri bonis sunt expiaciones. Valde autem
boni dicuntur qui statim euolant et ab utroque
igne tam purgatorij quam inferni liberi sunt.

Eorum autem sunt tria genera scilicet baptizati
 martires et uiri perfecti. qui scilicet tam perfecte
 edificauerunt auxilium argentum et lapides preciosos. id est dei dilectionem. proximi amorem. et
 bonam operationem. ut non cogitent
 placere mundo sed tantum deo. Qui et si quando
 venialiter peccant. feruore tamen caritatis
 ita in eis peccatum consumit sicut gutta
 aque camino ignis penitus absorbetur
 et secum cremabilia nunquam ferunt. Qui
 igitur pro aliquo istorum trium generum ora
 ret vel aliqua suffragia faceret eis iniuriam
 faceret. quia sicut dicit augustinus. In iuriam
 facit martiri qui orat pro martire. Si vero
 aliquis pro aliquo valde bono exoraret
 de quo tamen an euolasset dubitaret tunc
 ille orationes essent gratiarum actiones
 et ad meritum cederent exorantis secundum
 illud. oratio mea in sinu meo conuertitur
 hijs enim tribus generibus celum pertinetur apertum
 cum decedunt. nec aliquem purgatorij ignem
 sentiunt quod significatum est per illos tres
 quibus celum apertum est. Apertum est enim
 christo baptizato luc. iij. Iesu baptizato
 et oranti est celum apertum. pro quod significat
 quod celum apertum omnibus baptizatis. siue sine
 puili siue adulti. Ita quod si hinc decederent
 pertinus euolarent. Baptismus enim virtute
 passionis christi mundat ab omni peccato
 et originali et mortali. et veniali. Secundo
 apertum est stephano lapidato act. viij. ecce
 uideo celos apertos etc. pro quod significat quod
 apertum omnibus martiribus. ita quod statim
 euolant cum decedunt et si aliqua crema
 bilia habebant omnia falce martirij re
 secantur. Tercio apertum est Jobi perfectis
 simo apoc. iij. vidi et ecce hostium apertum
 in celo. pro quod significat quod uiris perfectis
 qui totaliter penitentiam operunt nec
 venialia admiserunt. vel si aliquando ad
 mittuntur a feruore caritatis pertinetur consumuntur. celum ipsum continuo apertum

et mox in illud perpetuo regnaturi ingre
 diuntur. Valde autem mali sunt qui continuo
 in inferni baratrum demerguntur pro quibus
 si de eorum damnatione constaret nulla suf
 fragia aliquatenus essent siue secundum quod
 dicit augustinus. Si scirem patrem meum esse
 in inferno non plus orarem pro eo quam pro
 dyabolo. Si autem pro aliquibus damnatis
 de quorum damnatione dubitatur aliqua
 suffragia fierent. nichil tamen eis prodesset nec
 quantum ad liberationem ut scilicet ab ipsis pe
 nis liberentur nec quantum ad mitigacionem
 ut scilicet pena in eis mitigetur vel diminuat
 nec quantum ad suspensionem ut scilicet ad
 tempus vel ad horam eorum damnatio suspen
 dat. nec quantum ad fortificationem ut scilicet ad
 tolerandum leuius roborentur. quantum enim
 ad aliquid horum in inferno nulla redemptio
 est. Mediocriter autem boni dicuntur. qui
 cremabilia aliqua scilicet lignum fenum stipu
 lam secum ferunt. vel qui penitentiam
 inunctam et sufficientem morte proccu
 pati implere non possunt qui nec adeo boni
 sunt. qui suffragijs egent. nec adeo
 mali qui eis prodesse valeant. suffragia
 igitur facta pro hijs sunt eorum expiationes.
 Unde isti sunt illi quibus ipsa suffragia
 solum prodesse possunt. In huiusmodi autem
 suffragijs faciendis ecclesia consuevit tri
 plicem numerum dierum maxime obseruare
 scilicet septenarium tricenarium. et anni
 uersarium. et ratio horum assignatur in libro
 mitrali de officio obseruat septenarius
 ut anime ad eternum quietis sabbatum
 perueniant. vel ut eis omnia peccata que in uita
 egerunt que pro septem dies ducentur. vel ut
 remittantur eis peccata que egerunt cum cor
 pore quod consistit ex. iij. humoribus. et cum
 anima in qua sunt tres uires. Obseruat
 tricennarius qui constat ex tribus denarijs
 ut purgetur in eis quicquid in fide trinitatis
 et in transgressione decalogi delinquitur.

Observatur anniuersarius. ut de annis
calamitatis perueniat ad annos eterni-
tatis. Sicut enim anniuersarium san-
ctorum celebramus ad ipsorum hono-
rem et nostram utilitatem. Sic et anni-
uersarium defunctorum ad ipsorum utilitatem
et nostram deuocōem. De secundo dicitur quare
scilicet eis debent suffragia prodesse. Sci-
endum quod tripla ratio debent eis prodesse.
Primo ratione unitatis. Sunt enim unū
corpus cum illis de ecclesia militante et
ideo bona sua debent eis esse communia.
Secundo ratione dignitatis quoniam
dum ad huc uiuerent meruerunt ut hec
sibi prodesse. Et ideo dignum est ut
qui alios iuuerunt et ipsi ab alijs iuue-
tur. Tercio ratione necessitatis quia scilicet
sunt in statu in quo se iuare non
possunt. De tercio utrum scilicet equali-
ter omnibus profint. Sciendum quod si
ipsa suffragia in speciali fiunt magis pro-
funt illis pro quibus specialiter fiunt
quam alijs. Si autem in communi fiunt
magis profunt eis qui plus meruerunt
in hac uita ut sibi prodesse. Si in equa-
li uel maiori necessitate existunt. De quarto
quod scilicet suffragia que eis fiunt scire possunt.
Sciendum quod secundum augustinum scire possunt tri-
bus modis. Primo per diuinam reuelatio-
nem quoniam scilicet deus hoc eis reue-
lat. Secundo per bonorum angelorum
manifestationem. angeli enim qui hic semper
nobiscum sunt et omnes actus nostros
considerant in instanti quasi ad eos pos-
sunt descendere et eis pertinuis nunciare.
Tercio per animarum hinc exeuntem in-
timationem. anime enim que de hoc mun-
do transeunt hec et alia eis nunciare pos-
sunt. Quarto nichilominus scire possunt
per experientiam et reuelationem. Cum enim
a penis se releuari sentiunt. suffragia pro se
fieri cognoscunt. Circa tertium scilicet

illos per quos fiunt. Sciendum quod ipse
suffragia si prodesse debent. Oportet quod
fiant ab his qui sunt in caritate. Nam
si per malos fiunt prodesse non possunt.
Unde legitur quod dum quidam miles in
lecto cum uxore esset. et luna valde lu-
cens per rimas intraret mirabatur quomodo ho-
mo rationalis creatori suo non pareret
cum eidem creature irrationales pares-
rent. et dum cuidam militi defuncto quod
sibi fuerat familiaris detraheret subito il-
le qui mortuus fuerat in thalamum in-
troiit et dixit illi. Amice noli male su-
spicari de aliquo. et condona michi si
quid in te peccavi. Cumque super statu suo
interrogaretur dixit. Varijs penis affli-
gor precipue quia tale cimiterium ui-
olauit. et ibi quendam vulnerans eum
capa. expoliavi sua. que michi supponi-
tur et uno monte magis me premie-
rogauitque ut pro se orationes fieri fac-
ceret. Cum autem sibi diceret. an uellet
quod a tali et tali sacerdote ipsas orationes
ficeret fieri. Ille ad hoc nichil respon-
dens caput more rennuentis concussit.
Demum dixit. si uellet quod talis heremita
pro se oraret. Cui ille utinam ille pro
me oraret. Quod cum se facturum pro-
mitteret et ille ait. Et ego dico tibi.
quia ab hac die usque ad duos annos
Tu etiam morieris. Sicque ille disparu-
it et miles uita sua in melius mutata
in domino obdormiuit. Quod autem dictum
est. suffragia facta per malos prodesse
non posse. Intelligendum est. nisi sint
opera sacramentalia. ut est celebratio
misse que a malo ministro uolari non
potest. Vel nisi ipse defunctus uel aliquis
eius amicus. Aliquibus etiam malis
aliqua dispensanda reliquisset. Que ta-
men continuo dispensare debent. ne sibi
contingat quod eundem contigisse legitur.

Affles em̄ quidā i bello karoli magni cum mauris pugnatur⁹ rogauit ognatum suū ut si in bello moreretur equum suū venderet et pauperib⁹ p̄cium daret. Quo mortuo cum eq⁹ sibi nimis placeret. eum sibi retinuit ⁊ post modicum temporis defūct⁹ ei tanq̄ sol fulgens apparuit dicens. Cognate bone p̄ octo dies me fecisti pati penas i purgatorio p̄pter equū cui⁹ p̄cū vt dixitā pauperib⁹ nō dedisti. Sed ip̄une nō feres. hodie enim ferent animam tuā in ifernū dyaboli ⁊ ego purgatus vado in regnū dei. ecce sbito in aere auditus est clamor velut leonum vrsorū luporū et ip̄sū de medio abstulerūt. **Quatuor coronatorū**

Quatuor coronati fuerūt. Heuerus seuerlanus. corpoforus. et vic⁹tozin⁹. qui iubente dyocleciano vsq; ad mortem ic̄tib⁹ plūbatorū celi sunt. **U**orū nomina cū repiri n̄ possent q̄ tamē post multos annos domio reuelante repta sunt. statutum fuit vt eorum memoria sub nominibus aliorū. v. martirū scilicet claudij. castorij. simphoriani. nichostrati ⁊ simplicij recoleretur q̄ post duos annos a martirio p̄dictorum passi sunt. Isti em̄ martires cum omnē sculpturæ artem haberent et dyocleciano ydolū q̄dam sculpere nolent nec sacrificare aliquaten⁹ cōsentirēt iussu ip̄s⁹ dyocleciani in loculos plūbeos vsu missi sunt ⁊ sic i mare p̄cipitati circa annos domini. cc. lxxvij. Sub nominib⁹ igit̄ istorū. v. statuit melchias papa p̄dictos. iij. coronatos vocari ante. s. quā eorū nomina repirentur. Et licet postmodū nomina repta fuerūt. vsus tamen obtinuit vt. iij. coronati deinceps vocarent. **De sancto theodoro**

Theodorus in vrbe marmaritanorū sub dyocleciano et maxis

miand martirium p̄ssus est. Cui cum p̄ses diceret q̄ sacrificaret et pristinā miliciam reciperet. Respondit theodor⁹. Ego milito deo meo ⁊ filio eius ihesu cristo. Cui p̄ses. Ergo de⁹ tuus filiū habet. Cui theodorus etiā. Ad quē p̄ses. Possem⁹ eum agnoscere. Et theodor⁹. Eum vtiq; potestis agnoscere et ad eum accedere. Datis igitur inducijs sancto theodoro vt sacrificaret tēplū martis deorū noctu sanct⁹ introiit ⁊ igne supposito totum illud succendit. Qui a quodā qui hoc vidit accusatus i carcerem vt fame ibi moreret reclusus est. Cui dñs apparēs dixit. Cōfide serue me⁹ theodore qz ego tecum sū. Tūc turba de albarorū viroꝝ clauso hostio ad eum veniens cū eo psallere cepit. Qd̄ uidentes custodes terziti fugerunt. Cum aut̄ inde educ⁹ fuisset et ad sacrificiā inuitaretur ait. Si carnes meas igne cremaueris et varijs consumas supplicijs donec fuerit spiritus in narib⁹ meis nō denegabo deum meum. Tunc ad p̄ceptum p̄sidis in ligno suspendit ⁊ vngulis ferreis tā crudeliter latera eius radunt vt etiā coste nudaretur. Ad quē p̄ses. Vis theodore nobiscum esse aut cū cristo tuo. Cui ille. Cū xp̄o meo et sui ⁊ sum ⁊ ero. Tūc iussus est igne cremari. In quo quidē igne spiritum emisit. Sed tamē corp⁹ eius ab igne illesum p̄mansit circa annos dñi lxxvij. Odoꝝ vero suauissimo omnes repleti sunt et audita est vox dicēs. Veni dilecte mi intra in gaudium dñi tui. Celum q̄ apertum multi viderunt.

De sancto martino
Martinus quasi martem tenēs id est bellum contra uicia ⁊ peccata. vel martinus. q. martiz unus. fuit. n. martiz saltem voluntate ⁊ carnis mortificatione. vel martinus interpretatur

irritans vel puocans seu dominas ipse
namque pro merito sue sanctitatis irrita
uit dyabolus ad inuidiam. puocauit dominum
ad misericordiam dominatus est carni
sue pro macerationem continuam. cui se car
ni raso siue animus dominari debet. ut
dicit dyonysius. in epistola ad demo
philum. Sic dominatur dominus ser
uo aut pater filio. aut senior lasciuo u
uenculo. Eius vitam seuerus cogno
mento supplicius discipulus sancti mar
tini quem gennadius inter illustres vi
ros connumerat scripsit.

Martinus faberle pannomoru
opido oruio s; itra italiã pa
pie alitus cum patre suo tribuno militi
um. sub constantino et iuliano cesaribus
militauit. non tamen sponte quod ab infan
cia diuinitus inspiratus. cum esset annos
zuum duodecim inuitis parentibus ad ec
clesiam fugit et cathecuminum se fieri postu
lauit et ex tunc heremum intrasset non carnis in
firmis ab obstetisset. Sed cum cesares des
creuissent ut ueteranorum filij pro patribus
militarent. Martinus cum esset annorum
quindecim ad militandum uergeretur
vno tantum contentus seruo. cui tamen mar
tinus seruens sepius ministrabat et cala
menta detrahebat atque fagebat. Quodam
hyemali tempore pro portam ambiens
transiens pauperem quendam nudum ob
uium habuit. qui cum a nullo elemosis
nam accepisset martinus hunc sibi serua
tum intelligens arzepto ense clamidem
que sibi superat diuidit et partem pau
pera tribuens reliquam partem rursus in
dunt. Sequenti igitur nocte cristum cla
midis sue qua pauperem texerat parte vesti
tum. vidit cristumque ad arcustantes an
gelos sic loquentem audiuit. Martinus
adhuc cathecuminus hac me veste dregit

Unde vir sanctus in galiam non elatus. sed
dei bonitatem cognoscens cum esset an
nosum decem et octo baptizari se fecit.
et adhuc ad instantiam tribuni sui qui
tempore sui tribunatus expleto se seculo
abrenunciaturum promittebat. pro byenni
um militauit. Interea irruentibus in
tra gallias barbaris Julianus cesar con
tra eos pugnaturus. pecunia militibus
erogauit. At martinus nolens demiceps
militare donatum recipere noluit. cesari
dixit. cristi ego miles sum. pugnare
michi non licet. Indignatus Julianus
dixit quod non religionis gratia. sed metu
belli imminentis milicie renuncaret. Cui
martinus intrepidus respondit. si hoc
signum non fidelis ascribitur. crastina die
ante aciem inermis astabo et in nomine
cristi signo crucis non clypeo protectus
aut galea hostium cuneos penetrabo se
curus. Unde custodiri iubetur ut iermis
ut dixerat barbaris obiceretur. Sed die
sequenti hostes legationes miserunt sua omnia
sequentes. Unde non dubium est me
ritis sancti viri talem victoriam sine
sanguine datam esse. Exinde relicta mi
licia ad sanctum hylarium pictauensem
episcopum perrexit et ab eo acolis
tus ordinatus monetur a domino pro so
porem ut pariter suos adhuc gentiles
visitaret. Profectus igitur multa ad
uersa passurum se esse predixit. Nam in
ter alpes incidit in latrones. Cumque unus
securum in caput eius vibrasset. ictum
ferientis dextere sustinuit alter. Vinctis
post tergum manibus vni eorum custo
diendus traditur. Percontatus vero lat
ronum an timuisset. Respondit nunquam se
ita fuisse securum quia sciret misericor
diam. dei maxime in temptacionibus as
futuram. Incipiensque latroni predica
uit. Et ipsum ad fidem cristi conuertit.

Qui martinum ad vitam reducere laudabiliter postmodum vitam finiuit. Cū autē mediolanum p̄terisset dya⁹ i humana spece sibi obui⁹ fuit et d̄ tenderet req̄s fuit. Cui cū r̄ndisset quo eū dominus vocaret tenderet. ille ait. Quo cūq̄ ieris dya⁹ tibi aduersari⁹. Cū autē martinus sibi respondisset. Dñs michi adiutor nō timebo qd̄ faciat michi homo statim ille euauit. Itaq̄ matrem cōuertit patet̄ vero in errore p̄mansit. Sed cū heresis arriana p̄ totum orbem pullularet. et ille pene solus obfisteret. publice celsus et de ciuitate eiect⁹ mediolanū redijt. et sibi sibi monasterium statuit sed inde ab Arriamis eiect⁹ ad insulam gallinaria cū vno solo p̄sb̄o p̄rexit vbi ellebor⁹ gramen venenatum inter alias herbas in cibum sumpsit et uanam mortē sens̄ dens omne piculum et dolorem virtute orationis fugauit. Audiens vero qd̄ beatus hylarius de exilio rediret obuiam ei p̄fect⁹ ē et iux̄ pictauū monasteriū ordinauit v̄ cū quendā adhuc cathecūmū haberet. parūp a monasterio discedens et rediēs repit eū sine baptismo defūctū. Quem in cellam ducēs et sup̄ ei⁹ corp⁹ se p̄sternens ipsum sua oratione ad vitam p̄stamam reuocauit. Idē vere homo referre cōsueuit. qd̄ dum sup̄ eum data sententia obscuris locis deputat⁹ fuisset p̄ duos angelos iudicia est suggestum. hunc esse p̄ quo martinus oraret. Iustum est igitur vt p̄ ipsos duos reducere tur et martino uiu⁹ redderet. Aliū isup̄ qui laqueo vitam finierat vite restituit. Vex̄ cū plebs turomica ep̄o cazeret ipsum plurimū remittētem sibi ordinari p̄cijt. Quidam autē ex ep̄is qui uenerat̄ eo qd̄ deformis esset habitu et vultu despectibil⁹ resistebāt. In̄ quos p̄capu⁹ fuit quidam noīe defensor. S; cū lector

hūc dēct. quidam accepto psalterio p̄timum quē inuenit psalmū legit vbi versus hic erat. Ex ore infancū et lactancū deus p̄fecisti laudem vt destruas inimicū et defensorē. Et sic defensor est ab oīb⁹ s̄futurus. Ordinatus itaq̄ episcopus. cū populi tumultū nō ferret duob⁹ fere milib⁹ extra urbem monasteriū cōstituit vbi cū lxx. discipulis i multa abstinentia uixit. Nam ibi unū nemo biberat. nisi quem infirmitas coegisset mollior habitus sibi p̄ crimine erat. Plurime ciuitates de hīs ep̄os eligebant. Cū qdā sibi nomine martiris coleretur et a martino nil de ei⁹ vita vel merito inueniri posset. quadā die sup̄ sepulchrū stans orauit dñm vt quis esset vel cui⁹ meriti indicaret. Cōuersus ad leuā vidit vmbzā nigerimam stare. Qui a martino adluratur⁹ dixit se latronem fuisse et ob scel⁹ p̄cissum esse. Continuo igit⁹ martin⁹ altare destrui p̄cepit. Legitur q̄ in dyalogo seueri et galli discipuloz̄ sancti martini vbi mlt̄a suppleta sunt que in eius vita seuerus dimiserat qd̄ martinus qdā tēpore ualentianū ip̄atorem p̄ quadā necessitate adijt. Sed ille sciēs eū uelle petere qd̄ ipse nolebat dare. fores palatij sibi claudi fecit. At martin⁹ semel et itez̄ passus repulsam alio obuolut⁹ et anere s̄peratus p̄ vnā ebdomedam cibi et potus abstinentia macerat. Tunc monēt̄ angelo ad palaciū uenit et nullo sibi p̄hibente ad impacozē vsq̄ puenit. Quem cum uenientem uideret iratus. qz̄ fuisset admissus ei assurgere noluit donec sellam regiam ignis op̄iret et ipsum impatorem a p̄te posteriori ignis succēderet. Tunc sancto martino iratus assurgens virtutem diuinam se sensisse cōfess⁹ est multūq̄ ipsum cōplectens sibi oīa ante q̄ rogaret cōcessit. multaq̄ munera

obtulit sed **M**artinus non accepit. In eodem quoque dialogo legitur qualiter tertium mortuum suscitauit. Cum enim quidam iuuenis defunctus fuisset et mater pro resuscitatione filii beatum Martinum lacrimis exoraret. Iste in medio campi ubi erat innumerabilis multitudo gentium genua flexit. Et cunctis videntibus puer surrexit. Quapropter omnes illi gentes ad fidem conuersi sunt. Eodem quoque viro sancto obediebant. etiam insensibilia vegetabilia et irrationabilia. In sensibilia sicut ignis et aqua. Nam cum in quodam phano ignem misisset in domo prima adherente agere veteri flamma efferebatur. Tunc martinus super tectum domus ascendens obvium se aduenientibus flammis inseruit. Mox contrarium venti flamma retorquetur ut conflictus quidam compugnans inter se elementorum videretur. Nam etiam quidam cum periclitaretur ut in predicto dialogo legitur quidam negotiator nec dum christianus exclamavit. Deus martini eripe nos. Et statim tranquillitas magna successit. Similiter vegetabilia. Nam cum in quodam loco templum antiquissimum diruisset. et arborem pini dyabolo dedicatam vellet excidere obstantibus rusticis et gentilibus unus eorum dixit. si de deo tuo fiducia habes. nos hanc arborem succedemus et tu eam suscipe. et si tecum est deus tuus ut dicas euades. Quo annuente succasse arbori et iam versus eum ibidem ligatum cadenti signum crucis opposuit in aliam partem rediens rusticos. Qui in tuto loco erant fere oppressit qui viso miraculo ad fidem conuersi sunt. Irrationabilia quoque animalia sibi pluries obedierunt sicut legitur in predicto dialogo. Cum enim canes lepuleculum insequentes vidisset. Impe-

rat canibus. ut animal insequi desisterent. Mox illi constiterunt et quasi vincti in suis vestigijs fixi manserunt. Serpens etiam quidam cum fluuium quendam natando transiret. Martinus ait ad serpentem. In nomine domini iubeo te redire. Mox se ad verbum sancti retorfit et in ripam aliam transieuit. Et in gemiscens martinus ait serpentes me audiunt et homines non audiunt. Canis similiter tamen cuidam ex martini discipulis latraret. Ille ad eum conuersus ait. In nomine martini iubeo te obmutescere. Canis continuo obmutuit. ac si linguam habuisset abscisam. Fuit autem beatus martinus multe humilitatis. Nam leprosum quendam cunctis horribilem pariter obvium habens ipsum osculatus est atque benedixit. statimque mundatus est. In sacario quoque residens numquam cathedra usus est. Nam in ecclesia nemmo unquam eum sedere conspexit. Sedebat autem in sellula rusticana. quos tres pedes vocant. Multe dignitatis quia par apostolis dicitur est. et hoc propter gratiam spiritus sancti que in eum in specie ignis ad robur descendit sicut fuit in apostolis. Unde et apostoli frequenter eum tanquam comparem visitabant. Legitur enim in predicto dialogo quod quadam vice dum Martinus in cella solus sederet. Et seruus et gallus eius. discipuli pro foribus expectarent subito mirabili concussi horrore. Plures in cella audiunt insimul colloquentes de quo tamen postmodum Martinum requisissent ille ait. Dicam vobis. Sed vos queso nulli dicatis. Agnes tecla et maria ad me venerunt. Nec tantum illo die. Sed sepius se ab eis confessus est visitari et petri et paulum apostolos a se videri prohibuit.

Multe iusticie cū em̄ ab impatore noīe
 maxio mutatus fuisset ⁊ martino pocu
 lum primo fuisset oblatum spectantib⁹
 cūctis vt post se regi tribueret presb̄o
 suo dedit nullū estimans digniorē qui
 post se deberet bibere ⁊ indignū iudicans
 si aut regem aut regis primos psb̄o
 ptulisset. **M**ulte paciēcie tantā enim in
 omnib⁹ paciēciā suabat. q̄ cū ēēt sūm⁹
 sacerdos ipune sepe a clericis ledebatur.
 nec a sua eos ppter h̄ caritate repellebat
Nemo illum vnq̄ vidit iratum. Nemo
 merentem. Nemo ridentē. Nūq̄ in illius
 ore nisi x̄ps. Nunq̄ in illi⁹ corde nisi pi
 etas. nisi pax. nisi misericordia inerat. **L**e
 gitur q̄ in p̄dicto dyalogo q̄ cū mars
 tinus quadā uice i veste hispida nigra
 et pendulo pallio circūiectus sup asellū
 pcederet equis decōtra uenientib⁹ expaue
 factis militantes in terram saltu p̄cipiti
 se dederunt ⁊ martinū arripientes grauit
 verberauerunt. Ille aut mutus cedentib⁹
 terga prebebat. **S**⁹ magis illi furiebāt
 eo q̄ ille. q̄ nō sciens uerba illata cōs
 temptare uideretur. p̄tin⁹ aut animalia
 adeo humo fixa pmanebāt ut q̄ntūcūq̄
 flagellata uelut saxea moueri nō possēt
 quousq̄ ad martinū redeūtes ⁊ peccatū
 suum qd̄ ignorantes in eum cōmiserant
 ostentēs ille eis licēciam dedit et gradu
 dato animalia pcesserūt. **M**ulte assidui
 tatis i orando q̄ vt i legenda sua dicit
Nunq̄ vlla hora momentūq̄ p̄terijt q̄
 nō aut orationi aut lectioni incuberet
Inter legendū tamē ⁊ opandū nunq̄
 animum ab oracōe laxabat. **N**ā vt fas
 b̄ris ferzarijs moris est q̄ inter opandū
 p quodā laboris leuamie includē feruēt
 ita martin⁹ dū aliqd̄ ageret semp̄ oras
 bat. **M**ulte austeritatis in seipso. Refert
 enim seuer⁹ in ep̄la ad eusebium q̄ cum
 martin⁹ in quadā suā dyoecsim uisisset

et clerici lectū sibi plurimo stramine ip̄a
 rasset ille ibidem requiescens in suetam
 molliciem phorescit. quippe qui nuda
 humo vno tantū alio supiecto cuba
 re osueuerat. **I**taq̄ p̄motus iniuria fur
 gens stramentū om̄e picit ⁊ se sup nus
 dā humū collocauit. Circa mediā uero
 noctem tota illa palea igne accenditur
 et martin⁹ exatatus dum exire tēptaret
 sed nequiret ab igne capitur ⁊ eius iam
 uelimenta uolunt. **R**ediens uero ad soli
 tum orationis ofugit et cruas emittens
 signaculum in medio ignis intactus p
 mansit et flāmas sensit rotantes quas
 male exptus erat uerēs. **M**onachi igif
 exatati cōcurzunt et martinū quem iam
 cōsumptum putabāt de medio flāmaz
 illesum educunt. **M**ulte cōpassionis er
 ga delinquentes q̄ om̄s uolentes peni
 tere cōpassionis sinu recipiebat. **N**ā ⁊ cū
 dyac⁹ martinū reprehenderet cur semp̄
 lapsos ad penitentiā reciperet. eide⁹ **R**⁹ndit
Si tu ipse o miserabil⁹ ab hominum in
 festatione desisteres et te factorū tuorū
 peniteret. ego tibi ofusus i domo x̄pi mi
 sericordiam pollicerer. **M**ulte pietatis
 erga paupes. legit i p̄dicto dyalogo
 q̄ martinū i quadā festiuitate ad ec
 clesiā tendentem. paup quidā nud⁹ secu
 tus est. **M**artin⁹ autem archidyacono
 precepit vt egentem ueliret. **S**ed cum
 h̄ ille facere distulisset i gressus martin⁹
 secretarium tunicam suā illi tribuit ⁊ cō
 tinuo abscedere iussit. **C**ū ergo archidy
 acon⁹ moneret vt ad solennia p agen
 da pcederet ille de se loquens **R**⁹ndit se
 ire non posse donec paup ueliret a capi
 at archidyacon⁹ uero non itelligens q̄
 cum extrinsecus cappa tectus esset ipsum
 nudum interi⁹ n̄ uidebat paupem nō
 adesse causat. **A**t ille. **Q**uid michi iquit
 ueliret deferatur et paup n̄ aderit ueliret⁹

Compulsus ille ad forum vadit et quin-
q; argenteis tunicam vilem et curtam
que dicitur penula quasi pene nulla ras-
piens ante pedes martini iratus proie-
cit. **Q**uam ille secreto induit cuius ma-
nice vsque ad cubitum et longitudo vs-
que ad genu protendebatur et sic mis-
sam celebraturus procedit. Dum au-
tem missam celebraret globus igneus
super caput eius apparuit et a multis ibi-
dem visus fuit. ob hoc par apostolis
dicitur. **H**uc autem miraculo addit
magister Johannes belech. qd cum m-
missa manus ad deum ut moris est le-
uaret manicas lineis retro labentibus
cum nec brachia eius essent grossa nec
multum carnosia. **N**ec prefata tunica
protenderetur nisi vsque ad cubitum.
remanserunt eadem brachia nuda. **T**unc
miraculose torques aurei et gemmati
deferuntur ab angelis. et brachia de-
center operiuntur. **Q**uem etiam con-
sam quadam vice conspiciens euang-
gelicum inquit mandatum ista comple-
uit. **D**uas tunicas habuit et vniam
non habenti largita est. **I**ta et vos in-
quit facere debetis. **M**ulte potestatis
erga demones pellendos. **S**epe enim
ipso demones ex hominibus expulit.
Legit etiam in dicto dialogo qd que-
dam vacca a demone agitata cum vbi-
q; seurer. et multos confoderet et versus
Martinum et socios in itinere furibun-
da concurreret. **I**lle manu eleuata ip-
sam sistere iubet. **Q**ua immobili perma-
nente vidit demonem dorso illius insi-
dentem quem increpans discede inquit
funeste de pecude et innoxim animal ag-
gitare desiste quo pttin9 discedente vac-
ca ad eius pedes pstermit. et ad eius ipe-
rium cum omnimansuetudine ad gres-
sem suum reuertitur. **M**ulte subtilitatis

erga eos cognoscendos. **D**emones em
ita conspicabiles reddebant vt aperte ab
ipso sibi quacumq; ymagine uiderent. **N**am
interdum demon in iouis psonam plu-
rimu mercurij. aliqui veneris et minerue
transfiguratum se eius militibus offeres-
bat quos ille omnes suis nominibus
increpabat. **M**ercurium maxime paties-
batur in festum Iouem brutum atq; he-
berm dicebat. **Q**uadam etiam vice dy-
abolus in forma regis purpura et dya-
denate et aureis caligis ornatus serena
letaq; facie sibi apparuit. **C**umq; diu
ambo tacuissent cognosce inquit marti-
ne quem colis. **C**ristus ego sum descen-
surus ad terras prius me tibi manifesta-
re volui. **A**d hoc cum ad huc martinus
admirans taceret. **R**ursus ait. **M**artine
Cur dubitas credere cum me videas.
Cristus ego sum. **T**unc ille a spiritu
sancto doctus ait. **D**ominus **I**hesus
cristus non se purpuratum inquit. **E**t
dyadmate remittentem venturum esse
predixit. **E**go cristum nisi in eo habitu
et forma qua passus est. **N**isi crucis sti-
gnata preferentem vnisse non credam.
Ad hanc vocem ille disparuit. et tota
cellam feroze compleuit. **M**artinus au-
tem obitum suum longe ante presciuit
quam etiam fratribus reuelauit. **I**nte-
rea can datensem dyocesim causa sedan-
de discordie visitaui. **P**ergens ergo vi-
dit mergos in flumine piscibus insidian-
tes et quosque capientes. forma inquit
hec demonum est. insidiantur in cauitis
capiunt nescientes captos deuorant. sa-
turari nequunt deuoratis. **I**mperat igitur
ut relicto gurgite desertas peterent
regiones. **S**tatinq; grege facto mon-
tes siluasq; petterunt. **I**n illa igit dyocesi
aliquodiu commoratus vniuersi corporis cepit
desinui. et discipulis indicat se resolu-

Tunc omnis flētes. cur nos inquit pat
deseris. aut cui nos desolatos relinquis
inuadent enim gregem tuū lupi rapaces.
Et ille eorum motus fletibus flens quibus sic or
tauit. Domine si adhuc populo tuo sum ne
cessarius. non recuso laborem. fiat voluntas
tua. Dubitauit enim pene quod mallet. quod
nec hos deserere nec a christo volebat diu
ci separari. Itaque cum aliquod diu molestia fe
briū teneret et a discipulis rogaret ut in
lectulo suo uel in alio et anere ubi decū
tebat stramentū aliquid poneret. Sed de
inquit filij christiani nisi in alio et anere
morari. Ego si uobis aliud exemplū res
linquo ipse peccavi. Oculis ac manibus
in celū semper intentus. in uicium ab oratione
spiritum non relaxabat. Et cum supinus sepe
faceret et a presbiteris rogaret ut corpuscu
lum mutacione lateris releuaret. Sumite
me inquit fratres sumite celū potius respice
re quam terram. ut spiritus ad dominum
dirigatur. Et hoc dicens uidit dyabolum
assistere. Quid hoc inquit astas creueta
bestia. Nichil in me funestū repies. abra
he me sinus recipiet. Et in hac uoce sub
archadio et honozio qui cepunt circa an
num domini. cccc. xlvij. uite eius. lxxxi.
spiritum deo reddidit. uoluitque eius tanquam
iam glorificatus resplenduit ac chorus
angelorum ibidem canens a multis auditus
fuit. Ad eius transitū pictaui sicut tur
romia conuenerunt ibique magna altercacio
orta est. Dicebant enim pictaui. Postea
est monachus nos requiritur commendatū
Quibus illi. nobis ablati. nobis a deo
donatus. Nocte igitur media pictaui om
nes penitus sopiuntur. et sic a turromia
per fenestram electum per ligerim nauigio
ad urbem turromicam cum magno gaudio
deportat. Beatus autem seuerinus colomien
sis episcopus cum die dominica loca sancta per
matutinas more solito circuiret. Illa

hora qua uir sanctus obiit angelos can
tantes in celo audiuit. Vocatusque archidya
conem interrogat si aliquid audiret et cum
se nihil audire diceret. et episcopus ut diligenter
ascultaret moneret. cepit sursum collū ex
tendere. aures erigere. et super summis artis
culis baculo se sustentans stare. Sed
dum episcopus pro eo orasset. quasdam in celo
uoces audire se dixit. Cui episcopus. Domine
meus martinus est qui migrauit e mundo
et nunc angeli cum in celum defuerunt. Demo
nes autem affuerunt qui eum retinere
uoluerunt. Sed nichil suum in eo repientes
confusi recesserunt. Archidyaconus igitur
diem et horam notauit. et tunc martinum
migrasse cognouit. Seuerus etiam mo
nachus qui uitam eius scripsit cum post
matutinas leuiter obdormisset sicut ipse
in quadam epistola testatur. Sanctus marti
nus albis indutus uultu igneo stellan
tibus oculis crine purpureo tenens librum
in manu dextra. quam de uita eius idem seue
rus scripserat eidem apparuit. Cumque post
benedictionem in celum ascendere ipsum
videret et cum eo ascendere cuperet euigi
lauit. Post hoc autem nuncijs uenientibus
eadem nocte sanctum martinum migrasse
audiuit. Eo quod die sanctus ambrrosius me
diolanensis episcopus missam celebrans super
altare inter prophetam et epistolam obdormi
uit. et cum nullus eum excitare presumeret
et subdyaconus nisi ipso inuente epistolam
non auderet legere. transactis duabus vel
trium horarum spacijs exatauerunt eum
dicentes. Jam hora prescribit et populus
valde lassus expectat. iubeat dominus noster
ut clericus epistolam legat. ad quos ille. No
lite turbari. Frater enim meus martinus ad
deum migrauit. et ego eius funeri obse
quium prebui. sed ultimam responsionem
uobis exatantibus explere non ualui.
Tunc illi diem et horam notantes inueniunt

sanctum martinum tunc migrasse ad ce-
lum Cappam eius ut ait magister Jo-
belech. reges francie in pzelis portare
consueuerunt. Unde ipsius cappe custos
des appellari dicebantur. post mortem
autem eius anno sexagesimo quarto cum
beatus petrus eius ecclesiam magnifice
ampliasset et in eam corpus eius trans-
ferre vellet semel et bis et teras ieiunijs
et vigilijs insistentes. sepulchrum eius
nullatenus mouere potuerunt Cuiusque vel-
lent dimittere quidam senex pulcherri-
mus eis apparuit dicens. vsquo tar-
datis Non videtis sanctum martinum
paratum uiuare vos si manum appo-
tis Tunc ille cum eis manus supposuit
et cum summa velocitate sepulchrum le-
uauerunt et in loco ubi nunc colitur po-
suerunt Senex autem ille post hoc nus-
quam comparuit. Hec translacio in mense
iulij celebratur. Fertur quoque quod tunc duo
socij erant. quorum vnus erat cecus et
alter contractus. Cecus autem contra-
ctum ferebat et contractus ceco manu
demonstrabat Sicque taliter mendican-
tes in ultam pecuniam acquirebant. Au-
dientes vero quod ad corpus sancti mar-
tini multi sanabantur infirmi. cum in
translacione eius corpus circa ecclesiam
processionaliter duceretur. Timere ce-
perunt ne predictum corpus iuxta dos-
mum ubi manebant duceretur et sic ip-
si forsitan curarentur. Rolebant enim
sanctam consequi ne deperiret materia
questus sui. Quapropter de illa contrata
fugientes se ad aliam transferebant per
quam corpus nequaquam duci putabant.
dum ergo fugerent corpori eius ex in-
viso protinus obuiauerunt Et quia de-
us multa bona prestat multis ambo con-
tra eorum voluntatem continuo sunt
curati. licet de hoc plurimum tristarentur

Ambrosius autem de sancto martino
Sic ait Beatus martinus propham
erzoris templa destruxit Vexilla pietas-
tis erexit. mortuos suscitauit ab obse-
sis corporibus demonia seua exclusit.
ac varijs laborantes languoribus salu-
tis remedio subleuauit Qui ita perfectus
inuentus est ut cristum texisset in paupere
et veste quam egenus acceperat mun-
di dominum induisset. O felix largitas
quam diuinitas operatur. O clamidis
gloriosa diuisio que militem contexit
et regem. O inestimabile donum quod ves-
tire meruit diuinitatem. Digne huic
domine confessionis tue premia contulis-
ti Digne ei arrianorum subiacuit ferti-
tas Digne amore martiris persecutoris
tormenta non timuit Quid erit pro ob-
lacione integri corporis recepturus qui
pro quantitate vestis exigue deum vesti-
re meruit et videre Sic sperantibus con-
tulit medianam ut alios supplicacioni-
bus alios visu saluaret.

De sancto Bruno

Bricius sancti martini dyaco-
nus eiusque plurimum emulus
multa eidem sancto conuicia inferebat.
Nam cum quidam pauper martinum
requireret dixit ei bricius. Si illum de-
lirum queris prospice enim Ille enim
est qui quasi amens celum respicit. cum
igitur pauper a martino que petierat acce-
pisset vir sanctus bricium ad se vocans
dixit An ego tibi delirus videor bricius.
Quod cum ille pro vrecundia se dixit
se negaret At martinus Nonne aures
mee ad os tuum erant quando hoc emi-
nus loquebaris Amē dico tibi quod a domino
obtinui ut michi in episcopatu succed-
das Sed scias multa te in episcopatu ad-
uersa passurum quod bricius audies irridebat
dicens Nonne dixi istum delirum esse.

Post mortem igitur martini bñcti in
episcopu est electus. qui demceps oraci
oni vacabat et licet adhuc supb̄ tamē
corpe castus erat. Anno autē ep̄at⁹ sui
xxx. m̄ter quedā religiose vestita q̄ eius
vestimenta lauabat cōcepit et filiū per
pit Tunc oīs popul⁹ cū lapidib⁹ ad ei⁹
ianuam cōgregatus est dicens. diu pie
tate sancti martini luxuriā tuā dissimu
lauimus Sed iam nequa q̄ pollutas
manus osculari valem⁹. Illo autē uir
litez hoc negante adducite ait ad me in
fantem Quo allato cū. xxx. esset dierum
dixit ad eum bñct⁹. Aduro te p̄ filium
dei ut dicas corā omnib⁹ si ego te genui
Et ille n̄ tu inquit es pater me⁹ Popu
lo autē vrgente vt quis esset eius pater
requireret ille ait. Nō est hoc meū. fca
qd̄ ad me ptinuit Popul⁹ autē h̄ totū
magis artib⁹ atibuebat dicēs. Req̄q̄
nobis falso pastozis nomine dñaberis
Tunc ille p̄ sui purgatione prunas
ardentes vsq; ad tūbā sancti martini cū
ctis vidētib⁹ deportauit. p̄ctisq; pru
mis vestis eius illesa apparuit. Et ait sic
hoc meum vestimentū a prunis mansit
illesum. sic corp⁹ meum a cōtactu mu
lieris est mūdū. Populo autē adhuc n̄
credente sanctū bñctū otumelijs et in
iurijs afficiūt et a sua dignitate ciant
vt verbū qd̄ sanct⁹ martin⁹ dixerat im
pleretur Tunc bñct⁹ flens papā adiit
et. vij. annis ibidē p̄manens. quicquid
in sanctum martinū deliqr̄at penitendo de
leuit Popul⁹ autē iustinianum p̄fecit et
romā cōtra bñctū misit vt ep̄atū sibi
contra bñctū defensaret Quo cū rēderet
in ciuitate vercellēsi vitā finiuit et arme
mium loco eius popul⁹ omnis p̄fecit.
Septimo igit anno bñct⁹ cū autori
tate pape rediēs sexto ab vrbe miliario
hospicium accepit. et armen⁹ eadē nocte

spiritū exalauit Qd̄ bñct⁹ p̄ reuelacōz
cognoscens ait suis vt surgerent et secū
ad tumulandū turonensem ep̄m p̄perar
rēt Cū ergo bñct⁹ p̄ vnā portā ciuita
tem ingrederet. ille autē p̄ aliā mortuus
efferebat. Quo sepulto sanctus bñct⁹
sedem suam accepit et. vij. postmodum
annis p̄sicens et vitā laudabilē ducens
xvij. anno ep̄atus sui in pace quieuit.

De sancta elizabeth
Elizabeth interpretatur deus meus
cognouit. vel dei mei septima.
vel dei mei saturitas. Dicit ergo primo
elizabeth deus me⁹ cognouit qz deus eam
cognouit id ē suo beneplacito obseruauit
et approbatur. vel cognouit. i. noticiā sue
cognitionis sibi infudit Secūdo dicit elisa
beth. i. dei mei septima ipsa em̄ habuit sep
timā dei vel qz. vij. opib⁹ misericordie se
exercuit. vel qz nūc est in septima etate
quiescentiū puentura et tandē i octaua
resurgentiū. vel p̄pter. vij. status i q̄b⁹
fuit. Ipsa namq; fuit in statu uirginali
Secūdo in statu coniugali. iij. in statu vis
duali. Quarto in statu actiuo. quinto
in statu contemplatiuo. Sexto in statu glo
rioso. Et isti septē status manifeste ote
nentur in legenda sua vt possit dici de
ea qd̄ dicit i damiele de nabugodonosor
vij. tempa mutant sup eam. Tercio di
citur dei mei saturitas. de⁹ em̄ modo sac
auit eam et repleuit splendore veritatis
dulcedine suauitatis et vigore trinita
tis Vnde augustin⁹ in libro de ciuitate
dei. agens de ciuitate dei uiget. i. veritate
dei lucet In veritate dei gaudet.

Elizabeth illustris ungarie fis
lia genere nobilis. Sed fide
ac religione nobilioz stirpem tā nobilē
nobilitauit. exēplis illustrauit miracul

et decorauit gratia sanctitatis. Quam
autem nature supra naturam quodammodo
exulit dum puella regalibus nutrita
delicijs omnia puerilia aut omnia contem-
pneret aut eadem dei obsequium man-
paret ut liquido clareat tenera eius infan-
tia quanta simplicitate viguit quanta dul-
ci deuotione incepit. **E**rit sic quidem cepit to-
mis assuescere studijs ludos sperere va-
mitatis successus prosperos fugere mundi pro-
ficere semper in reuerentia dei. **C**um adhuc
esset quinquennis. in ecclesia orandi gratiam
sedula promanebat ut eam eius sodales
vel analle auellere vix valerent. quam
cum analle vel coetaneae obseruarent ali-
quam de illis causa ludi versus capulam
insequi videbat. **E**t hoc intrandi ecclesiam
opportunitatem captaret quam ingrediens ge-
nua flectebat aut paumentum totaliter
incumbebat et licet literarum peritiam
non haberet tamen coram se in ecclesijs se-
pe psalterium expendebat. ut quodammodo
se legere fingeret. ne velut occupatam
quis impediret. se quod cum puellis ad ter-
ram prostrata ludi specie mensurabat. ut
sibi vel occasione deo reuerentiam exhibe-
ret in ludo etiam et anulorum et alijs lu-
dis spem totam in deum ponebat. **E**t ex
hijis que puella puula lucrabat vel ali-
as peculiariter possidebat puellis pauper-
culis decimas exhibebat inducens eas
ut sepe orationibus dominicam dicerent et cre-
bro virginem saluarent crescens vero
per etatem temporis crescebat amplius
per effectum deuotionis. **P**am beatam vir-
ginem dei genitricem in sui patronam
et aduocatam et beatum iobem euangeli-
stam in sue castitatis custodem elegit.
Cum enim singule cedule singulorum apos-
tolorum nominibus inscripte altari im-
ponerentur et quolibet aliarum puellarum
casu sibi cedulam contingente acciperet

ista oratione fusa tribus viab9 cedulam
vbi nomen sancti petri erat inscriptum
ut desiderabat accepit ad quem tanto de-
uotionis ferebat affectu. ut nichil in eius
nomine petentibus denegaret. **R**e vero
mundi successus sibi nimium blandire-
tur cotidie in rebus prosperis sibi aliquid
detrahebat. **C**um enim in aliquo ludo sibi
prosperare succederet. reliquum intermitens
dicebat nolo procedere. sed propter deum reli-
quum intermitto. **C**um ad choreas quod
cum puellis ceteris aduocata cum vniu-
ersum circuitum peregisset dicebat. **S**ufficit
vobis vnus circuitus. iam propter deum
alios dimittamus. et sic per talem modum
puellas a vanitatibus temperabat. **D**esti-
mentorum lasciuos usus semper abhorru-
it et omnem in hijs honestatem dilexit. cer-
tum quod sibi numerum orationum mediterat
que si quando aliqua occupatione pre-
uentum non potuisset perficere et ab analle
lectum ingredi cogere. cum celesti sposo
uigilias vigilanter soluebat. **D**ies quod sol-
lemnes puella nobilis tanta deuotione
colebat ut etiam manicas sibi consuevit nul-
la ratione pateretur ante quam missarum so-
lemnia complerentur. **C**yrore arum etiam
usus ante meridiem in diebus dominicis
sibi interdixit volens in hoc et sacre de-
ferre sollemnitati et sue satisfacere deuocioni
propter quod solita erat ad hec et similia se-
per vorum astringere ne quis eam possit
aliquibus suasionibus a suo proposito re-
uocare. **O**fficium ecclesiasticum audiebat
cum tanta reuerentia. ut cum sacra
legerent euangelia vel sacra hostia confi-
terentur manicas si forte consuevit sol-
ueret monilia deponere. et capitis orna-
menta in imo locaret. **A**t vbi gradum
virginealem prudenter tetigit et innocenti
percurrit conjugalem gradum intrare o-
pelle. vtpote que ad hunc throno patris

impetio vigeat fructum pceptura tricesimum que fidem trinitatis seruauit in decaligo pceptorum. **C**onsensit igitur licet inuita in copulam conjugalem non ut libidini consentiret sed ne patris pceptum contemneret et ut filios educandos ad dei seruicium pcearet. **Q**uamuis enim fuerit legi thori conjugalis astricta nulli tamen delectationi fuit subiecta quod in demanifeste ostendit quoniam in manibus magistra comandi votum emisit quasi viro suo eam superuivere contingeret continentiam perpetuam obseruaret. **F**uit igitur langrauo turizie sociata coniugio put regat exiebat magnificencia et dispositio ordinauit diuina ut scilicet ibidem multos ad dei amorem adduceret et in cultos homines edoceret licet aut mutauerit statum mentis non mutauit mentis affectum. **Q**uante autem fuerit deuocionis et humiliacionis ad deum. **Q**uante austeritatis et abstinentie ad seipsam. **Q**uante largitatis et misericordie ad pauperes ex hijs que subiecta sunt apertus declaratur. **N**am in oracione tantum extitit feruoris ut etiam anillas ad ecclesiam gradu conato preueniret ut quasi quibusdam clandestinis oracionibus aliquam dei gratiam impetraret. **I**n nocte ad oracionem sepe surgebat rogante eam marito ut sibi pcorz et quieti alicui corpore donaret. **O**rdinauit autem cum quadam domicella sibi inter ceteras magis familiari. ut si forte somno depressa non surgeret eam pedetangens excitaret. **Q**uadam vero vice pedem domine tangere voluit et casu in pedem mariti iniecit. qui subito excitatus rem ut erat didicit et patienter sufficiens prudenter dissimulauit et ut oracionem suam deo pingue redderet sacrificium sepe ipsum irizigabat habundancia lacrimarum quas quidem lacrimas fundebat

242
 bat iocunde et sine aliqua indecenti vultus pmutacione ita ut semper cum dolore fleret et de dolore gauderet et hoc quadam vultus leticia vanustaret. tante se humilitati subiecit. ut propter dei amorem vilia et abiecta non sperneret et hoc cum deuocione inimia exercebat. **N**am infirmum quendam vultu deformem capitis fetore horribilem in seipso reclinauit et horridum cinem tudens eius caput aallis ridentibus lauit. **I**n rogationibus semper pcessioy nudis pedibus induta. **I**meis sequebatur et in predicationum stacionibus inter pauperculas tanquam pauper et humilis residebat in purificatione postquam nequaquam se ut de re gemmis ornabat vel vestibus deauratis regeret. **S**ed exemplo intemperate et puerpe filium ppris gestans in vultu ipsum ad altare cum agno et candela humiliter offerebat ut ex hijs et seculi pompam condemnandam ostenderet et se illibate puerpe conformaret. **D**emum domum rediens vestimenta ipsa cum quibus ad ecclesiam pcesserat alicui pauperi mulieri tribuebat. **A**ccidit quoque ad sue humilitatis precontum quod ipsa libertate precellens et dignitate sublimitis cuiusdam viri scilicet magistri comadi pauperis et mendici sed tamen scientia et religione preceptui saluo iure matrimonij et consentiente marito obediencie adeo se subiecit ut quidquid preceperet ipsa cum reuerentia et multo gaudio adimpleret. ut ex hoc et obediencie pepererit meritum et dominum filiarioris qui factus est obediens usque ad mortem imitaretur exemplum. **Q**uadam autem vice ad quandam predicationem ab ipso vocata superueniente marchione missa missenense impedita non venit. **Q**uod ille egre ferens tantam eius obedienciam relaxare noluit donec usque ad carnisam expoliata cum quibusdam anallis suis

que culpabiles fuerant fortiter verberari
fecit. sibi quoque tantam abstinentiam et
rigorem imponebat. ut corpus suum
vigilijs disciplinis et ieiunijs maceras
ret. Nam sepe a uiri thoro abstinens.
noctes ducebat insomnes. ut oratio
nibus posset insistere. et in abscondito
patrem celestem orare. Cumque somni
interpellaret necessitas super strata tape
tia dormiebat. Sed cum maritus abesset
cum sponso celesti in orationibus per
noctabat. Sepe etiam per manus an
allarum faciebat se in cubiculo fortiter
verberari. ut saluatozi flagellato vicem
reponderet. et carcere carnem ab omni la
sciua coherceret. Tantam autem in cibo
et potu temperantiam exhibebat. ut in
mensa mariti inter diuersa ferculorum
genera interdum pane simplicia esset con
tenta. Magister enim contadus sibi inter
dixit ne de cibis mariti quidquam comin
geret. de quibus sanam conscientiam
non haberet. quod ipsa tanta diligentia
obseruauit. ut alijs diuersis delicijs
abundantibus ipsa cum ancillis suis
cibus grossioribus uteretur. Sepe ta
men ad mensam sedebat cibus manu con
trextabat et diuidebat ut ex hoc comes
dere videretur ne supstitiomis notam in
curreret sed veritate tali cunctos com
uiuas letificaret. Quadam vice cum lon
gi itineris fuisset labore depressa et marito
et sibi fuissent cibi diuersi oblatis qui ut
credebantur de iustis laboribus acquisiti
omnino abstinuit. et migrum panem et
durum in aqua madida calefactum cum
suis ancillis patienter comedit. ob hoc
quosdam redditus iustos vir suus sibi
assignauerat. de quibus cum quibusdam
ancillis suis que sibi ad hec omnia con
sentiebant luuebat. Sepe autem cibus curie
respuit. et aliquorum bonorum virosu.

abazila requisit. Hec autem vir suus
omnia cum patientia supportabat. asserens
quod hoc et ipse libenter faceret si turbaco
nem sue familie non timeret. Statum
quoque paupertatis in summa gloria sus
tinere affectabat. ut et cetero pauperi
vicem rependeret. et mundus in ea in
proprium haberet. Quapropter inter
dum cum sola esset cum ancillis vestimen
tis vilibus induens se. et despecto velo
caput suum operiens dicebat. Taliter
incedam cum ad statum venero pauper
tatis. Licet autem sibi abstinentie frenum
imposuerit. Tanta tamen liberalitate
se ad pauperes effundebat. ut nullum
aliqua premit media patretur. Sed om
nibus adeo largissime subueniebat. ut
omnes eam matrem pauperum acclama
rent. Septem enim misericordie ope
ribus tota vigilancia insudabat ut res
gnum perpetuum perpetuo regnatura pers
ciperet. et paternam benedictionem cum
benedictis ad dexteram possideret. Ipsa
namque nudos vestiebat. Siquidem ves
timenta impendebat pauperibus nudis
peregrinorum et pauperum corpori
bus sepeliendis et pueris baptizandis
quos quidem pueros sepe de sacro fonte
leuabat. et proprijs manibus eorum
vestimenta suebat ut opimitate stracta
eis liberis subueniret. Accidit autem ut
cuidam paupercule quoddam satis bonum
tribueret vestimentum. Illa autem vis
dens donum tam magnificum. tam in
genti gaudio est perfusa ut ad terram ca
dens mortua crederetur. Quod beata
elizabeth videns. doluit se sibi tanta des
disse. timens ne sibi fieret causa mortis.
Sed tamen pro ea orauit et ipsa sanas
ta surrexit. Sepe autem ipsa cum
ancillis proprijs manibus lanam se
labat. Et inde vestimenta fieri faciebat

ut ex hoc bonorum laborum gloriosū
 reciperet et fructum et exemplum vere
 humilitatis preberet et de proprii corporis
 laboribus elemosinā daret deo. ipsa esuri-
 entes pascebat. pauperibus enim alimentum
 prebebat a deo ut langrauius viro suo p-
 fecto ad curiam friderici imperatoris que
 tunc erat cremona ipsa omnem annos
 nā de suis grangijs collegit et cōgrega-
 tis vndecimq; pauperibus quotidie eis ne-
 cessaria ministrabat eo q̄ tunc caritia et
 fames valida iminebat. **S**ex autē cū
 pecunia eis deficeret ornamenta vendes-
 bat ut pauperibus subueniret. multa
 enim sibi et suis anallis consuevit subtra-
 here et pauperibus reseruare. Ipsa sitien-
 tes potabat. **Q**uadā autē vice ceruicem
 pauperibus distribuens. cum vnicuiq;
 sufficienter dedisset inuentum est q̄ vas
 nullam habuit diminutionem sed ean-
 dem quā prius mensuram seruauit. Ipsa
 hospicio peregrinos et pauperes suscipi-
 ebat domum enim maximā sub altissimo
 castro suo cōstruxit in qua infirmorū
 magnam multitudinē refouebat quos
 diebus singulis non obstante difficul-
 tate ascensus vel descensus visitans et om-
 nia necessaria ministrabat et verbis exor-
 tatorijs ad patriā inducebat et licet om-
 nem corruptionem aeris semp̄ egre por-
 tauerit infirmorū tñ corrupciones propter
 dei amorem etiam tempore estiuo non
 abhorruit sed remedia adhibuit. vltio
 proprii capitis terfit et manibus proprijs cō-
 tractauit licet analle talia non tolera-
 reēt. in eadē q̄ domo pueros feminarū
 nutrire cum summa diligentia faciebat
 quibus se tam dulcē et humilem exhibe-
 bat. ut eam omnes matrem vocarent
 et intrantem domum cuncti tanq̄ ma-
 trem filij sequerent et ante se ceteruatum
 cum summo studio collocarent. **I**psa

vero et olliculas et anulos vitreos
 et quedā alia vitria emi fecerat ut pueri
 ludos puerciles in talibus exercerent que-
 dum in pallio proprio equitās in castrū
 deferret de rupe altissima sup lapides ce-
 cidit. **S**ed nulla in eis lesio est muē-
 ta. Ipsa infirmos visitabat. miserorum
 enim cōpassio adeo animum eius vindi-
 cabat q̄ eorum hospicia frequenter p̄q̄-
 rens eos sollicitē visitabat eorū cauer-
 nulas familiariter et deuote subintrans
 nec difficultate vie prenta nec longitu-
 dine lassita quibus subueniebat in ne-
 cessarijs et verba exhibebat consolōnis
 propter q̄ ex quintupla cōsideratione re-
 munerationē acciperet scilicet ex digna-
 tione visitationis ex labore itineris ex
 affectu cōpassionis ex affatu consolā-
 tionis et ex largitione muneris. Ipsa se-
 pulturas pauperum frequentabat. **A**es-
 te namq; deuota pauperum curabat ad
 funera et vestes quas proprijs manibus fe-
 cerat eorum corporibus coaptabat ad
 ut semel velum suū lineum magnum in
 pres cōderet et cuiusdā pauperis corp⁹
 molueret forum et funera proprijs manibus
 cōtractabat et in ipsorū obsequijs
 deuota manebat. **I**nter hec laudanda ē
 deuoto viri sui qui licet negocijs mul-
 tis esset implicatus in dei tamē obsequio
 erat deuotus et quia taliter psonaliter i-
 tendere non valebat uxori sue potesta-
 tem cōcesserat agendi omnia que dei ho-
 nozem respicerent et anime sue salutem
 afferrent. **C**upiens vero beata elizabet ut
 vir suus in fidei defensionē potencie sue
 arma salutem afferrent conuertet ipsū
 salubri exhortatione induxit ut ad ter-
 ram sanctam pgeret visitandā. ubi dū
 esset ipse langrauius princeps fidelis et
 deuotus inelitus fide integra et deuocōe
 sincera deo reddidit spiritū suorū operū

fructum recipiens gloriosum et sic ipsa vi
dualem statum cum deuotione amplectitur
ne vidualis continende premio fraudata
retur sed fructum ipse percipet. Vt pote que
decalogum preceptorum cum .vij. miser
cordie opibus obseruaret. **D**ez cum moza
uiri sui per totam fuisset turpitudine divulgata
de patria ipsa tanquam dissipatrix et prodiga
a quibusdam vasallis uiri sui turpiter et tor
taliter eiecit ut ex hoc eius patientia claresce
ret et paupertatis diu conceptum desiderium obtine
ret. **A**duertere igitur nocte in domo cuius
dam tabernaculi in loco ubi pozas iacuerant
se recepit deo gratias multas agens. **M**oza
vero matutinali ad domum fratrum minorum
pergens rogauit ut per sua tribulatione deo
gratias agerent et te deum laudantem cantarent
Sequenti die domum cuiusdam sui emuli cum
suis puulis iussu est ingredi arto sibi loco
ibi admodum asperum. **Q**ue dum ab hos
pitate et hospita plurimum gauderet patientibus
vale fecit dicens libenter hominibus vale face
re si beneficos inuenire. **C**onpleta igitur ad lo
cum pozas redijt et puulos suos ad lo
ca diuersa alendos transiit. **D**um vero per
quendam viam strictam luto profundo plenam
super quosdam lapides ibidem positos pergeret
et vetula quedam cui iam multa beneficia con
tulerat super eosdem lapides transiens eidem
cedere recusaret ipsa in lutum profundum ces
adit et surgens vestimenta sua gaudens et
ridens absterxit. **P**ost hoc autem abbatissa
eius matertera ipsius inuicem paupertati opa
tiens ad episcopum **H**abergeren ipsius
auunculum eam duxit. **Q**ui eam honeste
suscipiens caute retinuit intendens ipsam secu
dis nuptiis copulare. **Q**uod cum analle que
secum obtinentiam vouerat didicissent et ex
hoc se multis lacrimis affligeret beata **E**lyzabeta
cum gemitu hoc retulerunt. **Q**ue eas confortans
ait confido in domino per cuius amore con
tinenciam voui perpetuam per meum propositum

firmum custodiet et omnes uolentiam
steret et consilium humanum dissoluet. et si
forte auunculus meus uoluerit me alii
cui copulare animo dissentiam et uerbis
pariter contradicam. **E**t si nullum alius
michi euadendi superesset remedium. na
sum michi propter deturcamentum ut me sic
deformem quilibet abhorreret. **C**um igitur
de mandato ipsius episcopi ad quod
dam castrum inuita fuisset deducta mo
ratura ibidem donec in coniugium tender
etur. **E**t ipsa suam castitatem domino
cum lacrimis commendasset. **E**cce domi
no disponente ossa uiri sui de ultra mar
inis partibus deferuntur. **I**ussa est
igitur ab episcopo reduci ut ossibus
uiri sui deuota occurrat. **I**psa ergo ossa
ab episcopo cum honorabili processio
ne et ab ipsa cum multa deuotione et la
cimarum effusione suscepta sunt. **Q**ue
conuersa ad dominum dixit. **G**ratias tibi
ago domine quia in susceptione ossium
uiri mei dilecti tui me miseram consola
ri dignatus es. **T**u scis domine quia licet
ipsum te amantem multum amauerim
tamen ob tui amorem eius presenciam ca
rui et in sancte terre tue subsidium desti
nauit. **E**t quamuis delectabile michi esse
adhuc cum eo uiuere tali condicione.
ut cum ipso per totum mundum pauper
cula mendicarem tamen te teste contra
tuam uoluntatem uino crine ipsum non
redimerem nec ad uitam mortalem ire
rum reuocarem. **I**psam autem et me
tue gratie recomendo. **D**ezum ne fructum
centesimum perderet qui perfectionem
euangelicam seruantibus datur qui de
sinistra miserie ad dextram glorie transfe
runtur. **R**eligiosum habitum induit veste
scilicet griseas humiles et abiectas. **C**ontinen
ciam. **P**ost mortem uiri perpetuam ser
uans obedientiam perfectam custodiens

et voluntariam paupertatem amplectens
 fuit aut eius habitus tam despectus ut
 deferret palliū griseū pāno coloris alte
 rius plōgatum. manicas etiam tunice
 ruptas alterius coloris panno habuit
 emendatas. **P**ater vero suus rex vngarie
 audiens filiam suam ad tantam deues
 misse inopiam comitem quendam ad eam
 misit ut ipsam ad paterna limina redu
 cere procuraret. **Q**ui videns eam tali habi
 bitu ornata cernensque sedentem humi
 liter et filantem pre cōfusione et admir
 ratione exclamās dixit. **R**nunquā filia
 regis tam vili habitu apparuit nec la
 nam aliquam filare visa fuit. **C**um ver
 ro p sua redūctōe veniēt istitisset nllas
 ten⁹ acquirere cū paupib⁹ malēs ī pau
 pertate degere q̄ diuicijs multis cum di
 uitib⁹ abundare. ut vero eius animus
 in deum totus transfiret et intentā eius
 deuocō nullū īpedimētū haberet rogauit
 dominum ut omnium temporalium cons
 temptum sibi infunderet et filiorum dis
 lectionem a suo corde auelleret et cons
 tra omnes contumelias contemptum et
 constantiam largiret. **F**usa vero orac
 iōne auditur dominum sibi dicentē exau
 dita est oracō tua que dixit ancillis.
Exaudiuit domin⁹ vocem meā. quia et
 omnia temporalia ut stercoza reputo et
 de filijs meis plus q̄ de alijs p̄ximis n̄
 curo et mei contemptum et obpp̄bia p
 uipendo nichil q̄ aliud iam diligere vi
 deo nisi deum. **M**agister q̄ conradus se
 pe sibi molestā et contraria impone
 bat et. quos amplius diligere vide
 batur et ab eius consorcio separabat ac
 deo ut duos fideles ancillas et predile
 ctas que a iuuetute sua secū fuerant enu
 trite ab ea remouerit m̄tis effusis lacri
 mis. **H**inc et inde. hoc faciebat autē vir
 sanctus ut eius voluntatem frangeret

et ut ipsa suum affectum ad deum tota
 liter erigeret et ne aliqua de ancillis p̄i
 stinam gloriā ad eius mēmoriam re
 uocaret. **I**n hijs autē oib⁹ inueniebat et
 velox ad obediēciam et constans ad pa
 tēciam ut p paciēciam animam suā
 possideret et p obediēciam victoriā deco
 reretur. **D**icebat q̄ se ppter deum tantum
 timeo hominem mortalem q̄tum time
 re deo iudicem celestem. **I**deo autē mā
 gistro conrado pauperi et mendico non
 alicui diuiti ep̄o obediēciā facere uolui
 ut omnem occasionē temporalis conso
 lationis a me penitus abdicaret. **Q**uas
 dam vice dum claustrum quarūdā san
 ctimonalitū ab eis obm̄pe rogata in
 trasset non habita licēcia a suo magis
 tro fecit eam tam grauitē verberari ut
 post tres ebdomadas in ea vestigia ver
 berum apparerēt. **D**icebat autē suis anc
 illis se et illas consolās. **S**icut gramin
 fluuio mundante deprimitur et decrescen
 te erigitur. **S**ic nos aliqua afflictionē
 aduementē debemus p humilitatem sub
 mitti cessante vero ad deum p spiritalē
 leticiam eleuari. **T**ante se humilitati dep̄
 mebat ut nullaten⁹ pateretur q̄ ancille
 eam dominam appellarent sed singulari
 tantum ad eam numero loqueretur eo
 modo scilicet quo inferioribus loqui so
 lemus. **S**cutellas insup aliāq̄ coquina
 utensilia lauabat et ne ab ancillis p̄hi
 beretur eas ad loca alia transmittēbat.
Dicebat etiam si vitam aliam magis
 despectam inuenissem ipsam potius ele
 gissem. **C**eterum ut cum maria optimā
 partem possideret sedule contemplacōi
 uacabat. **I**n qua quidem contemplacō
 ne specialē gratiā habuit lacrimas
 fundere celestes visiones crebro vide
 re et ad amorem alios inflammare. q̄n
 quidem magis iocunda videbatur tūc

iocunde deuotionis lacrimas emitebat
ita ut lacrimae de vultu eius iocunde tan
quā de fonte serenissimo effluere videren
tur. ut simul flens videretur et gaudens
Nuncquā in deformitatem vel rugas vul
tum ex fletu conuertens. Dicebat enim
de hijs qui vultum in fletu deformant
videntur quasi dominū deterrere. Venit
enim domino quod habent cum iocun
ditate et hilaritate. visiones celestes in
ipsa sui oratione et contemplatione sepe
videbat. Quadam vero die sacro qua
dragesimali tempore in ecclesia existens
sic ad altare oculis defixis intenta ma
nebat ac si ibidem dei presentiam miraret
tur ubi per magnum spacium consolata
diuina est reuelatione refecta. Deinde
domū reuersa dum se pro debilitate in
alle gremium appodisset. Et illa pro fen
estram oculos ad celū defixos attolleret
tanta hilaritate vultus eius profunditur
ut etiam risus mirabilis sequeretur. Que
cum dum tota iocunda visione letificata
fuisset subito in lacrimas est conuersa.
Rursus oculos aperiens pristina iocun
ditate profuitur oculosque claudens pristinis
lacrimis irrigatur et sic usque ad comple
torium talibus est diuinis consolationi
bus immobilata. Cū vero diu tacens nul
lum verbum emisisset penitus. tandem pro
pens locuta est dicens ita domine tu vis
esse mecum et ego tecum et nunquā volo
a te separari. postmodum cum ab anallis
rogaretur ut ad dei honorem et ipsarū
edificationem quid viderit indicaret. Il
la ipsorum importunitate deuicta ait. Vis
di celum apertum et ihesū se ad me bene
gmissime inclinantem vultumque ad me
sincerissimum ostendentē. Ego vero de
sua visione ineffabili iocunditate profusa
de suo recessu remanebam multo mero
re delecta. Qui mei miseratus iterum me

sui vultus ostensione letificans ait. Si
tu vis esse mecum ero tecum. Cui ego
Respondi. pro ut me loquentem audistis
Cūque rogaret ut etiam visione quā iuxta
altare vidit exponeret illa respondit. Que
ibi vidi non expedit enarrare. ibi tamen in gau
dio multo fui et dei miranda conspexi. Sepe
autem oratio tantū feruoris inueniebat
ut etiam alios inflammaret. Iuuenem nam
que quendam seculariter indutum ad se vo
cans ait. Videris nimis dissolute uiuere
cū deberes creatori tuo seruire. velles ne
quod pro te deum orarem. Et ille volo et id
vehementer exposco. Cum igitur oratio
in se dedisset et iuuenem similiter pro se ora
tionem incumbere monuisset iuuenis alta
voce clamauit dicens. Cessate domina
ab oratione iam cessate. Sed cum illa
attenta orans iuuenis aliam clamans dixit
Cessate domina quod totus deficio et conbu
ror. Ipse enim tanto calore fuerat succ
ensus. et totus sudans et fumans cor
pus et brachia velut amens iactaret.
adeo ut plerique occurrentes. ipsumque te
nentis vestes eius pro nimio sudore madi
das inuenirent. et estum eius ferre non
possent. Ipso vero clamante et dicente to
tus ardeo et consumo. Ut vero beata
Elizabeth orationem compleuit. iuuenis
estuare cessauit. Qui rediens ad seip
sum et diuina gratia illustratus ordinem
fratrum minorum ingressus est. Illa
autem inflammatio sic ostensa feruore or
ationum suarum igneum demonstrabat.
Qui tam validus extitit quod etiam frus
gidum inflammauit. Sic ille carnalis
bus assuetus et spiritualibus non dum
ydoneus tanta capere non valebat. Ad
summum vero cumulum perfectionis
prope marie contemplationis oculum non
deseruit marthe officium laboriosum sicut
super in vij. opibus misericordie est ostēdit.

nihilominus tñ postq̄ religiosum habitum induit sedule pietatis operibus deseruuit. Nam cum p̄ dote sua duas marchas recepisset p̄tem in pauperes distribuit et de reliquo in marpurk et magnum hospitale construxit p̄pter qd̄ omnes eam reputabant dissipatricem et prodigam et cuncti appellabāt eam insanam et qz omnes iniurias nouerat gaudenter accipere inpperabāt ei q̄ nimis cito memoriam viri sui a corde abiecerat que taliter exultabat. Postq̄ autem hospitale construxerat seruijs paupm se se tanq̄ ancillam humilem mancipauit. Nam pauperibus sollicita ministrabat ut eos etiā balnearet et in lectis collocans adeo ut ancillis gratulabunda diceret. Quā bene nobiscum agitur. qz dominum sic balneamus et regimus. In ipso aut pauperū obsequio sic humiliter se habuit q̄ puerculum quendam monoculū et scabie percussum. vna nocte septē vicibus p̄rijs brachijs ad locum necessitatis detulit et pannos ipsius sedatos libenter lauit. Quendam etiā mulierē horribiliter leprosam sepe ablucens in lectulo collocauit vlcera tergēs et ligās medicamenta adhibens vngens et precidens eius etiā pedibz p̄strata corrigias calcamentorum soluēs. ipsos aut infirmos ad confessionem et comunica cōnē inducens vtilā quādam penitus reuētem verberare castigatā induxit. Cum vero a paupm vacabat officio filabat lanā de quodam monasterio sibi missam et p̄cum qd̄ inde accipiebat pauperibus diuidebat. Cum aut post multā paupertatem quingentas marchas p̄ dote sua receptas paupibus diuideret et omnibus ordmate locatis ipsa succincta transiēs ministraret. Posita est lex ut si quis in aliorum pauperum preiudiciū locū mu-

tarat ut iterū acciperet capillorum suorum detruncaionem aliquā sustineret. Et ecce quedam puella nomine raegundis mira capilloz p̄citudine pollebat in transitura aduenit n̄ ad elemosinam sed ut quandā sororem suam infirmā visitaret. Que cum tanq̄ legis p̄uari carit̄ ad beatā elizabet adducta fuisset. eius capillos p̄tinus detruncari mādauit ipsa flente plurimū reluctante. Cū vero quidam de astātibz eam innocentē assererēt. Illa ait saltē de cetero non poterit cū tanta capillozum ambicione ad choreas accedere nec cum illis vanitates aliquas exercere. Interrogata vero puella a beata elizabet. vtrū aliquando salubris vite p̄positū concepisset. Rēdit q̄ iam diu habitū religionis assumpisset nisi tanta fuisset mea dilectio ī capillis. Et illa carius est michi q̄ capillos p̄dideris q̄ si filius meus fuisset sublimatus. Continuo igitur puella habitū religionis induit et in hospitali cum beata elizabet degens laudabilem vitam duxit. Cum quedā paupcula filiam pepisset. beata elizabet filiā de sacro fonte leuaue et nomen suū ecclesie imposuit et matri necessaria ministravit ita ut de pellicō ancille sue manicas auferēs adiuuolū dum puellam sibi tribueret et calceos p̄rios ecclesie donaret. Post tres autē septimanas mulier dimissa puella latēter cum viro suo aufugit. Qd̄ cū sancte elizabet nunciatū fuisset in oracionē se dedit et vir et mulier ultra p̄gredi nō valentes ad ipsam coacti redierunt. et ab ea veniam postulantes. Quos ut visum erat de ingratitude redarguens eis puellam nutriendā tradidit et de necessarijs eis p̄uidit. Appinquantē vero tempore quo dominus dilectam suam de mundi ergastulo vocare disposuit.

ut que cōtempserat regnū mortaliū res-
gnū paret angeloz. dū febre correpta
decumberet et ad parietem faciem versam
teneret audita est a circumstātibz dulcis-
simam p̄mere melodiam. **Q**ue cū ab
vna ancillarum quidnam hoc esset p̄-
conata fuisset illa r̄ndit. auicula q̄dā
inter me et parietē se ponens tam suauit̄
cecinit q̄ me ad cauendum similiter p̄-
uocauit. **I**n ipsa aut̄ sui egredine sp̄-
hilaris extitit et nunq̄ ab oratione ces-
savit vltima vero die ante eius transitū
dixit eis **Q**uid acture essetis si dyaboli-
lus ad vos adueniret. **P**ost paululum
vero alta voce quasi dyabolum licentis-
ans fuge tribz viabus exclamauit. **D**e-
inde dixit. **E**cce app̄mquat media nox
in qua hora cristus n̄ascel voluit ī p̄ses-
pio requieuit. **A**pp̄mquante vero hora
sui transitus ait **J**am tempus instat in
quo omnipotens de⁹ eos qui amici sui
sunt ad celestes nuptias euocauit. **P**ost
paululum vero anno domini. m. cc. xx.
vi. ad extremā horam veniens dormiuit
in pace. licet aut̄ eius venerabile corp⁹
inhumatu quatuor diebz iacuisset. nul-
lus tamen feror ex eo p̄dibat. **S**z qui-
dam odor aromaticus cunctos reficiens
exalabat. **T**unc autē vise sunt auicule
multe sup cacumē ecclesie cōgregate. q̄s
nunq̄ aliquis p̄tus viderat. que tam
suauimodulacione cantabant et tanta
varietate modos cātandi formabant ut
cunctos in admirationē addūcerent eo
q̄ eius exequias quodāmodo agere vi-
derent. **A**ultus aut̄ ibi fuit clamor pau-
perum. **M**ulta deuotio populoz. ita vt
alij capillos capitis detruncarent. alij
particulas pannorum maderent. et hec
p̄ finimis reliquijs reclmarēt. **E**i⁹ aut̄
corpus in monumēto est positū. q̄d post
modum redundare oleo est. reptum est

igitur in eius transitū quante ipsa beata
elizabeth fuerit sanctitatis. et hoc quo ad
auicule modulacionem et demonis expul-
sionem. **I**llam autem auiculā que inter
ipsam et parietem se posuit et tam dulcē
cecinit. q̄ etiā ipsam ad cātandum in-
duxit credimus fuisse eius angelum qui
fuerat ad eius custodiā deputatus qui ei
dem eternum gaudiū nunciavit. **S**icut
em̄ re p̄bis interdum ante suum transi-
tum reuelatur. eterna sui damnatio ad
maiozem sui cōfusiōz. sic electis interdū
reualatur eterna sui saluacō ad maiozē
sui consolacionē. **I**lle autē cantus quē
ipsa p̄tulit. fuit immensum gaudiū. q̄d
ex tali reuelacione concepit. quod quidē
tam immensum extitit. q̄d in corde tota-
liter capi n̄ potuerit. sed se p̄ suauitatis
vocē manifestauit. **D**yabol⁹ insup si for-
te aliqd ius haberet ad sanctos etiā mo-
rrentes accedit. **S**z qz in beata elizabeth
nil iuris habuit. **I**deo turpiter licentia⁹
aufugit. **P**er hoc igitur intelligi datur
quante fuerit castitatis. a qua et dyabol⁹
territ⁹ fugit et cui angel⁹ eternū gaudiū
nūciavit. **M**anifestu est secūdo quante fue-
rit mundicie et puritatis et hoc quo ad
odoris exalacionem. **Q**uia em̄ corpus
eius omni mundicia et castitate in vita
tenuit. **I**deo in morte odoris suauitate
fragrauit. **M**anifestum est tercio quan-
te fuerit excellēde et dignitatis. et hoc
quo ad ad auum iubilacionem. **I**llas
enim aues que in cacumine ecclesie iubi-
lantes et cātates apparauerunt. **C**redi-
mus fuisse angelos qui a deo missi fue-
runt. vt eius animam in celum defer-
rent. **E**t corpus celestibus iubilacio-
nibus honorarent. **S**icut ad repro-
bos morientes multitudo conuenit de-
monum. vt eos terrozibus ceuent.
Et eorum animas ad tartara rapiant.

Sic ad electos decedentes multitudo cō-
fluit angelorū vt eos confortet et eorū
animas ad celestia regna pducant. **M**a-
nifestum est quarto quāte fuit misericor-
die et pietatis et hoc quo ad olei emana-
tionem. De eius em corpore oleum ema-
nauit qz in uita misericordie operibz to-
ta redundauit. **O** quantē pietatis visce-
ribus eius nūc affluit spūs cui p fundi
oleo muentū est in puluere iacēs corp⁹.
Manifestum est quinto quāte sit apud
deum potestatis et meriti et hoc multiplici
miraculorum operacōe. **P**ostq̄ em de cor-
pore transijt deus eā multiplici miracu-
lorum gloria illustrauit quorū quedā
inferius sūt posita. multa vero breuitas
tis gratia intermissa. **I**n ptibus siquidem
saxonie monasterio quodam hildē. dy-
oces. Monachus ordinis cyst. henric⁹
nomine tanta fuit infirmitate depress⁹
et grauibz doloribz arcūdat⁹ vt oēs
ad compassionem induceret et clamoribz
inquietaret. **Q**uadam igitur nocte
apparuit sibi quedam venerabilis domi-
na vestibus albis amicta que eum ad-
monuit vt si sanitatem recipere cuperet
beate elizabet se deuoueret. sequenti nocte
simili p̄suadens apparuit. Ille autē cū ab-
bas et prior desissent de consilio superioris
votū emisit. **T**ercia nocte eidem apparē
signum crucis sup eum edidit et ille cō-
tinuo sanitatem recepit. **C**um autē abbas
et prior redeuntes hec audissent. mirari
quidem de sanitate ceperunt s̄ deuoti ad-
implecione plurimum dubitarunt cum
nulli monacho liceat aliqua vota emit-
tere nec se ad talia obligare. **A**diecit q̄
prior monachos sepe ad huiōi illicita s̄
specie boni demonum apparicōe deludi
et ideo esset illi monacho consulendum
vt mentem suam instabilem confessiōe
firmaret. **S**equenti igit nocte eadem p

sona q̄ prior sibi apparēs dixit. **I**nfirm⁹
semp̄ eris donec impleas qd̄ uouisti. **S**ta-
tim ergo eadem infirmitas ipsum arrip-
uit et eisdē doloribus torqueri cepit.
Qd cū abbas audisset ip̄m statim licē-
tiauit et ceram p̄ ymaginem faciendā dar-
i precepit. **Q**ui mox sanitate recepta
votū suum adimplere studuit et illius
infirmitatis nichil postmodum passus
fuit. **P**uella quedā nomine benigna ma-
gunt. dyoces. cum ab ancilla potū petiss̄
illa cōmota potum porrexit dicens. **A**c-
cipe et dyabolū bibe. **D**isūq̄ est puella ut
ardēs tytio p̄ ei⁹ gurē descēderz a deo vt
se in collo pati clamaret. continuo igit
venter eius instar vtrius itumuit et q̄-
dam in eius ventre p̄ singula membra
discurrete visum est. **I**lla vero gemi-
tus miserabiles faciens et voces insa-
nas emittens obsessa a demone fore cre-
debatur. **I**n statu vero tali p̄ biennium
mansit. **d**educta igitur ad tumulū san-
cte elizabet et ibidem pro ea voto emisso
dum sup tumbā posita fuisset velut exa-
minis ibidem apparuit. **S**ed dum mo-
dicum panis ad manducandū et aquā
benedictam ad bibendum sup eadē tū-
bam eidē obtulissent mox cunctis stupē-
tibus et mirantibus sana surrexit. **v**ir qui-
dem de dyocesi traiectensi gederic⁹ noīe
cū vna manu contractus eius v̄hū peni-
tus amississ̄ sepulchrū beate elizabet bis
visitans curacionē minime recepisset.
Tercio cū uxore sua cū multa deuocōne
accessit. **Q**uo dum tenderet senē quendā
reuerendi aspectus habuit obuium q̄
ab eo salutatus et vnde venisset requisi-
tus dixit se de marpurk vbi corp⁹ sanc-
te elizabet requiescit venire. **v**bi deus
multa miracula operatur. **C**um autē vir
suā infirmitatē exposuisset eidē ille ma-
nu eleuata benedixit dicens. **S**ecutus

perge qz sanitatem recipies. Dummodo
manum infirmam ad caput sepulchri i
quadam fouea ibi facta sub lapide mise
ris quanto pfundius miseris tanto acq
santatem obtinebis. Tunc autem sanctu
nicolaum in memoria habeas qz sancte
elizabeth tanqz comes et socius in suis mi
raculis comparatur eidem. Adiecit etiam
stultos esse qui pfectis oblationibz sta
tim discedunt cum sanctis placeat. ve
cum pseuerantia eoru suffragia postulen
tur. Moxqz senex ab eis disparuit. nec
ultra ipsum videre potuerunt. Similiter
quo plurimu admirari pgebant. plena
sanitatis recuperande fiducia obtinentes.
Vir igitur iuxta senis consilium manu
sub lapide monumenti posuit. et ipsam
continuo retraxit omnino sanatam. Qu
dam de dyocesi colomien. herman? noie
du i carcere a iudice teneret ad deum se
totaliter contulit et beatam elizabeth et ma
gistrum conradum in sui adiutorium de
uotione qua poterat iuocabat. Sequere
autem nocte ambo insimul cu multo lu
mine sibi apparuerunt. multipliciter eu
consolantes. Tandem sententia i eum da
ta suspenditur et ad spacum vni? mili
aris teutonici in patibulo detinetur. iudex
ante consensit parentibz ut ipsum depo
nerent et in tumulo sepeliret. preparata
igitur fouea. cum esset depositus pater et
patruus ceperunt p mortuo beate eliza
beth patroania inuocare. Et ecce miran
tibus et stupentibus vniuersis qui fuerat
mortuus surrexit viuus. Scholaris qui
dam de dyocesi maguntinensi ouitardus
nomine dum piscacioni min? cautus i
sisteret in flume captus cecidit. Magna
autem temporis spacio interiecto dum ei?
corpus esset extractum. adeo sine sensu
moto et frigidum e reptu qz nullo in eo
signo vite inuento vere mortuus ab ho.

minibz est iudicatus. Tunc beate elizabe
implozantur merita. et cunctis videnti
bus et admirantibz sibi restituitur salus
et vita. Iuuenis quidam tres annos et
dimidiu habens de dyoce. maguntine.
bugolmus nomine dum spiritum emi
sisset. et corpus eius p spacum quatuor
miliariorum teutonicorum rigidu et ex
anime iaculisset. mater ad inuocandam
sanctam elizabeth tota deuotione se cons
tulit et puerum viuum et sanum recepit.
Puer quidam quatuor annorum dum
in puteum cecidisset. casu quide vniens
aquam haurire ai aduertit pueru sub
mersum intus iacere. que postqz cu diffi
cultate extraxit. ipsum mortuum depre
hendit cui? quide mortis erat indicia te
poris diuturnitas. corporis rigiditas.
oris et oculorum horribilis apertio. de
migratio cutis. ventris inflatio. et omni
moda sensus et motus priuaco. Pro ipso
igitur sustitendo ad beatam elizabeth votu
emittitur et continuo vite ptime restau
rat. Queda etia puella in flumine sub
mersa du fuisset extracta ei? meritis ptn?
est vite restituta. Vir quida nomine fri
dericus de dyocesi mag. in arte natandi
ualde peritus dum se in quadam aqua bal
nearet et pauperem quendam p. b. elizabeth
illumiatu deridens in eius facie aqua cos
temptibiliter spargeret. Ille puocat? di
xit. Domina illa sancta que michi gratis
am prestitit de te me vindicet ita ut hinc
no ex eas nisi mortuus et submersus.
Ille autem iprecacione pauperis parupe
dens et in aqua lasciuie se immittens viri
bus penitus destitutus se inuare no potuit
sed i pfundu. q. lapis descendit p? mul
tu vero tpsis requisit? de aqua mortu? e de
lat? Cuzqz magn? placet? fieret si eu qda
ei? ppiq cepunt p eo ad b. eli. votu face
re et eius suffragia deuotissime implorare.

Statim igitur in eum spiritus rediit et
 uiuus et sanus surrexit. Quidam nocte
 10. de dyocesi mag. cum quodam fure ino-
 center deprehensus et suspendio cum ip-
 so ad iudicium cunctos rogauit ut be-
 atam elizabeth orarent ut pro sua meri-
 ta uiuaretur. Cum esset suspensus audi-
 uit vocem super se dicentem confide et in san-
 ctam elizabeth fiduciam habe et liberaberis.
 Statimque alio remanente ipso fune
 fracto de loco alto grauissime cecidit ne-
 lam tamen lesionem incurrit licet noua quam
 indutus erat camisia rumpetur. Qui ex-
 hilaratus ait. Sancta elizabeth tu me
 liberaisti et in stratum molle me cadere fecisti.
 Cum enim alii dicerent ipsum iterum suspensum
 dum iudex ait quem deus liberauit. Denuo
 suspendi non permittam. Conuersus quodam
 fuit in quodam monasterio dyocesis
 magunt. valomaius nomine admodum
 religiosus qui carnem suam sic afflixit
 ut circa annos viginti loriam ad car-
 nem portaret. et inter lapides et ligna
 iaceret huius manum dum in molendino
 esset lapis molaris casu apprehensam sic
 contriuit ut carnem ab utraque parte auel-
 leret ossa et neruos contereret ita ut in
 quodam mortario contrita quodammodo
 uideretur. Qui tanto doloris aculeo
 urgebatur ut rogaret quod manus sibi prece-
 deret. Cum igitur beatam elizabeth crebro in
 sui auxilium inuocaret que etiam in uita
 sua sibi familiaris extiterat quadam no-
 cte sibi apparuit dicens. Vis sanus fie-
 ri. Qui cum responderet libenter illa ma-
 num apprehendens neruos sanauit. ossa
 integrauit et carnem ab utraque parte re-
 stituit et pristinae sanitati donauit. Ma-
 ne autem facto perfecte sanatum se reperit et
 toti conuentui ipsam manum cunctis stupentibus
 sanatam ostendit. Quidam puer quin-
 quennis discretus nomine maguntin.

dyoce. cum cecus natus esset meritis bea-
 te elizabeth lumen recepit. Pellis siquidem
 integra sine pilis palpebrarum uel aliam
 pellis diuisione oculis super induta
 fuerat adeo ut totaliter oculos tegeret.
 nec substantie oculorum ullum indici-
 um appareret. Mater eius igitur ad sepul-
 chrum beate elizabeth ipsum ducens de
 terra sepulchri oculos eius laniuit et su-
 per eum beate elizabeth merita inuocauit
 et ecce pellis integra per medium scinditur
 et eius oculi puissimi turbulenti et san-
 guinolenti uidentur. Sicque puer beate eli-
 zabeth meritis suffragantibus uisus bene-
 ficio est potitus. Puella quedam in eiusdem
 dyocesi beatrix nomine cum diu magis
 et diuersis fuisset infirmitatibus molesta-
 ta. Tandem gibbo in dorso et struma
 in pectore excrescentibus sic est toto cor-
 pore incuruata ut nulla se racoue erige-
 ret. Sed manibus super genua positis
 corpus suum taliter sustentaret. Cum
 igitur mater in quadam sporta eam ad
 tumulum sancte elizabeth deportasset et per
 decem dies commorantes ibi nullum
 potuissent sanitatis remedium inuenire.
 Irata mater eius contra beatam elizabeth
 murmurauit dicens. Omnibus beneficia
 impendis et me miseram non exaudis.
 Reuertens igitur omnes quas potero a
 uisitatione tua auertere procurabo. Cum
 igitur irata recederet et iam miliare et di-
 midium pergisset et eius filia doloribus
 ceutiata lugeret. tandem ipsa puella
 obdormiens uidit quendam pulcherri-
 mam dominam cum facie refulgenti que
 corpus eius in dorso. et pectore limens
 dixit ei. Surge et ambula. Euigilans
 puella et se ab omni deformitate et curui-
 tate penitus sanatam inueniens uisionem
 mater retulit et gaudium et letitiam ge-
 nerauit. Redeuntes igitur ad sepulchrum

sancte elizabet deo et sibi gratias egerunt
et ibidem porta in qua puella portata fue-
rat dimiserunt. **M**ulier quedam gertrudis
nomine eiusdem dyoce. per multos an-
nos utroque ceure contracta et toto corpo-
re curua in somnis admonetur ut ad san-
ctum nicolaum proficiscens eius debet me-
rita implorare que ad ecclesiam sancti ni-
colai portari se fecit in uno ceure sancta-
tem inuenit. Tandem ad sepulcrum beate eli-
zabeth perducta et super eius tumulum posita
ta grauissimis doloribus stimulata et ve-
lut amens effecta sana et incolumis ex-
urxit. **M**ulier quaedam scitrudis nomine eiusdem
dyoce. cum per annum integrum penitus
ceca mansisset et aliorum semper auxilio
ducere ad rogandum sanctam elizabeth
tota deuotione se contulit et amissum lu-
men recepit. **V**ir quidam henricus magister
dyoce. cum lumine oculorum penitus esset
priuatus sepulchrum sancte elizabeth vi-
sitans plene curacionis beneficium reporta-
uit. **P**ostmodum vero idem vir fluxu san-
guinis adeo est grauatus ut moriturus
a familia crederetur. **A**ccipiens vero de ter-
ra sepulchri sancte elizabeth et ipsam con-
ficiens aqua commiscuit et bibens plenam
sanctam recepit. **P**uella quedam metildis
nomine treueren. dyoce. Dum visu et
auditu priuata esset et loquendi et abus-
landi potentiam amisisset pater suus et ma-
ter ad beatam elizabeth eam deuouerunt et per
fecte sanata in dei et elizabeth laudantes
magnalia receperunt. **M**ulier quedam
nomine helibingis treueren. dyoce. cum
per annum caeca penitus extitisset et per
sua curacione beate elizabeth merita inuocasset.
ad tumulum eius dum se faciens unus
oculi lumen recepit. que ad propria reuer-
sa in alio grauiter torqueri se sensit. **C**um
vero iter eius merita implorasset appar-
ruit ei dicens accedens ad altare fac cum

corporali tuos oculos ventilari et sic re-
cipies sanitatem que cum tussa compleuisset sa-
nitatem recepit. **V**ir quidam theodoris
eius nomine magister dyoce. in gombus et
ceuribus dum grauissime infirmatus ita
ut non posset pergere nisi ab alijs porta-
retur votum fecit quod sepulchrum sancte
elizabeth cum oblationibus visitaret.
Et cum locus eius a tumulo tantum per
decem miliaria distaret. **V**ix in octo die-
bus potuit peruenire. **C**um vero ibidem
per quatuor septimanas mansisset et nul-
lum remedium impetrasset domum redie-
bat. **C**umque in loco quodam iuxta alium
infirmum decumbens quiesceret uidit in
somnia quandam ad se uentem et aequa
totaliter profundentem. **Q**ui euigilans con-
tra socium iratus ait. **Q**uare me aqua tota-
liter perfudisti. **Q**ui ait Ego te non perfu-
di. **S**ed credo quod illa perfusio erit tibi
causa salutis. **I**lle igitur surgens se sana-
tum totaliter inueniens. baculos super
humerum posuit et ad tumulum sancte
elizabeth rediens et gratias agens letus
ad propria reuoluit.

De sancta cecilia
Cecilia quasi celi lybia. uel cecilia
via. uel a celo et lybia. **D**el cecilia
quasi cecitate carens. **D**el dicitur a celo
et leos quod est populus. **F**uit enim cele-
ste lybium per uirginitatis pudorem uel
dicitur lybium. quia habuit candorem
mundicie. uirginitatis. odorem
bone fame. **F**uit cecilia via per exempli
informatio nem. celum per iugem con-
templationem lybia per assiduam opera-
tionem. **D**el dicitur celum. quia sicut dicit
aristoteles. **C**elum philosophi uolubi-
le rotundum et ardens esse dixerunt.
Sic et ipsa fuit uolubilis per opera-
tionem sollicita. **R**otunda per perseueran-
tiam. **A**rdens per caritatem succensam.

Fuit cecitate carens p sapientie splendo-
rem . fuit et celū ppli qz in ipsam tanq̄
in celū spirituale populū admittendū
intueretur celum solem lunam et stellas
id est sapientie pspiciatate fidei magna
nimitate et virtutum varietatem

Cecilia virgo p̄clarissima ex
nobili romanorum genere ex-
orta . et ab ipsis cum abulis in
fide cristi nutrita absconditum semper
euangelium cristi gerebat in pectore et
non diebus atq; noctibus a colloquijs
diuinis et oratione cessabat suamq; vir-
ginitatem cōseruari a domino exorabat
Cum autem cuidam iuueni nomine va-
lerian⁹ desponsata fuisset Et die nuptiarū
instituta illa subitus ad carnem alio
erat iduta ⁊ desup deauratis vestib; teger-
bat Et cātātib; organis illa ī corde soli
domino decantabat dicens . fiat domine
cor meum et corpus meum imaculatū
vt non confundar Et bidūamis ac tri-
duamis ieiunijs orans commendabat
domino qd̄ timebat Venit aut̄ nox in q̄
suscepit vnacum sponso suo cubili ses-
creta silencia et ita eum alloquitur . O
dulcissime atq; amātissime iuuenis est mi-
sterium qd̄ tibi confitear si modo tu uira-
tus asseras tota te illud obseruancia cus-
todire Jurat se illud nulla necessitate
dergere nulla p̄dere racione Tunc illa
ait Angelum dei habeo amatorem qui
nimio zelo custodit corpus meum . hoc
si p̄ leuiter senserit q̄ tu me polluto amo-
re contingas statim feriet te et amittes
florem tue gratissime iuuentutis Si au-
tem cognouerit q̄ me sincero amore di-
ligas ita q̄ diliget te sicut me ⁊ ostens-
det tibi gloriā suam Tunc valerian⁹
nutu dei correctus ait Si vis vt credā
tibi ipsum angelum michi ostende . et si

vire pbauero q̄ angelus sit faciam qd̄
hortāris . Si autem virum alium dilis-
gis . te et illum gladio feriam Cui cece-
lia dixit Si in deum verum credideris
et te baptizari promiseris ipsum videre
valebis . Vade igitur in tertium miliar-
um ab vrbē via que appia nuncupatur
et pauperibus quos illic inuenies dices
Cecilia me misit ad vos vt ostendatis
michi sanctum senem vrbānū qm̄ ad ip-
sum habeo secreta mandata que pferam
Hunc dum tu videris . indica ei omnia
verba mea ⁊ postq̄ ab eo purificatus fu-
eris ⁊ redieris angelum ipsum videbis
Tunc valerianus p̄rexit ⁊ sm̄ signa q̄
acceperat sanctum vrbānum episcopū ī
tra sepulchra martirum latitantem inue-
nit Cumq; ei omnia verba cecilie dixisset
ille manus ad celum expandens cū lac-
rimis ait Domine ihesu criste semina-
tor casti concilij suscipe seminum fruct⁹
quos in cecilia seminasti Domine ihesu
criste pastor bone cecilia famula tua
quasi apis tibi argutuērosa deseruit . Nā
sponsum quem quasi leonem ferocem
accepit ad te quasi agnū mansuetissimū
destinauit Et ecce subito apparuit senex
quidam mureis vestibus indutus tenens
librum aureis litteris scriptū Quem ui-
dens valerianus p̄e nimio timore q̄si
mortu⁹ cecidit . et a sene leuaret sic legit .
Vnus deus vna fides vnum baptisma
Vnus deus et pater omnium qui super
omnes ⁊ p̄ omnia ⁊ in omnibus nos-
tris Cumq; hoc legisset dixit ei senior
Credis ita esse an adhuc dubitas Tūc
exclamauit dicens nō est aliud qd̄ vri⁹
credi possit sub celo Statimq; illo di-
sparente Valerianus a sancto vrbāno
baptisma suscepit . Et rediens ceciliam
cum angelo loquentem in cubiculo in-
uenit . Angelus autem duas coronas

ex rosis et lilijs in manu habebat et unam
caelestis et alteram valeriano tradidit di
cens. **I**stas coronas immaculato corde
et mundo corpore custodite quod de paradiso
dei eas ad vos attuli. nec unquam marces
cent. nec odorem amittent. nec ab alijs visis
quibus castitas placuerit videri potue
runt. **T**u autem valeriane quod vtili consilio
credidisti **P**ete quodcumque volueris. **C**ui
valerianus **N**ichil michi in hac vita exti
tisse dulcius quam vincus fratris mei affectus
Pete igitur ut et veritatem ipse mecum
agnoscat. **C**ui angelus placet domino
petitio tua et ambo cum palma martiris
ad dominum venietis. **P**ost hoc ingressus
tyburanus frater valeriani. cum nimum
rosarum sensisset odorem dixit **M**iror h
tempore roseus hic odor et liliorum unde
respires. **R**espondeo si ipsas rosas vel lilia in ma
nibus tenerem. nec sic poteram odorame
ta tante michi suavitate insuadere. **O**stendit
vobis ita sum relictus ut putem me tot
tum subito immutatum. **C**ui valerianus co
ronas habemus quas tui oculi videre
non preualent. **F**lores colore et mureo
candore vernantes et sicut me interpellan
te odorem sensisti sic et si crederis videre
valebis. **C**ui tyburanus **I**n somnis hoc
audio an in veritate ista tu loqueris va
leriane. **C**ui valerianus **I**n somnis usque
modo fuimus. **S**ed iam nunc in veritate
te manemus. **A**d quem tyburanus **U**nde h
nostri. **E**t valerianus **A**ngelus domini me
docuit quem tu videre poteris si tu purifi
catus fueris et omnibus ydolis abrenun
taveris. **H**uius miraculo de coronis rosa
rum ambrosius attestatur in prefatione
sic dicens. **S**ancta caelestis sic celestis est
dono repleta ut martiris palmam assu
meret ipsum mundum est cum thalamis
execrata. **T**estis est valerianum coniugis
et tyburcij provocata ostensio quos domi

ne angelica manu odoriferis floribus
coronasti viros virgo duxit ad gloriam
mundus agnovit devoto quantum va
leat devoto castitatis. **H**ec ambrosius. **T**unc
caelestis evidenter ostendit ei omnia ydo
la esse insensibilia et muta ita ut tybur
anus responderet ac diceret. **Q**ui ita non
credit pecus est. **T**unc caelestis osculans pe
cus eius dixit. **H**odie te fateor meum
esse cognatum. **S**icut enim amor dei fra
trem tuum michi conjugem fecit. **I**ta te
michi cognatum contemptus facit ydo
lorum. **V**ade igitur cum fratre tuo ut puri
ficationem accipias et angelicos vultus
videre valeas. **D**ixitque tyburanus fratri su
o. **O**bscuro te frater ut michi dicas ad
quem me ducturus es. **C**ui valerianus
ad urbanum episcopum. **C**ui tyburanus
De illo urbano dicit qui totiens dam
natus est et adhuc in latibus comoratur
hic si muentus fuerit cremabit et nos in
illius flammis pariter involuemur. et dum
querimus divinitatem latentem in celis. **I**ncur
remus furorem exurere in terris. **C**ui caelestis
Si hec sola esset vita iuste hanc perdere
timerem. **E**st autem alia melior que nun
quam amittitur quam nobis dei filius enar
rauit. **O**mnia enim que facta sunt filius ex
patre genitus condidit. **O**mnia enim que
condita sunt ex patre procedens spiritus
animavit. **H**ic igitur filius dei in mun
dum veniens verbis et miraculis aliam
vitam esse nobis monstravit. **C**ui tybur
anus. **C**erte unum deum esse asseris et quo
modo nunc tres esse testaris. **R**espondit
caelestis. **S**icut in una hominis sapientia
sunt tria scilicet ingenium. memoria. et
intellectus. **S**ic et in una divinita
tis essentia tres persone esse possunt.
Tunc cepit ei de adventu filii dei et
passione predicare. **E**t multas con
gruatas ipsius passionis ostendere.

Nam ideo inquit filius dei est tentus ut
 gen⁹ humanum dimittatur peccato des-
 tentum **B**enedictus maledicatur ut ho-
 mo maledictus benedictionem conse-
 quatur. **I**lludi se patit ut homo ab illusionem de-
 monum liberetur. **S**pineam coronam
 accepit in capite ut a nob⁹ sententia aus-
 ferat capitalem. **F**el suscipit amarum ut
 sanaret hominis dulcem gustum. **E**xpoli-
 atur ut parentum nostrorum nuditatem
 operiat. **I**n ligno suspenditur ut ligni
 prevaricationem tollat. **T**unc tyburd⁹
 fratri suo dixit **M**iserere mei et pduc me
 ad hominem dei. ut purificationem ac-
 cipiam. **D**uctus igitur et purificatus an-
 gelos dei sepe videbat et omnia que pos-
 tulabat p⁹tinus obtinebat. **V**alerian⁹
 igitur et tyburd⁹ elemosinis insistebant et
 sanctorum corpora quos almach⁹ pre-
 fectus occidebat sepulture tradebant.
Quos almachus ad se vocans cur p
 suis sceleribus damnatos sepeliebant in-
 quisivit. cui tyburdus. **V**tinam illoru
 seru essemus quos tu damnatos appella-
 las. **Q**ui contempserunt qd videtur esse et
 non est. et inuenerunt illud qd non vi-
 detur esse et est. cui prefectus **Q**uidnam
 est illud. et tyburdus **Q**d videtur esse et n⁹
 est. est omne qd in hoc mundo est qd ho-
 minem ad non esse pducit. qd vero non
 videtur esse et est. est vita iustorum et p⁹na
 malorum. cui prefectus **N**on puto qd me-
 te tua loquaris. **T**unc iubet astare vas-
 lerianu dicens ei **Q**uoniam non est sani capitis
 frater tuus tu saltem poteris sapienter da-
 re **R**esponsum. constat plurimum vos
 errare qui gaudia respuitis et omnia ini-
 mica gaudijs affectatis. **T**unc valerianus
 se vidisse ait glaciali tempore oco-
 sos iocantes et operarios agricolas des-
 cendentes. **S**ed estiuo tempore dum adue-
 nissent gloriosi fructus laborum gaudē-

tibus illis qui putabantur vani. ceper-
 runt flere qui videbantur vrbani. **S**ic
 et nos nunc quidem sustinemus ignomi-
 nam et laborem. **I**n futuro autem reapie-
 mus gloriam et eternam mercedem. vos
 nunc qui transitorium habetis gaudium
In futuro autem inuenietis meritum. **C**ui
 prefectus ergo nos inuicissimi p⁹mas
 pes eternum habebimus lucrum. et vos p⁹one-
 uilissime perpetuum possidebitis gaudium. **C**ui
 valerianus. homunciones estis. non
 p⁹maspes tempore nostro nati estis mor-
 zituri et deo rationem plus omnibus red-
 dituri. **D**ixit autem prefectus qd verborum
 arcum imoratur. **O**fferte dijs libami-
 na et illesi abscedite. **H**ic responderunt
Ros deo vero sacrificium exhibemus. qui-
 bus prefectus **Q**uid est nomen eius. **C**ui
 valerianus **R**omen eius inuenire non po-
 teris si penitus volaueris. **P**refectus dixit
Ergo iupiter nomen dei non est. **C**ui va-
 lerianus **R**omen homicide et stuprois est
Ad quem almachus. **E**rgo totus mun-
 dus erat et tu cum fratre tuo verum deum no-
 sti. **V**alerianus respondit **R**os soli non
 sumus sed innumerabilis multitudo hac
 sanctitatem recipit. **T**raduntur igitur
 sancti in custodiam maximi. **Q**uibus il-
 le ait **O** iuuentutis flos purpureus. **O** ger-
 manus fraternitatis affectus. quomodo ad
 mortem quasi ad epulas festinatis. **C**ui
 valerianus quod si crediturum se pmitteret
 gloria animarum eorum post mortem
 uideret. **E**t maximus fulminibus igneis
 consumar si non solum illum deum con-
 fitear quem adoratis si contingat qd di-
 ctis. **I**pse maximus et omnis eius fami-
 lia. et vniuersi carnisce crediderunt et ab
 urbano qui illuc occulte venit baptisma
 susceperunt. **I**gitur dum auroza finem
 daret caelata exclamauit dicens **E**ya mi-
 lites cristi. **A**bidite opera tenebrarum et

induimini armis lucis. Quarto igitur
miliario ab vrbe sancti ad statuam ior-
uis ducuntur. Et dum sacrificare nol-
lent pariter decollantur. Tunc maxi-
mus cum iuramento asseruit se in hora
passioms eorum angelos vidisse ful-
gentes. et animas eorum quasi virgi-
nes de thalamo exeuntes. quas in gre-
mio suo in celum angeli detulerunt. Al-
machius vero audiens maximum cristi-
anum effectum eum plumbatis tam
diu cedi fecit quousque spiritum excussit.
Cuius corpus sancta cecilia iuxta va-
lerianum et tyburcum sepeliuit. Tunc
almachius facultates amborum cepit
inquirere. et ceciliam tanquam valeriani
coniugem coram se fecit astare. Iussit
que ut ydolis immolaret aut sententiam
mortis incureret. Cui autem ad hoc ab
apparitoribus vigeretur et illi vrbemen-
ter fletet. eo quod puella tam decora et no-
bilis vltro se morti traderet. Dixit ad
eos hic boni iuuenes non est iuuentu-
tem perdere. sed mutare. dare lutum et
acipere aurum. Dare vile habitacu-
lum. et acipere preciosum. Dare bre-
uiam angulum. et acipere forum perlu-
adum. Si quis pro nummo solidos
daret none velocius festinaretis. Deus
autem quod accepit simpli reddet centupli.
Creditis hijs que dico Et illi Credimus
cristum verum esse deum qui talem pos-
sidet famulam. Vocato vrbano episco-
po cccc. et amplius baptizati sunt. Tunc
almachius sanctam ceciliam ad se vocat
ait Cuius condicoms es. et illa ingenua
sum et nobilis Cui almachius. Ego te
de religione interrogo Et cecilia Inter-
rogatio tua stultum sumit micum que
duas Responiones vna putat inquisi-
tione concludi Cui almachius Unde tibi
bi tanta presumpcio Respondeo At illi

De consciencia bona et fide non ficta Cui
almachius. Ignoras cuius potestatis
sim et illa potestas vestra est quasi vter
vnto repleus. que si a cui pupugerit
omnis partem rigorem pallefcit. et quidquid
in se rigidum habere cernitur incuruat.
Cui almachius ab iniurijs cepisti et in
iniurijs pseueras Cecilia rñdit. Iniuria
non dicit nisi quod verbis fallentibus irro-
gatur Unde aut iniuriam doce. sed falsa
locuta sum. aut te ipsum corripe calum-
niam inferentem. Sed nos scientes sanctum
dei nomen omnino negare non possumus
Melius est enim feliciter mori quam infeliciter
vivere Cui almachius Ut quid cum tanta
supbia loqueris Et illa non est supbia
sed constancia Cui almachius Infelix ig-
noras que viuificandi et mortificandi mi-
hi est tradita potestas Et illa. Contra
veritatem publicam pro te nunc esse me-
titum Vitam enim viuentibus tollere po-
tes mortuis aut dare non potes Es igitur
minister mortis non vite Cui alma-
chius Jam depone amentiam et sacrificia
dij Cui cecilia Rescio vbi oculos amis-
seris. Nam quos tu deos dicas. omnes
nos scire esse videmus Mitte igitur ma-
num et tangendo discere quod oculis non
vales videre. Tunc iratus almachius.
iussit eam ad domum suam reduci. ibi
que tota nocte et die iussit eam in bullien-
te balneo concremari. Que quasi in
loco frigido mansit. Nec modicum sal-
tem sudoris persensit. Quod cum audis-
set almachius iussit eam in ipso balneo
decollari. quam speculatores tribus icter-
ibus in collo percussit. Sed tamen ca-
put eius amputare non potuit Et quia
decretum erat Ne quartam percussio-
nem decollandum aciperet. eam semis-
uiuam ceuentis carnisque dereliquit Per
triduum autem superuicens. omnia

que habebat pauperibus tradidit et omnes quos ad fidem conuertit urbano episcopo commendauit dicens. triuarias michi inducias postulauit ut hos tue beatitudinis comendarem et hanc domum meam in ecclesiam consecrarem. **S**ed autem urbanus corpus eius inter episcopos sepeliuit et domum suam in ecclesiam ut rogauerat consecrauit. Passa est autem circa annos domini. cc. et xxij. tempore alexandri imperatoris. Alibi autem legitur quod passa est tempore marci aurelii qui imperauit circa annos domini. d. cc. xx.

De sancto clemente

Clementis dicitur a cleos quod est gloria et mens quasi gloriosa mens. habuit enim gloriosam mentem. scilicet purgatam ab omni sorde ornata omni uirtute et decorata. in nunc omni felicitate que consistit in hoc. sicut dicit augustinus. in libro de tri. quod ibi esse nostrum non habebit mortem. nosse nostrum non habebit offensionem. **U**t dicitur a clemencia. quod clemens et misericors valde fuit. **U**t sic dicitur in glosario. Clemens dulcis iustus maturus pius. Iustus in actione. dulcis in sermone. maturus in conuersatione. pius in intentione. **E**ius vitam in suo itinerario inseruit maxime usque ad illum locum in quo quaesierat beatus petrus in pontificatum successit ostenditur. **C**etera ex eius gestis que communiter habentur sumuntur.

Clementis episcopus ex nobili romano. quorum pro sapientia ortus est. **P**ater eius faustmanus. **M**ater vero eius maadiana nuncupata est. **H**abuitque duos fratres quorum unus faustinus alter faustus dicebatur. **C**umque maadiana mater eius mira corporis pulchritudine polleret. **F**ratres uiri sui libidinoso

amore in eam vehementer exarsit. **C**um autem eam quotidie molestarz et ipsa sibi nullatenus assentire uellet. uiro suo breuolare timeret. ne inter duos fratres inimicias suscitaret. cogitauit per aliquod tempus se a patria absentare donec illis atus amor conquiesceret quem aspectus presentie inflammaret ut autem hoc a uiro suo obtinere ualcret somnium ualde confixit callide. quod in hunc modum uiro retulit dicens. **E**cce quidam michi per uisum astetit michi precipiens ut festim cum duobus geminis scilicet faustino et fausto ex urbe descenderem et tandem abessem donec ipse michi reditum imperaret. **Q**uod si non facerem simul cum duobus liberis interirem. **Q**uod uix audiens vehementer expauit ac uxorem cum duobus liberis et familia multa athenas misit ut ibi maneret et filios faceret erudiri. **M**inorem autem filium scilicet clementem cum esset annorum quinque sibi pater in solatium retinuit. **C**um autem mater cum filiis nauigaret nocte quadam nauis naufragium protulit et mater sine filiis a fluctibus eieceta super quoddam saxum euasit que duos natos posse considerans primo dolore in mari submersum se precipitasset nisi quod eorum cadauera se repperit sperabat. **A**t uero ubi nec uiuos nec mortuos se reperire non posse cognouit clamores et uulatus maximos dabat manus suas mortibus lacerabat nec ullam consolationem ab aliquo recipere uolebat. **C**umque multe mulieres astaret que sua infortunia eidem narzarent et illa ex hoc consolationem non repperit affuit quedam mulier inter ceteras que uirum suum adolescentem et nauam in mari perisse asseruit et ob sui amorem postmodum nubere recusauit. **R**ecepta igitur qualicunque consolatione a patre ipsam manebat et quotidianum victum suis manibus acquirebat.

Sed non multū post manus eius quā crebris moribus lacerauerat sine sensu et mortue adeo sunt effecte ut ipsis nulla tenus operari posset. Illa autē que eam suscepit palissim incurrit et de lecto surgere nō valebat. Sicque maadiana medicare compellitur et ipsa cum hospita exhibis que inuenire poterat pascabatur. Cōpleto igitur anno quo maadiana cum liberis discessit e patria misit athenas nūcos vir eius ut ipsos requirerent et quod agerent intimarent. Sed illi qui missi fuerant nullatenus redierunt. Demique cum alios misisset et illi reuertentes se nullū inde vestigium repisse narzarent clementem filium suum sub tutoribus dereliquit et ipse ad querendum uxorem cum filiis nauem conscendit sed minime rediit. Vixit igitur annis clemens orbatu stetit nec de patre vel de matre vel de fratribus aliquod indicium inuenire potuit. Ipse autem clemens studio literarum se contulit et summum philosophie apicem apprehendit. Desiderabat autem vehementer et studiose querebat qualiter sibi anime immortalis persuaderi posset. ob hoc philosophorum scolas semper adibat et siquidem quod immortalis esset obtinebat gaudebat. Si quando vero quod mortalis esset concludebatur tristis discedebat. Demique cum barnabas romam venisset et fidem christi predicaret philosophi eum tanquam insanum et amentem deridebant. Unde et quidam sermone quosdam fuit clemens philosophus qui eum primo sicut alij deridebat et eius predicationem contemnebat talem questionem per derisu barnabe fecit dicens Cū culex animal sit exiguum quid est quod sex pedes habet insuper alas possidet. Elephas autem cum sit immane animal nec alas possidet et tamen quatuor pedes habet. Cui barnabas Stulte tue questionem Respon-

dere proficiale possent. si veritatis causa discere de querere videris. Sed nunc de creaturis nobis dicere aliquid absurdum est cum a nobis creaturarum conditor ignoraretur quia enim creatorem non cognoscitis iustum est ut in creaturis erratis. Hoc verbum cordi clementis philosophi ualde inhebit ita quod fidem christi instructus a barnaba recepit et in iudeam ad petrum postmodum peruenit quem ille de fide christi instruxit et anime immortalitatem euidenter edocuit. Eo tempore symon magus duos discipulos habebat scilicet aquilam et micetam qui eius fallacias agnoscetes eum reliquerunt et ad petrum confugerunt et eius discipuli sunt effecti. Cum autem petrus clementem de sua interrogasset pergenie Ille quid matri et fratribus et patri acciderit per ordinem enarrauit. Addens quod credebat quod mater cum fratribus in mari perissent. Pater vero aut merore aut similiter naufragio interisset. Quod audiens petrus lacrimas continere non potuit. Quadam autem vice petrus cum discipulis suis antaradis et iude ad insulam per sex miliaria distantem in qua maadiana mater clementis morabatur venit ubi quedam colonne vitree mirre magnitudinis erant. Quas cum petrus cum ceteris miraretur videns ipsam meditantem cur non per se suis manibus operaretur increpauit. Que respondit speciem tantum domine habeo manuum que meis sic sunt debilitate moribus ut omnino sint insensibiles effecte. Atque vixit nam me in mare precipit assem ut ultra non viverem. Cui petrus Quid est quod loqueris. Rescis quod anime eorum qui se intermunt grauius puniunt. Cui illa vixit michi certū fletus quod anime per mortem viuam libenter enim me ipsam occidere ut saltē vna hora dulces meos natos videre possem.

Cumq; petrus ab ea causam tante tristitiae interrogasset et illa ei ordinem gestere narzasset ait petrus Est quidam adolescens apud nos nomine clemens qui hec que refert matri et fratrib; asserit accidisse. **Q**uod illa audiens nimio stupore percussa corruit. **C**umq; ad semetipsam redisset cum lacrimis ait Ego sum adolescentis mater. Et pedes ad pedes rogare eum cepit ut sibi filium suum festinanter ostendere dignaretur. **C**ui petrus Cum adolescentem videris paululum dissimula quos usq; ab insula cum nauis egrediamur. **Q**uod cum se facturam promississet tenens petrus manum eius ipsam ad nauem ubi erat clemens ducebat. **V**idens vero clemens petrum in manu mulierem ducentem ridere cepit. **M**ox autem ut mulier iuxta clementem fuit se continere non potuit sed statim in amplexus eius ruit et crebro osculari cepit. **Q**ua ille tanquam insanientem mulierem cum indignatione repellebat et aduersus petrum indignatione non modica mouebat. **C**ui petrus. quod agis o fili clemens. **N**oli repellere matrem tuam. **Q**uod cum audisset clemens lacrimis infusus super matrem iacentem cecidit et eam recognoscere cepit. **T**unc ad preceptum petri hospita sua que palitica iacebat adducatur et ab eo continuo liberatur. **T**unc mater clementem de patre interrogauit. **C**ui ille ad te querendum iuit et ultra non redijt. **A**t illa audiens solummodo suspirauit. grande enim pro filio muento gaudium habens reliquos consolabatur merores. **I**nterea cum miceta et aquila deessent et redeuntes mulierem cum petro vidissent. que nam sit simulier percitantur. **Q**uib; clemens ait. **M**ater mea est quam michi deus redonauit pro dominum meum petrum. **P**ost hec petrus omnia eis pro ordine enarrauit. **Q**ue cum audissent miceta et aquila subi-

251
to surreperunt et obstupescere et conturbati ceperunt dicentes. **D**ominator domine deus vera ne sunt hec an somnium est quod audiuimus. **T**unc petrus filii non inquit nos insanimus. hec vera sunt. **A**t illi factem conficantes aiunt. **N**os sumus faustus nus et faustus. quos mater nostra estis matrem in mari interisse. **E**t accurrentes in complexus matris ruunt. et eam crebro osculantur. **A**t illa ait. quod vult hoc esse. **A**d quam petrus. **I**sti sunt filii tui faustus et faustus quos in mari perisse putabas. **H**ec audiens mater pro nimio gaudio vultu amens effecta corruit. et post ad se reuersa ait. **O**bscuro vos dulcissimi filii narrate michi. quod euasistis. **Q**ui responderunt. **C**um nauis fuisset resoluta et nos super quandam tabulam verberemur. **Q**uidam pirata nos inuenientes in suam nauiculam posuerunt ac mutatis nominibus cuidam nos honeste vidue iustine nomine vendiderunt. que tanquam filios nos habuit et liberalibus artibus nos erudiri fecit tandem probie operam dedimus et simoni cuidam mago nobiscum educato adhesimus. **C**umq; eius fallaciam cognouimus. ipsum omnino deseruimus et petri discipuli pro zacheum effecti sumus. **S**equenti autem die assumptis petrus tribus fratrib; scilicet clemente aquila et miceta ad quandam secretiore locum orationis gratia descendit. quos venerandus quidam senex sed tamen pauper alloqui cepit dicens. **M**iseriores vestri fratres quod sub specie pietatis vos graueret errare considero. **N**eq; enim deus est neq; cultus hic aliquid est nec prudentia in mundo sed fortuitus casus et genesis omnia agunt. **S**icut et ego ex me ipso manifeste compi in disciplina mathesis preceteris eruditus. **N**olite ergo errare. **H**ic enim oratio siue non quod vestra genesis continet uobis erit.

Clemens autem in eum respiciens am-
mo pulsabatur. Et sibi se eum alias vi-
disse videbatur. Cumque de mandato
petri clemens aquila et miceta cum eo
diuicius disputassent et prouidentiam as-
pertis rationibus ostendissent. Cumque
ob reuerentiam celebri patrem vocaret
dixit aquila. **Q**uid necesse est ut eum
patrem vocemus cum in mandatis ha-
beamus neminem super terram patrem
vocare. Et post hoc respiciens ad senem
ait. **N**on iniuriose accipias pater. quia
fratrem meum culpauit. quia te patrem
uocauit. **H**abemus enim tale manda-
tum. ne aliquem nomine isto uocemus.
Cumque aquila hoc dixisset risit omnium
astancum ceteris una cum sene et petro.
Et cum ille causam risus inquireret.
Dixit ad eum clemens. **Q**uia facis id
de quo alios culpas. senem patrem uo-
cando. **A**t ille negabat dicens. Vere ne-
scio si eum patrem uocauerim. Verum
cum satis de prouidentia. disputatum es-
set. **D**ixit senex. **C**rederem utique prou-
identiam esse. **S**ed a propria consciencia
prohibeor huic fidel accomodare con-
sensum. **N**on enim meam et coniugis
mee genesis. **E**t scio eam que vnicuique
nostrum dictabat genesis accidisse. **A**u-
dite igitur coniugis mee thema et inue-
nietis scema cuius exitus accidit. **H**abu-
it namque matrem cum venere super cen-
trum. **L**una vero in occasu in domo mar-
tis et sibus saturni quod scema adul-
teras facit et seruos proprios amare in-
peregre et in aquis defungi. **Q**uod et
ita factum est. **I**nadit namque in amo-
rem serui et periculum atque obprobrium
meruens cum ipso aufugit et in mari pe-
riit. **P**am sicut frater meus retulit ip-
sum primo adamauit. **S**ed cum ipse
assentire sibi nollet in seruum sue libidi-

nis amorem retorsit. **N**ec tamen ei impu-
tandum est quod ea genesis hoc facere opulit
Ratratque quomodo somnum finxerit
et quomodo cum liberis athenas vadens
naufragio perierit. **C**umque filij uellent in
eum irruere et rem aperire. **P**rohibuit
petrus dicens. **Q**uiescite quoadusque mi-
hi placuerit. dixit ei petrus. **S**i hodie
iugem tuam castissimam cum tribus fi-
lijis consignauero. credes quia genesis
nichil sit. **C**ui ille. **S**icut impossibile est
te exhibere quod promissisti. **I**ta et impossi-
bile est extra genesis aliquid fieri. **D**ix-
itque ei petrus. **E**cce iste est filius tuus
clemens. **E**t hij duo gemini tui faustima-
nus et faustus. **T**unc senex resolutis men-
bris cecidit et exanimis factus est. **F**ilij
irruentes in eum osculabantur merentes
ne spiritum reuocare posset. **T**andem
ad se rediens omnia ut acciderant per or-
dinem audiuit. **T**unc subito uxor adue-
nit et cum lacrimis clamare cepit. **U**bi
est vir meus et dominus meus hoc cum
illa. **q**. amens clamaris senex cucurrit et
cum multis lacrimis amplecti et stringe-
re eam cepit. **D**um igitur simul mane-
rent aduenit quidam nunciatus ap-
pionem et ambionem faustimani amassis-
mos cum simone mago hospitari. **D**e
quorum aduentu faustimanus valde ga-
uisus ad eos uisitandos iuit. **E**t ecce
nunciatus uenit qui diceret ministrum ce-
saris antiochiam aduenisse ut magos
omnes quereretur. et morte puniret.
Tunc symon magus in odium filio-
rum qui ipsum reliquerant. uultus
sui similitudinem in faustimanum im-
pressit. ut non faustimanus. **S**ed
symon magus ab omnibus putaretur.
Hoc autem fecit ut a ministris
cesaris loco sui teneretur et occideretur.
Ipse autem simon de partibus illis abcessit.

Cum autē faustiman⁹ ad petrū et filios redisset expauerunt filij vultum simonis in eum intuentes vocem autē patris sui audientes. Solus autē petr⁹ erat qui vultum eius naturalem videbat. Cūq; filij eius et vxor eum refugerent ⁊ excrearentur dicebat eis Cur excreamini ⁊ refugitis patrē vestrū. Qui responderunt qd̄ ideo eum fugerent qz in eo vultus symonis magi apparet. Ofecerat enī symō quoddam vnguentum et faciem eius punxerat ⁊ vultum suum arte magica impreferat in eum. Ipse igitur lamentabatur ⁊ dicebat quid michi misero accidit vt vna die recognitus ab vxore ⁊ filijs letari nō potuerim cū eis. Vxor vero sparsis criminib; ⁊ filij plurimū flebant. Symon autē mag⁹ dum adhuc esset anthiochie petrum plurimū infamauerat. magum maleficiū ⁊ homicidā eum dicendo. Deniq; intānū aduersus petrū populū cōtauerat vt ipsum inuenire plurimū affectarent vt carnes dentib; lamarent. Dixit ergo petrus faustimiano. Quāquā simon magus esse videris. p̄ge anthiochiam coram omni populo me excusate ea que de me dixit. simō ex p̄sona sui retracta. post hec ego anthiochiam veniam ⁊ alienum hunc vultum a te effugabo ⁊ p̄p̄tū coram omnib; reddam. Hec samē nullo modo credendum est qd̄ beatus petr⁹ mentiri mandauerat cū de⁹ nō indigeat nostro mendatio. Ideo itinerarium clemētis in quo hec scripta sunt liber apocriph⁹ est nec vt quibusdā placeat suscipiendus in talib; Verumtū dici pōt qd̄ petr⁹ si diligenter verba sua cōsiderent. non sibi dixit vt simonem magum esse se diceret. sed vt populo effigiem faceret sup̄inductam ostendens petrū ex p̄sona simonis cōmendarē. et mala que dixerat reuocaret. Et ille dixit se esse

simonem non quantum ad veritatem. ⁊ quantum ad apparentiam. Unde qd̄ dixit infra faustimian⁹ Ego simon ⁊c. sic debet accipi id est qd̄ quantum ad apparentiam videoz esse simō. Fuit ergo simō sup̄lepuatū⁹. Percepit ergo faustimian⁹ pat̄ clemētis anthiochia ⁊ populū cōuocās dixit Ego simon annūcio vobis ⁊ confiteor omnia fecisse de petro. Nequaquā enī est seductor vt mag⁹. S; ad salutē mundi missus. Quap̄pter si dixerō aliqd̄ vera ipsū dixerō me tanq̄ seductore ⁊ maleficiū repellatis. Tunc enī penitentiam ago qz me maledixisse cognosco. Moneo igitur vos vt ipsi credatis ne vos et ciuitas v̄ra isimil; peatis. Cūq; h̄ omnia que petr⁹ uisserat cōplessit et iam amore petri populū incitasset petr⁹ ad eum venit ⁊ oratione facta effigiem vultus simonis ab eō penitus effugauit. Popul⁹ enī anthiochen⁹ petrum benigne et cū multo honore recepit ⁊ ipsum in cathedra sublimauit. Qd̄ audiens simon illuc p̄xit ⁊ populū conuocans ait. Miror qd̄ cū vos salubrib; p̄ceptis instruxerim et a seductore petro vos cauere mōstrauerim vos ipsum non solū audistis. Sed etiam episcopali cathedra sublimastis. Tunc omnes cum furore aduersus eum dixerunt. Monstro nobis similis es. Rudius teus te penituisse dicebas ⁊ nunc te et nos p̄cepistare conaris. Et imperum in eum facientes cum ignominia eum p̄tin⁹ expulerunt. Hec omnia clemens in libro suo de se ipso narzat et hanc hystoriam ibidem inseruit. Post hec autem petr⁹ cum romam venisset et passionem imminere uideret clementem post se episcopum ordinauit. Mortuo igit; p̄m̄ape apostolorum petro clemens vir p̄uidus p̄cauens in futurum ne sc; p̄ hoc exēplū

quilibet vellet sibi in ecclesia successorum
statuere et hereditate sanctuarum domi-
ni possidere. lino cessit et postmodum cle-
to. Nonnulli asserunt quod linus et clerus
non fuerunt summi pontifices. Sed ta-
tum petri apostoli coadiutores propter
quod in catalogo pontificum meruerunt
annumerari. Post hos autem clemens
eligitur et presidere compellitur. Qui ita
morum ornamento pollebat. ut iudeis
et gentilibus et omnibus christians pop-
ulis complaceret. Singularum inopis
regionum nominatim scriptos habebat.
Et quos baptismi sanctificatione mun-
dauerat non sinebat publice fieri medi-
citati subiectos. Cum itaque domicellam
virginem neptem domiciam imperatoris
sacro vlamine consecrasset et uxorem
sisinij amica imperatoris ad fidem con-
uertisset et in castitatis proposito manere
permitteret. Sisinijs zelo ductus eccle-
siam post uxorem suam occulte intravit
scire volens propter quod illa sic ecclesiam
frequentaret. At vero a sancto clemen-
te oratio fusa est et a populo responsum est
amen sisinius cecus et surdus pmutus ef-
fectus est qui statim pueris suis dixit.
Cito me tollite et foras eicite. Pueri autem
per totam ecclesiam eum girabant sed et
ad ianuas pervenire non poterant. Quos-
cum vidisset theodora sic errantes. primo
quidem ab eis declinavit putans quod vir
suus eam cognoscere posset. Postmodum
quidnam hoc esset eos interrogavit. Qui
dixerunt Dominus noster vult videre
et audire que non licet et cecus et surdus
factus est. Tunc illa in oratione se des-
dit deprecans ut vir suus inde exire possit.
Et post orationem dixit. Ite modo et per-
ducite dominum vestrum ad domum. Cum
quod abissent sancto clementi theodora quod
acciderit indicavit. Tunc sanctus roga-

tu theodoro ad eum venit et ipsum mucit
apertis oculis nihil videntem et nichil peni-
tus audientem. Cumque clemens pro eo
orasset et ille auditum et lumen recepisset
videns clementem iuxta uxorem suam
stantem amens efficitur et se illusum ma-
gias artibus suspicatur. precepitque ser-
uis suis ut tenerent clementem. dicens
Ut ingrederetur ad uxorem magias ar-
tibus me excecavit. Precepitque ministris
ut clementem ligarent et ligatum trabe-
rent. At illi ligantes columnas iacentes
et saxa putabant. sicut etiam sisinio
videbatur quod sanctum clementem cum su-
is clericis traheret et ligarent. Tunc cle-
mens sisinio ait. Quia saxa deos diis
saxa trahere meruisti. Ille autem vere eum
ligatum existimans ait. Ego te interfici-
faciam. Clemens autem inde abcedens the-
odoro rogavit ne ab oratione cessaret
donec virum suum dominus visitaret.
Oranti igitur theodoro petrus apostolus
apparuit dicens Per te vir tuus saluabi-
tur ut impleatur quod dixit frater meus
paulus. saluabitur vir infidelis per mu-
lierem fidem. Et hoc dicens Abcessit.
Statimque sisinij uxorem suam ad se
vocavit obsecrans ut pro se oraret. Et
sanctum clementem ad se vocaret. Qui
cum venisset ipsum in fide instruxit. Et
eum cum .ccc. xij de domo sua baptiza-
vit. Per hunc autem sisinum multi no-
biles et amici imperatoris domino
crediderunt. Tunc comes sacrorum pec-
cuniam multis dedit. et contra sanctum
clementem. seditionem maximam excitavit.
Tunc mamertinus vrbis prefectus propter
seditionem maximam non ferens ad se clementem
adducere fecit. Quem cum redargueret et ad
se inclinare temptaret ille ait. Optarem te
ad rancos accedere. Nam si canes nostri contra
nos latraverint et morsibus affectauerint

Quia hoc nobis auferre possunt. quod nos sumus rationabiles homines et ipsi sunt irrationabiles canes. **S**editio autem ab imperitis exorta ostendit se nichil habere certum vel verum. **T**unc mamertinus de eo traiano imperatori scribens. Rursus accepit quod aut sacrificaret aut transponitum mare in heremo quod adiacet civitati crisone ipsum in exilium mitteret. **T**unc prefectus clementi cum lacrimis ait. deus tuus quem pure colis ipse te adiuuat. **P**refectus autem ei nauem tribuit et omnia necessaria ministravit. **M**ulti autem clerici et laici ipsum in exilium sunt secuti. **P**refectus autem in insulam inuenit ibi plus quam duo milia christianorum ibidem iam dudum ad secunda marmora damnatorum. **Q**ui sanctum clementem videntes statim infletum et lacrimas praeperunt. **Q**uos ille consolans ait non meis meritis ad vos me misit dominus vestre corone partem me fieri. **E**t cum ab eis didicisset quod a sexto miliario aquam suis humeris deportarent dixit eis oremus omnes dominum ihesum christum ut confessoribus suis fontem in isto loco ac vnas aperiat et qui percussit petram in deserto syna et fluxerunt aquae in abundantia. ipse nobis lactem affluentem impletur ut de eius beneficiis gratulemur. **C**umque oratione facta hinc inde circumspiceret. vidit agnum stantem qui pede erecto dextro quasi locum episcopo ostendebat. **E**t intelligens dominum ihesum christum esse quem solus ipse videbat praepit ad locum et dixit **I**n nomine patris et filii et spiritus sancti in isto loco percute. **S**ed cum nullus in isto loco in quo agnus steterat contingeret. ipse accepto breui saculo. leui ictu locum sub pede agni percussit. et statim maximus fons erupit et in fluvium creuit. **T**unc vniuersis gaudentibus sanctus clemens ait

Fluminis impetus iustificat civitatem dei. **A**d hanc famam multi confluxerunt. et una die quingenti et amplius ab eo baptisma susceperunt et ydolorum templa destruentes per totam provinciam intra annum unum. **LXXV.** ecclesias edificauerunt. **P**ost tres annos traianus imperator. qui cepit anno domini. c. vi. hoc audiens quaedam ducem huc misit. **Q**ui cum omnes libenter mori conspiceret multitudinem cessit. et solum clementem ligata ad collum eius anchora in mare praecipitavit dicens. **N**am non poterunt ipsum pro deo colere. **S**tante autem omni multitudine ad litus maris cornelius et phobus discipuli eius omnes orare preceperunt ut dominus corpus sui martiris eis monstraret. **S**tantemque mari per tria miliaria recedente omnes per siccum ingressi inuenerunt in modum templi marmorei habitaculum adeo paratum et ibi in archa corpus sancti clementis et anchoram iuxta eum. **R**evelatum est autem discipulis eius ne intolleret corpus eius. **O**mnium autem anno tempore passionis eius per septem dies ad tria miliaria mare recedit et siccum iter aduenientibus tribuit. **I**n una solemnitate mulier cum filio suo puulo ad locum accessit. **C**ompletis autem festiuitatis solemnibus cum puer obdormiret sonus mundatum aquarum subito factus est. **M**ulier autem terrata et filii sui oblita cum reliqua multitudine ad ripam aufugit. **Q**ue postmodum filii memorum cum euulatu maximo flebat et usque ad celum lamentabiles voces dabat ac per littora clamans. et euulans discurrebat si forte filii corpus a littoribus electum videret. **S**ed cum in ea spes omnino deficeret ad domum rediit et totum illum annum in fletu et merore duxit. **P**ost annum igitur aperto mari omnes anticipans ad locum conata venit

si de filio forte aliqd vestigium inuenire
posset Cum ergo ante tumultum sancti
clementis se in oratione dedisset surgens
vidit infantem in loco vbi eum relique
rat dormientem. Estimans autē eum esse
defunctum. Accessit pprius quasi corp⁹
collectura exanime. Sed cum eum dor
mientem cognouisset excitatum velociter
spectantib⁹ populis in colūmē in vltimis
leuauit ⁊ vbi nā p illum annum fuerit
requisiuit. Ille autē se nescire Respōdit.
si annus integer preterierat. sed tantum
vnius noctis spacio se suauiter dormis
se putabat ambro. in prefacōne sic ait
Cum iniquissimus persecutor beatum cle
mentem penis afficere a dyabolo cogere
tur non ei tormentum intulit sed trium
phum Jactatur ergo martyr in flucti
bus vt mergeretur Et ex hoc puenit ad
premiū Dñ petrus magister eius pue
nit ad celum. Ambro. ergo in fluctib⁹
crist⁹ apphans mentes clementē ad pal
mam victorie de pundo reuocat petrū
ad celestia regna in eodem elemento ne
mergeretur eleuat. Refert leo hostiensis
episcopus qd tempore quo michael im
perator nomine rome regebat imperiū.
Sacerdos quidam nomine philosoph⁹
qui ob summum ingenium a puericia
fuerat sic vocatus. cum tersoniam puenis
set et de hijs que narzantur in hystoria
clementis habitatores interrogasset. qz
aduene potius q̄ indigene erant. se ne
scire professi sunt. Siquidem miraculū
marini recessus obculpam inhabitanc
um iam diu cessauerat. Et ob incursum
barbarorum tempore marini recessus
venientium templum destructum fuerat
et archa cum corpore in armis fluctibus
obzuta erat exigentibus culpis inhabi
tancum. Super quo miratus philoso
phus ⁊ accedens ad ciuitaculam noie

georgiam cum episcopo ⁊ clero et popu
lo accessit. ad querendum sacras reliqua
as. ad insulam i qua estimabāt esse cor
pus martiris vbi cum ymnis ⁊ oracio
nibus fodientes diuina reuelacione inue
nerunt corp⁹ ⁊ anchoram cum qua fue
rat in mare proiectū et deportauerunt.
tersonem Deinde predict⁹ philosoph⁹
cū corpore scī clementis romā venit et multis
ostēsis miraculis i ecclia q̄ nūc dicit scī cle
mentis honorifice corpus colligatū fuit
In cronica autē legit qd mari ab illo lo
co extrahato a beato cirillo moranoꝝ epo
romā translātū est. *De sancto crisogono*

Crisogonus iussu dyocletiani i
carcere recluditur vbi sancte
anastasia alimonij⁹ fouebat
Cum ergo anastasia vir eius in artifi
simam custodiam posuisset. crisogono
qui eam erudierat talia scripta direxit
sancto confessori cristi crisogono Ana
stasia sacilegi iugum mariti suscepi
tus deo miserante thorum mentis infir
mitate declinās die noctuqz dominum no
stri ihesu cristi amplector vestigia. Cū
iste patrimoniū meum ex quo illustra
tur cum i dignacōe ac turpibus ydola
tris exhauriat me quoqz velut magam
atqz sacilegam custodie. tam grauis
me mancipauit vt me vitam tempore
lem amittere suspicer. Nichil enī super
ē nisi vt amisso spiritu morti succumbā.
In qua morte licet gloriez. Tamē mea
mens valde conteritur. qz opes mee q̄s
deo deuouerā a turpib⁹ cōsumunt. Vale
uir dei memtoqz mei Cui criso rñdit Vi
de qd nō turbabis in hoc qd tibi pie viuē
ti i ferat aduersa Rō enī decipit s̄ pba
ris. Cito ad te placatū tps ouertet ⁊ q̄i
p⁹ noctis tenebras floridū dei lumē aspi
des at p⁹ glaciei frīg⁹ aurea tibi tpa et
serena succedet vale i dño ⁊ oza p me

Demiq; cum beata anastasia sic in custodia artaretur. ut vix ei panis quaz drens daretur. extimans se morituram sancto crisogono epistolam in hec verba scripsit. confessori cristi crisogono anastasia finis venit corporis mei ut egredientem animam ipse suscipiat p cuius amore ista sustineo que ex ore huius vitule recognoueris Cui ille rescripsit Semp est vt lumen tenebre antecedant. Hic etiam post infirmitatem salus reuertitur. et vita post mortem pmittitur. Vno fine concluduntur et aduersa huius mundi et prospera Re vel tristibus desperatio vel letis elaco dnef. vnu mare e i q nauiculae corporis nostri velificant. et sub vno corporis gubernatore anime nostre nauitico funguntur officio Quozdam igitur naues fortissimis cathenarum nexibus solidate crebris equozis concitatos fluctibus illese pretereunt Quozdam vero fragilibus iuctura lignoz. etiam in tranquillo viciniam morti conficiunt cursum. Tu autem o cristi famula crucis tropheum tota mente constringe et te ipsam prepara ad opus dei. Igitur dyocletianus a quilegie portibus positus ceteros cristianos occidens sanctum crisogonum sibi presentari iussit Cui cum diceret. Accipe potestatem prefecture tue. et consularium generis tui et sacrificia dijs Rndit crisogonus. vnum deum in celis adoro et dignitates tuas quasi lutum contemno. Dara igitur super eum serenata ad quendam locum duatur et ibidem ptnus decollatur circa annos dni millesimo. c. lxxxvij. Cuius corpus cum capite sanctus zelus presbiter sepeliuit.

De sancta Katherina

Katherina dicitur a catha quod est vniuersum et ruina quasi vniuersalis ruina Omne enim edificium dyaboli in ea vniuersaliter corruit

nam in ea ruit edificium superbie per humilitatem quam habuit Carnalis concupiscentie per virginitatem quam seruauit. Cupiditatis mundane quod omnia mundana desperit Vt katherina quasi cathenula Ipsa enim sibi per bona opera quaedam cathenam fecit per quam usque ad celum ascendit. que quidem cathena sine scala quatuor gradus habet qui sunt in occidua operis. mundicia cordis. despectio vanitatis. locutio veritatis. Quos propheta per ordinem ponit dicens Quis ascendet in mentem domini etc. Et respondet. Inno. ma. et. mun. cor. qui n. ac. in va. a. s. neque uir. in dolo primo suo qualiter autem isti quatuor gradus in beata katherina fuerunt. patet ex legenda sua.

Katherina costi regis filia omnibus liberalium artium studiis erudita fuit. cum maxena impator omnes tam diuites quam paupes ad alleradriam conuocaret ut ydolis immolarent et cristianos imolare nolentes puniret katherina cum esset annorum decem et octo in palatio ditucij et pueris pleno sola remansisset Audiens animalium diuersorum mugitus et cantantium plausus misso illuc nuntio inquiri iussit celeriter quod hoc esset Quod cum didicisset assumptis aliquibus de palatio signocruas se munies illuc accessit. Ibi quod multos cristianos metu mortis ad sacrificia ducta conspexit Que vehementi dolore cordis sauciata ad imperatorem audacter ingressa et sic ait Salutationem tibi proferre et ordinis dignitas rationis via mouebat si creatorum celorum agnosceres et a dijs amicum reuocares. Stansque ante ianuam templi per varias conclusiones silogismorum allegorice et methanoice diserte et mistice multa cum cesare disputatauit

Deinde rediens ad commune colloquium dixit. H tibi tanquam sapienti proferre curavi. **N**unc autem quare incassum congregasti hanc multitudinem ad colendam stultitiam ydolorum. **M**iraris hoc templum manu artificum operatum miraris ornamenta preciosa que velut puluis ante faciem venti erunt. **M**irare potius celum et terram mare et omnia que in eis sunt. **M**irare ornamenta celorum solem videlicet et lunam et stellas. **M**irare famularum eorum qualiter a mundi initio usque ad finem nocte et die currunt ad occidentem et redeunt ad orientem nec fatigantur. **E**t cum hec animaduertis. interrogas et discas quis sit eorum potentior. **C**um autem ipsum ipso donante intellexeris. nec similem illi inuenire valueris. ipsum adora ipsum glorifica. **I**pse enim est deus deorum et dominus dominantium. **C**um de filii icarnatione sapienter plurima disputasset stupefactus cesar non valuit ad hoc respondere. **T**andem ad se reuersus dixit ad eam. **S**ine o mulier si ne nos fuisse sacrificium. et post hoc tibi responsa reddemus. **P**recepit igitur eam ad palatium duci et cum diligentia custodiri admirans nimium eius prudentiam et corporis pulchritudinem. **E**rat enim speciosa valde et incredibili pulchritudine omnium oculis admirabilis videbatur. **V**eniens igitur cesar ad palatium dixit katherine. **A**udiuimus tuam eloquentiam et mirati sumus tuam prudentiam. **S**ed in deorum sacrificiis occupati omnia plene intelligere nequimus. **N**unc autem ab initio propter te tuam requirimus. et sancta ad hoc scriptum est. **R**ecte collaudas. nec te culpaueris ipse hoc faciunt stulti quos gloria verat inanis. **C**onfiteor tamen meam progeniem non timore iactantie sed humilitatis amore. **E**go enim sum katherine na casti regis unica filia. **Q**ue quam

uis in purpura nata et liberalibus disciplinis non mediocriter instructa hec tamen omnia contempsit et ad dominum ihesum christum confugi. **D**ij autem quos colis nec te nec alios tuare possunt. **O** igitur infelices talium ydolorum cultores quibus aduocata in necessitate non assunt in tribulatione non succurrunt. **I**n periculis non defendunt. **C**ui rex. **S**i ita est ut dicas totus mundus erit et tu sola verum dicas. **C**um tamen omne verbum in ore duorum vel trium testium confirmetur si angelus esses. si cetera virtus adhuc tibi credere nemo deberet. **Q**uanto minus cum femina fragilis esse poteris. **C**ui illa. **N**e obsecro cesar a furore tuo te vna permittas. **V**t in sapientis ammonitione steteris. **D**ira. **H**ic namque poeta ait tu si animo referis rex eris si corpore seruus. **E**t rex video pestifera caliditate nos illaqueare disponis. dum per exempla philosophorum protrahere miteris. **V**idens autem cesar quod eius sapientie obuiare non posset. mandauit occulte per literas ut omnes grammatici et rethorice ad pretorium alexandrie festinarent ut immensa munera recepturi si conuenticem virginem suis assercionibus superarent. **A**ducti sunt igitur de diuersis prouincijs. **L**ozatores. **Q**ui omnes mortales in omni mundana sapientia excelebant. **Q**uibus interrogantibus cur de tam remotis partibus euocati fuissent cesar respondit. **E**st apud nos quedam puella sensu et prudentia incomparabilis que omnes sapientes confutat. et deos omnes demones esse affirmat. **Q**ua si superauerit cum honore magno ad propria redibitis. **A**d hoc vnus indignatus stomachati voce rudit. **O** magni imperatoris consilium quod ob vni puelle consilium sapientis mundi de remotis partibus aduocauit

cum vñus ex nostris clientulis eā po-
 terat leuissime confutare. Et rex poterat
 quidē hanc ad sacrificandum impellere
 sed melius iudicauit vt nostris argumē-
 tis penitus confuteretur. Cui illi dixerunt
Adducatur coram nob̄ puella. vt sua
 temeritate conuicta nunq̄ se sapientes
 vidisse cognoscat. Sed cum virgo cer-
 tamen qd̄ sibi iminebat didicisset totam
 se domino cōmendaui. Et ecce angelus
 domini astitit et vt cōstanter staret ad-
 monuit asserens q̄ non solum ab hīs
 vinci nō poterit sed insup̄ illa ipsos con-
 uersos ad palmā martirij destinabit. cū
 ergo coram oratoribus adducta fuisset
 dixit imperatori. Quali iudicō circa vnā
 puellam quinquaginta oratores oppo-
 nis. quos et p̄ victoria remunerandos
 p̄mittere et me sine spe mercedis pugna-
 re opell. Erit tñ merces michi dñs ihs
 crist⁹ qui est spes et corona p̄ se certātū.
 Verum cū oratores deū fieri hōiem
 aut pati impossibile dicerent. Virgo eti-
 am hec a gentilibus predictū esse osten-
 dit. Nam plato astruit dñm circūrotun-
 dum et decurtatum. Sibilla q̄ sic ait
Felix ille deus ligno qui pendet ab al-
 to. Cum igitur virgo cum oratoribus sa-
 pientissime disputaret et eos apertis ra-
 tionibus cōfuteret obstupescēti illi. et
 quid dicerent non inuidentes multi pe-
 nitus sunt effecti. Tunc imperator cōtra
 eos nimio furore repletus. increpare
 eos cepit cur ab vna puella tam turpi-
 ter se vinci pmitterent. Tunc vnus ma-
 gister aliorum sic ait. Roueris impera-
 tor q̄ nullus vnq̄ ante nos stare potu-
 it quin continuo vinceretur. hec autem
 puella in qua spiritus dei loquitur. sic
 nos in admiracōnem cōuertit. vt contra
 cristum aliquid dicere aut omnino nes-
 sciamus. aut penitus formidemus. **Dñ**

imperator. Constantez fatemur q̄ nisi
 pbabiliorē sententiā de dijs quos vsq̄
 mō colimus ptuleris. Ecce omnes ad
 cristum cōuertimur. Audiens hec tirān⁹
 nimio furore succensus omnes ī medi-
 o ciuitatis concremari iussit. At virgo
 ipsos confortans ad martirium cons-
 tantes effect et de fide diligenter instru-
 it. Et cum dolerent q̄ sine baptismo de-
 cederent. Virgo respondit. Ne timeatis
 qz effusio vestri sanguinis vob̄ bap-
 tismus reputabitur et corona. Cum ergo
 signo crucis muniti fuissent flāmis iniecti
 ita animas domino reddiderunt. vt nec
 capilli nec vestimenta eorum ab igne in
 aliquo lederentur. Cum autem a cristis
 anis fuissent sepulti tirān⁹ virgini loq̄s
 dicens. O virgo generosa iuuentuti tue
 cōsule et post reginam in palatio meo
 ha vocaberis et ymagine tua in medio ci-
 uitatis fabricata velut dea adoraberis.
 Cui virgo. Desine talia dicere que sce-
 lus sūt etiā cogitare. Ego me cristo spō-
 sam tradidi. Ille gl̄a mea. Ille amator
 meus. Ille dulcedo et dilectio mea ab
 eius amore. nec blandimenta. nec tor-
 menta poterunt reuocare. Tunc ille fu-
 rore repletus iussit eam spoliatam sco-
 piombus cedi et cesam in obscurum car-
 cerem tradi ibiq̄ diebus duodecim fame
 cruciari. Rege aut̄ p̄ quibusdam causis
 instantibus extra regionis ofina p̄cedē-
 te regina eius nimio amore succensa.
 cū principe militum nomine phozphirio
 mediā nocte ad carcerem virginis
 p̄perauit. Quo cum regina introisset vi-
 dit carcerem inestimabili claritate ful-
 gentem et angelos plagas virginis p̄-
 ungentes. Inapientiq̄ virgo eterna ei
 gaudia predicauit et ad fidem conuertēs
 martirij coronam eisdem predixit. Sic
 qz vsq̄ ad mediā noctem sermonem

ptaxerunt **Q**ue cum omnia phozphiri
us audisset ad pedes virginis pedit . et
cum ducentis militibus fidem recepit . qz
vxo p duodecim dies . sine cibo tyrann⁹
esse eam iusserat cristus per hos dies mis
sa de celo candida columba celesti eam
cibo refouebat . **D**em de domin⁹ cum mul
titudine angelorum ⁊ virginum eidem
apparuit dicens . **A**gnosce filia creator⁹
tuum pro cui⁹ nomine laboriosum sibi
isti conflictu . constans esto quia tecu
sum . **R**ediens igitur imperator eam sibi
pzeientari iussit et videns ea splendor⁹
re qua tanto ieiunio estimabat afflictam
putavit qd eam aliquis in carcere suste
tasset et furore repletus custodes torque
ri precepit . **I**lla vxo ait . **E**go ab uo ab
homine non accepi . **S**ed cristus me per
angelum enutrit . **C**ui imperator . **R**ec⁹
de oro qd moneo in corde tuo ⁊ noli du
buis respondere sermombus . **N**on te qsi
famulam possidere cepimus . **S**ed regis
na potens electa decore in regno meo tri
umphabis . **C**ui virgo . **A**tende et tu ob
secro ⁊ iudicij examen iuridica sanctioe
decerne quem magis eligere deo . **A**ut
potentem eternum gloriosum ⁊ decorum
v⁹ infirmum mortalem ignobilem ⁊ de
formem . **T**uc imperator indignatus ait
E duobus vnum tibi elige . **A**ut sacrifi
ca vt viuas . aut exquisita tormenta sibi
vt pereas . **E**t illa . **Q**uecumqz tormenta
potes cogitare ne differas quia carnem
et sanguinem meum cristo offerre deside
dero sicut ipse pro me seipsum obtulit .
Ipsa enim deus meus . amator meus pas
stor ⁊ sponsus vnicus meus . **T**unc qui
dam prefectus furenti regi suavit vt in
fra triduum quatuor rotas ferris ferreis
et clavis acutissimis circumseptas prepa
ret ut ea ta horribile tormentu dissecaret
et centros cristianos ta dire mortis ex⁹

plum terzeret . **O**rdinatumqz est vt due
vno ordine voluerentur . **D**ue autem
contrario impetu agerentur . **V**t ille deoz
su lacerando contraherent . **I**lle repug
nantes sursum deuorando impingerent .
Tunc virgo beata dominum exorauit .
Vt ad laudem sui nominis . et conuersio
nem populi circumstantis ipsam mar
chinam dissiparet . **E**t ecce angelus dor
mini molam illam cum tanto impetu
diuellendo concussit qd quatuor milia
gentium interemit . **R**egina autem que
desuper hoc aspicebat . **E**t vsque tunc
se celauerat . **S**tatim descendens impera
tozem de tanta seuita durius increpas
uit . **R**ex autem furore repletus cum
regina sacrificare contemneret . **I**ussit
eam extractis prius mamillis decollas
ti . **Q**ue cum ad martirium duceretur
Katherinam rogauit vt pro se domi
num precaretur . **Q**ue respondit . **N**e ti
meas a deo dilecta regina quia tibi ho
die pro transitorio regno commutabi
tur eternum . et pro mortali sponso tibi
immortalem acquies . **T**unc illa con
stans effecta tortores hortabat ne qd
uisi fuerant facere morarentur . **A**mi
stri igitur extra ciuitatem eam ducentes
ferreis hastilibus mamillas eius euels
lunt et post caput pcedunt . **C**uius
corpus phozphirus rapiens sepeliuit .
Sequente die cum de corpore regine
questio fieret et multos ex hoc ad supli
cum tyrannus protrahi iuberet . **P**hor
phirus prorumpens in medium excla
mauit . **E**go sum qui cristi famulam sepe
liui et cristi fidem recepi . **T**uc maxencus
amens effect⁹ rugitu terribile emittens
exclamauit . **O** miseru et miseradum . ecce
porhpi . qd erat vnic⁹ aie mee custos et
tot⁹ laboris solacu decept⁹ e . qd cu suis
militibz referret illi ptinus respoderunt .

Et nos celsitanti sumus . et mori parati sumus Tunc cesar furore repletus precepit omnes cum porphirio decollari et corpora eorum cambus dimitti Deinde catharinam aduocans ait **Q**uamuis arte magica reginam mori feceris Si tamen resipueris prius in palatio meo eris hodie igitur aut diis sacrificia offers aut caput amittes Cui illa **F**ac quecumque animo concepisti paratam es mihi me videbis ad omnia sustinenda Data igitur super eam sententia decollari iubetur . Que cum ad locum deducta fuisset erectis in celum oculis orauit dicens **O** spes et salus credentium . **O** decus et gloria virginum ihesu rex bone obsecro te ut quicumque passionis mee memoriam egerit seu in exitu anime vel in quacumque necessitate me inuocauerit . tue propitiacionis consequatur effectum **F**acta quoque est vox ad eam dicens **V**eni dilecta mea speciosa mea . ecce tibi celi ianua est aperta **N**am et hiis qui passionem tuam celebrauerint optata presidia promitto de celis Deinde cum decollata fuisset de eius corpore per sanguinem lac emanauit . Angeli autem corpus accipientes ab illo loco ad montem synai itinere plus quam diebus viginti deduxerunt . et ibidem honorifice sepelierunt **E**x cuius ossibus indefinenter oleum emanat . quod cunctorum debilitum membra sanat Passa est autem sub maxencio siue maximo tyranno qui cepit circa annos domini . ccc . x . **Q**ualiter autem maxencius per hoc scelere et alijs que commisit punitus fuerit in historia de inuentione crucis habetur **D**icitur quoque quidam monachus rothomagensis ad montem synai perrexit ibique per septem annos in seruitio beate catharine deuotus permansit **Q**ua cum misticius exoraret ut aliquid de corpore suo habere meref subito irrupit de manu illius unum digitorum

Qui donum dei letus recepit . fertur quod dum quidam beate catharine deuotus existeret et eam crebro in sui adiutorium inuocaret per processum temporis mentis incuria resolutus et deuotionem mentis perdidit et ab ipsius inuocatione cessauit **Q**ui in oratione positus vidit multitudinem virginum ante se transeuntium **I**nter quas una erat que ceteris splendidiore videbatur **Q**ue cum sibi appropinquasset faciem suam operuit . et sic ante ipsius faciem velata transiit . Cuius splendorem cum ille nimium miraretur et que esset interrogauit una ex eis ei respondit **H**ec est catharina quam olim cognoscere solitus eras nunc autem quod eam cognoscere non videris coram te sic velata facie tanquam a te incognita pertransiit **P**otandum quod beata catharina mirabilis apparet in . v . **P**rimo in sapientia **S**ecundo in eloquentia **T**ercio in constantia **Q**uarto in misericordia castitatis **Q**uinto in privilegio dignitatis **P**rimo admirabilis apparet in sapientia . In ipsa enim sunt omnes species philosophica **P**hilosophia enim siue sapientia diuiditur in theoreticam . practica et logicam **T**heoretica diuiditur secundum quosdam in tres scilicet in intellectualem . naturalem et mathematicam **H**abuit igitur beata catharina sapientiam intellectualem in cognitione diuinorum qua maxime vsa est in disputatione contra rethores quibus unum solum deum verum esse probauit et deus omnes falsos esse conuict **S**ecundo naturalem in cognitione omnium inferiorum qua maxime vsa est in disputatione contra imperatorem sicut patet ibidem **T**ercio mathematicam in contemptu terrenorum . hec enim scientia secundum boetium speculatur formas sine materia in abstractione hanc beata catharina habuit quando animum suum ab omni materiali

amore abstraxit. Hanc enim se habere ostendit cum imperatori interroganti respondit Ego enim sum katherina costis regis filiaque quamuis in purpura nata etc. Hac maxime vna est cum regina qua ad contemptum mundi et despectum sui et desiderium regni animauit Practica autem diuiditur in tres scilicet in ethicam yconomica et publicam siue politicam Prima docet mores informare. Et se virtutibus exornare et pertinet ad homines. Secunda docet familiam bene componere. et pertinet ad patremfamilias. Tercia docet vrbes et populos et rem publicam bene regere et pertinet ad rectores vrbum Hanc etiam triplicem scientiam habuit beata katherina. Primam enim habuit cum se omni morum honestate composuit Secundam vt familiam suam que sibi magna relicta fuit laudabiliter rexit. Terciam cum imperatorem sapienter instruxit. Logica diuiditur in tres partes. scilicet in demonstratiuam probabilis et sophisticam Prima pertinet ad philosophos Secunda ad rethores et dyalcticos Tercia ad sophistas. Hanc etiam triplicem scientiam habuisse videtur cum de ea scribitur per varias conclusiones syllogismorum allegorice. et methanomiche disterte et mystice multa cum cesare disputauit. Secundo fuit admirabilis in eloquentia. Habuit enim eloquentiam facundissimam in predicando sicut patet in suis predicacionibus. distertissimam in rationem reddendo. Sicut patet cum dicebat imperatori. Miraris hoc templum manu artificum fabricatum Suauissimam in attrahendo Sicut patet in phozphorio et in regina quos eloquij sui suauitate ad fidem attraxit Efficacissimam in conuincendo sicut patet in rethoribus quos tam potenter conuincit

Tercio in constantia. fuit enim constantissima in minimis illatis que ipsas contempsit Vnde imperatori sibi mimanti respondit Quecumque tormenta potes cogitare ne differas que carnem et sanguinem meum cristo offerre desidero Item sic quecumque animo concepisti paratam enim me videbis ad omnia sustinenda. Secundo in dormis oblatis que ea respuit. Vnde cum imperator sibi permitteret que eam in palacio secundam haberet respondit. desine talia dicere que scelus sunt etiam cogitare etc. Tercio in supplicijs interrogatis que ea superauit Sicut patet cum fuit posita in carcere et super rotam Quarto in mundicia castitatis Seruauit enim castitatem inter ea in que castitas piclitari solet. Quicquid sunt in quibus castitas piclatur. scilicet affluencia resoluens oportunitas iducens Iuuentus lasciuens libertas effrenans. pulchritudo alliciens Inter hec beata katherina castitatem seruauit Vnde ei maximam affluentiam rex utpote que tam distissimis parentibus successisset Habuit oportunitatem utpote que sui domina tota die inter suos famulos versabatur. habuit iuuentutem etatem iuuentutem Item sui libertatem que sola et libera in palacio remansit. De his quatuor dicit super kathe. cum esset annorum xviii. in palacio diuicijs et pueris pleno sola remansit Habuit etiam pulchritudinem. Vnde dicitur que erat speciosa valde et incredibili pulchritudine omnium oculis admirabiliter videbat. quanto in privilegio dignitatis. quodam ei privilegia specialia sunt in aliquibus sanctis dum decedent vt christi visitacio que fuit in iobe euan. olei emanacio que fuit in be. nicolao. Lactis effusio quod fuit in be. paulo Septem prepaacio quod fuit in be. clemete. peticionum exaudicio quod fuit in bea margareta quando orauit per agentibus sui memoriam Nec autem omnia fuerunt in bea kathe. sicut patet in legenda